

*Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.
Térségi Tervezési és Területrendezési Iroda
Stratégiai Tervezési és Vidékfejlesztési Iroda
Területi Elemzési, Értékelési és Monitoring Iroda*

BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT

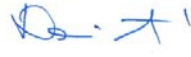
*Készült a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat megbízásából
2011. április hó*

Bács-Kiskun megye területrendezési tervének módosítása – Környezeti vizsgálat

Vezető területrendező tervezők:

Faragó Péter

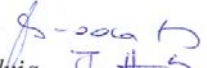
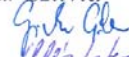

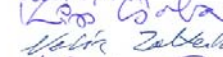
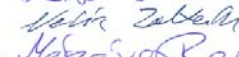

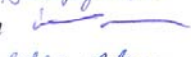

TR 01 4039

Devecseri Anikó

TR 01 0401

Tervezők:

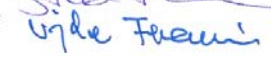
Balogh Attila

Brodorits Zoltán Faragóné Huszár Szilvia Ginter Gábor Illés István Kiss Csaba Kohán Zoltán Mészáros Bence Nagy András Dr. Péti Márton Rideg Adrienn Schneller Krisztián

Munkatársak:

Dörömbözi Enikő

Gangl Éva

Staub Ferenc Vajda Ferencné

Irodavezető:

Göncz Annamária

Igazgató:

Horkay Nándor

Vezérigazgató:

dr. Vereczkey Zoltán

Ez a dokumentáció a VÁTI Nonprofit Kft. szellemi terméke. A hozzá kötődő – a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXV. törvényben meghatározott – vagyoni jogok a VÁTI Nonprofit Kft.-t illetik.

Budapest, 2011. április hó

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE	5
1. 1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata	5
1. 2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására	5
1. 3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása	6
1. 4. A környezeti értékeléshez felhasználandó információk	6
2. BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK ISMERTETÉSE, CÉLJAINAK ÖSSZEVEZTÉSE MÁS RELEVÁNS ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KONCEPCIÓKKAL, PROGRAMOKKAL	7
2. 1. Bács-Kiskun megye területrendezési tervének főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	7
2. 2. Bács-Kiskun megye területrendezési tervének összevetése más releváns tervekkel és koncepciókkal	7
2. 3. A környezeti fenntarthatóság értelmezése, általános szempontjai	15
3. BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁSÁNAK KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATA	18
3. 1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal	18
3. 2. A terv rész céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása	20
3. 3. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	21
3. 4. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz	28
3. 5. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a módosító javaslatok nem valósulnak meg	30
3. 6. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	35
3. 7. A terv főbb céljainak megvalósulása esetén várható közvetlen következmények előrejelzése	41
4. A TERV KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK	47
5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ AJÁNLÁSOKRA, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI	50
6. A TERV ÉRVÉNYESÍTÉSE SORÁN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA, MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE	65
7. ÖSSZEFOGLALÁS	67
FÜGGELÉK	68

BEVEZETÉS

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I. 11.) Kormányrendelet 2005-ben került kihirdetésre. A rendelet hatályáról szóló rendelkezés értelmében a területrendezési tervekhez is készíteni kell környezeti vizsgálatot, annak 4. sz. melléklete szerinti tartalmi követelmények figyelembe vételével.

A stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) a környezeti hatásvizsgálatból (KHV) kifejlődött olyan új eszköz, amely a konkrét beruházásokhoz hasonlóan, de léptékét tekintve annál sokkal szélesebb értelemben véve az ágazati, vagy országos és térségi területrendezési tervek, fejlesztési koncepciók, programok környezeti hatásait vizsgálja. Az SKV azon következmények felbecsülése, amelyek bizonyos stratégiai elképzelések (stratégiák) megvalósulása esetén a természeti, társadalmi és gazdasági környezetet érik.

Az SKV olyan módszeres és átfogó, iteratív jellegű döntés-előkészítő eljárás, amely tervek, programok, illetve különböző változataik megvalósulása során a várható hatásokat hivatott feltárni és értékelni a folyamat legkorábbi fázisától kezdve. A vizsgálati eljárás elemi része a nyilvános, áttekinthető és számon kérhető döntéshozatal is. A vizsgálat eredményeit a tanulmány mutatja be. Az SKV folyamata a terveket és programokat létrehozó döntésekre kíván hatást gyakorolni.

A tényleges hatások igen nagyszámú hatásviselőt, valamint nagy területet érinthetnek, ezért a feladat nem lehet a változás nagyságának adott helyre és/vagy hatásviselőre vonatkoztatott becslése, hanem inkább a változás irányának adott térségre való kivetítése és elemzése.

A stratégiai környezeti vizsgálat eredménye – eltérően a környezeti hatásvizsgálattól – sohasem lehet a tervek elutasítása, csak annak megvalósítási módját módosítja, befolyásolja.

Bács-Kiskun megye esetében a környezeti vizsgálat jogszabályban rögzített tartalmi követelményeit figyelembe vevő, de a területrendezési tervek sajátosságait kiemelő tematikai javaslat került kidolgozásra, majd véleményezésre megküldésre a Kormányrendelet 3. számú mellékletében megjelölt szervezeteknek (összesen 17). A tematikai javaslatra beérkezett vélemények zömében megerősítő tartalmúak voltak, de néhány esetben a véleményezők kiegészítő javaslatokkal is éltek.

A környezeti vizsgálat elkészítésében érintett szakhatóság	Választ küldött (igen/nem)	Javaslatot tett (igen/nem)
Alsó-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Nem	Nem
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság	Igen	Nem
ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal	Igen	Igen
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Hivatal	Igen	Nem
Csongrád Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatal Állami Főépítész	Igen	Igen
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Igen	Igen
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Nem	Nem
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala	Igen	Nem
MBFH Szolnoki Bányakapitányság	Igen	Nem
Csongrád Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája	Igen	Igen
Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Igen	Nem
Országos Környezetvédelmi Tanács	Igen	Nem
Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatóság	Igen	Nem
Országos Kémiai Bizottság Intézet	Igen	Nem
Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Igen	Igen
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Nem	Nem
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Igen	Nem

A környezeti vizsgálat a szakhatóságok javaslatainak figyelembe vételével került kidolgozásra.

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1. 1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

A tervi fázis és a környezeti vizsgálat időbeli összehangolása:

A megyei területrendezési terv készítésének folyamata		Határidő	Környezeti vizsgálat készítésének folyamata		Határidő
1.	Ajánlattételi felhívás megjelenése a Közbeszerzési Értesítőben	2010. 11. 10.			
2.	Ajánlat benyújtási határideje	2010. 11. 29.			
3.	Szerződéskötés	2010. 12. 20.		A környezeti vizsgálat tematikájának szakhatósági véleményezésre bocsátása	2010. 12. 20.
4.	DTA 50 2.3 beszerzése	2011. 01. 18.			
5.	Vizsgálati dokumentáció leadása	2011. 02. 14. (10 papír, 10 CD)		Beérkezési határidő	2011. 01. 20.
6.	Vizsgálat+Javaslattevő dokumentáció	2011. 04. 06. (2/200)		Környezeti értékelés egyeztetett és elfogadott tematika szerinti kidolgozása	2011. 04. 06.
7.	Egyeztetés	2011. 05. – 06.		Véleményezési eljárás, vélemények beérkezési határideje	2011. 06. 30.
8.	Vélemények feldolgozása+Elfogadási tervezői anyaga	Vélemény: 2011. 08. 01. Elfogadási tervezői: 2011. 09. 30.		Vélemények feldolgozása, egyeztetése, a környezeti értékelés véglegesítése	2011. 08. 01.
9.	Állásfoglalások beszerzése (Főépítész, BM)	2011. 12. 02.			
10.	Előterjesztés tervezete	2011. 12. 01.			
11.	Elfogadott terv dokumentálása	2011. 12. 31.			
12.	Miniszteri állásfoglalás	90 nap			
13.	Közgyűlési döntés: rendeletalkotás	Később meghatározható időpontban			
14.	Jóváhagyott dokumentáció közzététele, nyilvántartása	Közgyűlési rendeletalkotást követően			

1. 2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A terv általános felépítését és tartalmát megfelelőnek találták, azt nem illette kritika. Az építő jellegű észrevételek, kiegészítések beépítésre kerültek az anyagba. Olyan észrevétel nem érkezett, ami miatt alapjaiban kellett volna változtatni az értékelési anyagot.

1. 3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása

A környezeti vizsgálat javasolt tematikája 16 érintett szakhatóságnak került kiküldésre (1. sz. függelék), melyek közül 13 válaszolt írásban. A válaszok kivétel nélkül megerősítőek voltak, egyes szakhatóságok saját tématerületüket illetően felhívták a figyelmet néhány külön kiemelés igénylő részletre.

(A beérkezett javaslatokat az 1. számú függelék tartalmazza.)

1. 4. A környezeti értékeléshez felhasználandó információk

A tervezés és a környezeti értékelés térinformatikai alapadatbázisát a DTA50 térképi állomány jelentette, a szakági adatbázisok a tervezési alaptérképre integráltak elemzésre. A környezeti vizsgálat során - a hagyományos, rendszerint csak szöveges vizsgálatoktól eltérően- jelentős hangsúlyt kaptak a térképi elemzések is.

A felhasználásra került digitális adatok köre:

- Bács-Kiskun megye településeinek önkormányzatai (településrendezési tervek);
- Magyar Villamos Művek Rt. adatbázisa;
- Dél-magyarországi Áramszolgáltató Rt. adatbázisa;
- MOL Rt. digitális térinformatikai adatbázisa;
- DÉGÁZ Rt. adatbázisa;
- Magyar Geológiai Szolgálat Dél-Alföldi Területi Hivatalának adatbázisa;
- Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság adatbázisa;
- Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság adatbázisa;
- Közép-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság adatbázisa;
- Alsó-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság adatbázisa;
- Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság adatbázisa;
- Nemzeti Autópálya Rt. adatbázisa;
- MÁV Rt. adatai;
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség adatai;
- Magyar Közút Kht. Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága adatbázisa;
- Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága térinformatikai adatbázisa;
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága térinformatikai adatbázisa;
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága térinformatikai adatbázisa;
- Bács-Kiskun Megyei Polgári Védelmi Parancsnokság adatbázisa;
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság térinformatikai adatbázisa;
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Szolgálat adatbázisa.

A környezetállapot és a környezetpolitikai célok értékeléséhez az alábbi dokumentumok kerültek figyelembe vételre:

- Országos Területrendezési Terv (OTrT);
- Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió (OFK);
- Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK);
- Nemzeti Stratégiai Referencia Keret (NSRK);
- Új Magyarország Fejlesztési Terv (UMFT);
- Új Széchenyi Terv (ÚSZT);
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-II);
- Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA);
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (UMVST);
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (UMVP);
- Dél-Alföldi Regionális Operatív Program (DAOP)

2. BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK ISMERTETÉSE, CÉLJAINAK ÖSSZEVIETÉSE MÁR RELEVÁNS ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KONCEPCIÓKKAL, PROGRAMOKKAL

2. 1. Bács-Kiskun megye területrendezési tervének főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

A megyei területrendezési tervek elkészítésének jogi alapját a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló 2003. évi XXVI. törvény, ill. az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításáról szóló 2008. évi L. törvény, valamint a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről jelentik. A megyei területrendezési terveket – így Bács-Kiskun megye területrendezési tervét is – e törvényekben, valamint rendeletben foglaltak figyelembe vételével és betartásával kell kidolgozni.

Bács-Kiskun megye területrendezési terve a különböző területi szintek elvárásai közül elsődlegesen a megyei szintű érdekeket kívánja kielégíteni, melyeknek azonban szoros kötődése és beágyazottsága van az országos és települési szintek felé. A területrendezési terv elsődlegesen a területfelhasználási igények nagytávlatú koordinálását, az igények kielégítési lehetőségeinek kompromisszumos megoldásait célozza meg, úgymint:

1. a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,
2. a városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,
3. a megyei térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,
4. a térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,
5. a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,
6. a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése, valamint
7. a természeti erőforrások védelme.

A célok megvalósulása a tervezési munka folyamán, valamint a megvalósítás teljes időszaka alatt feltételezi a környezeti-társadalmi és gazdasági fenntarthatóság mindegyikének figyelembe vételét és egyenlő súlyát. A stratégiai környezeti vizsgálat fontos eszköz lehet abban a tekintetben, hogy közöttük a kívánt egyensúly megvalósuljon.

2. 2. Bács-Kiskun megye területrendezési tervének összevetése más releváns tervekkel és koncepciókkal

Bács-Kiskun megye esetében a környezeti vizsgálatok referencia rendszere, a környezeti célok és prioritások összhangja, helyessége az országos és térségi területrendezési tervek, koncepciók és programok összevetésével készült.

Az EU ajánlások, irányelvek, akcióprogram célkitűzései beépülnek a hazai fejlesztési tervekbe, jogszabályokba, ezért a közvetlen összehasonlítás ebben az esetben nem szükséges.

Az összehasonlítást első lépésként meghatározásra kerültek a fejlesztési koncepciók tervek és programok környezeti célkitűzései és prioritásai. Az összevetés ezen prioritások alapján az alábbi dokumentumok figyelembe vételével készült:

ORSZÁGOS RENDEZÉSI ÉS FEJLESZTÉSI ALAPDOKUMENTUMOK

Országos Területrendezési Terv (OTrT)

A területrendezési tervek a területfejlesztés társadalmi, gazdasági céljaival összehangolt, hierarchikusan egymásra épülő, műszaki és ökológiai szempontok alapján elkészített tervek, amelyeknek alapvető funkciója a térségi szerkezet meghatározása és a térségi területhasználat szabályozása. Magyarországon a területrendezési tervek között legjelentősebb az Országos Területrendezési Terv (OTrT), amely az ország egészére határozza meg a léptéknek megfelelő mélységben a területhasználatra és az infrastruktúra térbeli rendjére vonatkozó jövőképet, és annak elérését szolgáló szabályokat. Az országos terv olyan keretterv, amelynek előírásai megfelelő szintű elfogadásukat és pontosításukat követően döntően az alacsonyabb szintű területrendezési, valamint a településrendezési terveken keresztül érvényesülnek.

Az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló 2003. évi XXVI. törvényt az Országgyűlés 2003. április 28-án fogadta el. A terv deklarált célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások

védelmére. Az OTrT magában foglalja az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat, amelyeket – érintettség esetén - a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti terveiben és övezeteiben is pontosítva alkalmazni kell. Az ország településein, az egyes térségekben a területfelhasználásra és az építésre vonatkozó szabályokat e törvény rendelkezéseivel összhangban kell kialakítani.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Törvény) 29. §-a előírja a Törvény öt évenkénti felülvizsgálatát. A felülvizsgálat ehhez képest alig két év múlva megkezdődött folyamatának általános oka az, hogy a törvény szakmai előkészítése illetve elfogadása óta eltelt időszakban a terv tartalmára, érvényesülési lehetőségeire, kapcsolódási pontjaira ható körülmények és folyamatok jelentősen megváltoztak, illetve felgyorsultak. Ezek közül kiemelendő, hogy a Törvény előkészítésekor hiányoztak a területrendezési tervezés gyakorlati tapasztalatai. Időközben kidolgozásra és elfogadásra került a Budapesti Agglomeráció, valamint a megyék többségének területrendezési terve, melyek tervezési tapasztalatait országos szinten is érvényesíteni kellett. Ezen túl jelentős ágazati koncepcionális változások történtek, különös tekintettel a közlekedésre. Elkészült az országos gyorsforgalmi közúthálózat nagytávú fejlesztési koncepciója, amely csökkentette a tervezett gyorsforgalmi úthálózat hosszát. Időközben Magyarország az Európai Unió tagja is lett, amellyel összefüggésben számos, a Törvény tartalmát közvetlenül, vagy áttételesen érintő nemzetközi és hazai jogszabály is módosult, illetve hatályba lépett.

A felülvizsgálat során a Törvény eredeti célrendszere, felépítése, szerkezete alapvetően nem változott, a hangsúly elsősorban a tartalmának és a szabályozásának a pontosításán és kibővítésén volt.

Az Országgyűlés az OTrT módosítását 2008. június 9-én fogadta el (2008. évi L. törvény). Az OTrT módosítása során nem változott meg a rendezési terv célrendszere és szerkezete, a változtatás a tartalmi részek kibővítését jelentette. A fent felsorolt okok miatt jelentős koncepcionális változások történtek az ágazati szabályozásokban is, amelyek beépültek a módosított jogszabályba. Így többek között beépült:

- az országos gyorsforgalmi közúthálózat új, hosszú távú fejlesztési koncepciója;
- meghatározásra került a meglévő és tervezett 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek, a villamos energia átviteli hálózat elemei és a nemzetközi szénhidrogén szállítóvezeték nyomvonalai;
- a Nemzeti Erdőtelepítési Programmal összhangban lehatárolásra kerültek az erdőtelepítésre alkalmas területek;
- a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek mellett a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek lehatárolása is megtörtént, így azok védelme is biztosított lesz a beépítéssel szemben;
- a páneurópai ökológiai hálózat rendszerével (NATURA 2000 területek) összhangban az élőhelyek ökológiai funkcionalitását jobban figyelembe vevő kategorizálás készült;
- lehatárolásra kerültek az országos tájképvédelmi területek;
- a törvénymódosításba övezetként bevezették a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő örökségi területeket;
- meghatározták a kiemelt fontosságú meglévő honvédségi területeket;
- új övezetként megjelent továbbá az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület, valamint az együtt tervezhető térségek övezete is.

Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK)

Az OTK jövőképe olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer kialakítása, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.

Az OTK a fenntarthatóság és az ország jó környezeti állapota érdekében üzeneteket fogalmaz meg a területrendezési tevékenységek számára is, melyben szorgalmazza a rendezési és fejlesztési tevékenységek nagyobb összhangját. A megyei rendezési terv is erre törekszik.

Az OTK területrendezési tevékenységek számára szóló legfontosabb üzenetei a térhasználati elvek. Ezeknek az elveknek közvetlen környezeti vonatkozásai vannak, melyeket minden területi tervben adaptálni kell. Ezek a fenntartható, biztonságos, esélyegyenlőséget biztosító és hatékony térhasználat érdekében megfogalmazott elvek kitérnek, foglalkoznak a vidékies és városias funkciók térbeli szétválasztásáról, az utazási

és szállítási igények szervezéséről, a tevékenységek hely kiválasztásáról. Az elvek érvényesítését a megyei területrendezési terv szabályozásai nagymértékben elősegítik.

Közvetetten említhető még az OTK átfogó és területi célkitűzéseiből néhány, melynek jelentősebb közvetlen vagy közvetett környezeti hatása van. E környezeti hatásokat kezeli a megyei területrendezési terv is maga szintjén (a pozitívakat lehetővé teszi és erősíti, a negatívakat csökkenti). Az alábbiak szerint:

OTK átfogó céljai 2020-ig	Közvetlen környezeti relevancia? + pozitív - negatív	Illeszkedés	Bács-Kiskun megye területrendezési tervével való kapcsolat
Térségi versenyképesség	-	+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem foglalkozik a versenyképességgel, az elveket csak áttételesen tartalmazza.
Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem	++	+++	A kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő örökségi területek, valamint az országos tájképvédelmi területek megjelennek a módosított OTK-ben.
Területi integrálódás Európába	-/+	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve elsősorban a közlekedési infrastruktúra elemein és az energiahálózaton keresztül tartalmazza (vasút, gyorsforgalmi út).
OTK középtávú céljai 2013-ig			
Fejlesztési pólusok megerősítése és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése	-/+	0/+++	A fejlesztési pólusok megerősítése a megye szempontjából nem releváns. Együtt tervezhető térségek övezet: Kecskeméti településegységek esetén.
Országos jelentőségű, integrált fejlesztési térségek	++	0	Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetlenül nem tartalmazza.
Határ-menti és határon átnyúló térségi együttműködésük erősítése	+	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve csak közvetetten tartalmazza.
Rurális térségek területileg integrált fejlesztése	++	++	A közlekedési hálózat fejlesztése, ökológiai hálózat elemei, kiváló termőhelyek védelme.

+++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között

++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat

+ Bács-Kiskun megye területrendezési terve említést tesz róla

0 Nincs kapcsolat

FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁK

Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT)

Fejlesztéspolitikai értelemben az Új Magyarország Fejlesztési Terv pilléreit az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban (OFK) és az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) megfogalmazott stratégiai célok, a kohéziós politika feltételrendszerét meghatározó rendelettervezetek és a közösségi prioritásokat orientáló Községi Stratégiai Irányutatók (CSG), valamint a Lisszaboni Stratégiához történő kapcsolódásunkat kifejező Nemzeti Akcióprogram (NAP) adja. Ehhez csatlakozik az ÚMFT-vel párhuzamosan készült Új Magyarország Vidékfejlesztési Program.

Az ÚMFT területrendezési tevékenységek számára szóló legfontosabb üzenete célrendszerében rögzített területi kohéziót szorgalmazó horizontális célja. A cél kiterjed a minden fejlesztésben érvényesítendő horizontális térhasználati elvekre is. Ezeket az elveket minden az ÚMFT forrásaiból finanszírozott fejlesztés során érvényesíteni kell. Az elveknek számos közvetlen környezeti vonatkozása van. Az elvek foglalkoznak a vidékies és városias funkciók térbeli szétválasztásáról, az utazási és szállítási igények szervezéséről, a tevékenységek hely kiválasztásáról. Az elvek érvényesítését a megyei területrendezési terv szabályozásai nagymértékben elősegítik. További környezetpolitikai illetve környezeti hatással bíró ÚMFT célok és prioritások kapcsolódhatnak még közvetetten a megyei területrendezési tervhez, és azok elérését a megyei rendezési terv támogathatja, az alábbiak szerint:

ÚMFT prioritások	Közvetlen környezeti relevancia? + pozitív - negatív	Illeszkedés	Bács-Kiskun megye területrendezési tervével való kapcsolat
1. prioritás: A gazdaság fejlesztése			
Az innovatív, tudásalapú gazdaság megteremtése	(+)	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
A kis- és középvállalatok jövedelemtermelő képességének a javítása	nincs	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
Az üzleti infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	(-)	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
2. prioritás: A közlekedés fejlesztése			
Az ország nemzetközi elérhetőségének javítása	--/+	+++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve elsősorban a közlekedési infrastruktúra elemein keresztül tartalmazza (vasút, gyorsforgalmi út).
A térségi elérhetőség javítása	--/+	+++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve elsősorban a közúti közlekedési infrastruktúra elemein keresztül tartalmazza (főút, mellékúthálózat)
Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	+	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetlenül nem, legfeljebb áttételesen tartalmazza
A városi és agglomerációs közösségi közlekedés fejlesztése	+	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza
3. prioritás: A társadalom megújulása			
A foglalkoztathatóság javítása	nincs		Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetlenül tartalmazza a magas élelmunkaigényű ágazatok (pl. mezőgazdaság, erdőgazdálkodás) fejlesztésének lehetőségeit
Az alkalmazkodóképesség javítása	nincs	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
A minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	nincs	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
A kutatás-fejlesztéshez és az innovációhoz szükséges humán-erőforrások fejlesztése	nincs	0	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
Az egészségmegőrzés, valamint a társadalmi befogadás és részvétel	(+)	+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetlenül nem, legfeljebb áttételesen tartalmazza
A humán infrastruktúra fejlesztése	(+)	+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem tartalmazza
4. prioritás: Környezeti és energetikai fejlesztés			
Környezetjavító fejlesztések	++	+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetlenül nem, legfeljebb áttételesen tartalmazza
Környezetbarát energetikai fejlesztések	++	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza, a szélenergia telepítésén keresztül
5. prioritás: Területfejlesztés			
Együttműködő és versenyképes városhálózat	-/+	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza
Megújuló vidék	-/+	+++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza
Az elmaradott térségek felzárkóztatása	-/+	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve csak közvetlenül tartalmazza.
Kiemelten a Balaton, s emellett a Duna és a Tisza vidékének fenntartható fejlesztése	++	0/+++	A megye elhelyezkedéséből adódóan legfőképp a Duna térséget érinti

+++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között

++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételesen a kapcsolat

+ Bács-Kiskun megye területrendezési terve említést tesz róla

0 Nincs kapcsolat

Dél-Alföldi Operatív Program (DAOP)

A DAOP a 6 magyar konvergencia-régió egyikeként elsősorban az Új Magyarország Fejlesztési Terv 5. Területfejlesztés prioritásának megvalósítását támogatja. A régió 2007-2013-as időszakra szóló fejlesztési szükségleteit ugyanakkor a régió programja és az ágazati operatív programok együttesen töreksenek kielégíteni.

A DAOP területrendezési tevékenységek számára szóló legfontosabb üzenete, hogy horizontális céljai között megerősíti az ÚMFT-ben rögzített térfelhasználati elvek (ld. korábban) érvényességét.

További környezetpolitikai illetve környezeti hatással bíró DAOP célok és prioritások kapcsolódhatnak még közvetetten a megyei területrendezési tervhez, amelyek elérését a megyei rendezési terv támogathatja az alábbiak szerint:

Dél-Alföldi Operatív Program Prioritások	Közvetlen környezeti relevancia?	Illesz- kedés	Bács-Kiskun megye területrendezési tervével való kapcsolat
II. Prioritási tengely – Turisztikai célú fejlesztések III. Prioritási tengely – Közlekedési infrastruktúra-fejlesztés V. Prioritási tengely – Térségfejlesztési akciók	Jelentős építési beruházások, forgalomnövekedés és forgalmi tehermentesítés, települési környezet fejlesztés	+++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve szabályozza beruházások helykiválasztását (ld. pl. a tájképvédelmi övezetek, világörökség-várományos területek, történeti települési területek övezeteinek kijelölésével közvetetten és egyéb övezetek kijelölésén közvetlenül).
I. Prioritási tengely – Regionális gazdaságfejlesztés IV. Prioritási tengely – Humáninfrastruktúra-fejlesztések	nincs	+ / ++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve nem, vagy csak áttételesen tartalmazza.

Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (UMVST)

A stratégiai terv célja a mezőgazdasági és élelmiszeripari szektor valamint a vidéki térségek fenntartható fejlesztésének megalapozása. Ennek érdekében öt nemzeti fejlesztési prioritás került meghatározásra, melyek specifikus beavatkozási akciók révén valósulnak meg.

A fejlesztési stratégia átfogó céljai a következők:

- Fenntartható és versenyképes agrár- és élelmiszeripari gazdaság megteremtése.
- A mezőgazdaság és az erdészet környezetbarát fejlesztése a terület agro-ökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat térnyerésével, a természeti-táji erőforrások védelme, állapotuk javítása.
- A vidéki lakosság életminőségének, jövedelmi és foglalkoztatottsági helyzetének javítása.
- Az integrált szemléletű helyi vidékfejlesztési stratégiák megvalósításán és széleskörű partnerség működtetésén keresztül a belső erőforrások fenntartható és innovatív hasznosításának, a vidéki életminőség helyi megoldásokon alapuló javításának elősegítése.

Prioritás	Beavatkozási akció	Illeszkedés	OTrT kapcsolat
I. prioritás: A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése	I/1. Megújuló energiaforrások	++	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület és szántóterület.
	I/2. Technológiai fejlesztés	+/0	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és erdőterület Szélerózióknak kitett terület Vízéroziónak kitett terület Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség (az OTrT módosító javaslata alapján megszűnik)
	I/3. Állattenyésztés	+	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
	I/4. Élelmiszer-feldolgozás	++	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület; városias települési térség
	I/5. Kertészet	++	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület.
	I/6. Birtokrendezés	0	Nincs kapcsolat
	I/7. Vízgazdálkodás, belvízvédelem		Vízgazdálkodási térség; Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények;
II. prioritás: A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség és a piacorientált szemlélet elterjedésére	II/1. Korstruktúra javítása	+/0	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület és szántóterület, országos ökológiai hálózat
	II/2. Innováció és piaci orientáció a termékpályás szerveződések mentén	0	Nincs kapcsolat
	II/3. Tudásalapú vidéki társadalom	0	Nincs kapcsolat
III. prioritás: A fenntartható termelés és földhasználat garanciáinak erősítése	III/1. Erdészet	+++	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület; Vízgazdálkodási térség, rendszeresen belvízjárta terület, hullámtér és nyílt ártér
	III/2. Környezetkímélő gazdálkodási módszerek	++	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
	III/3. Kedvezőtlen Adottságú Területek	++	Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete
	III/4. Állatjóléti előírások	+	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
IV. prioritás: A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés	0	Nincs kapcsolat
	IV/2. Falumegújítás	++	Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
	IV/3. Integrált kistelepülési szolgáltató terek	+	Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
V. prioritás: Helyi közösségek fejlesztése		0	Nincs kapcsolat
+++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza de csak áttételes a kapcsolat + Bács-Kiskun megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

KÖRNYEZETI PROGRAMOK

Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III)

Az NKP-III a környezeti problémák felszámolása és az értékek megőrzése érdekében meghatározza a legfontosabb célkitűzéseket. Az NKP-III hatéves (2009-2014) időszakára az alábbi tematikus akcióprogramokat fogalmazza meg.

NKP III környezetvédelmi programjának felülvizsgálata - Programok	Illeszkedés	Bács-Kiskun megye területrendezési tervével való kapcsolat
Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése	0	Bács-Kiskun megye területrendezési terve annak jellegéből adódóan nem tartalmazza
Éghajlatváltozás	++	Több övezet is kapcsolódik a témakörhöz, amelyek mind a mitigációt, mind pedig az adaptációt támogatják
Környezet és egészség	++	Egyes övezeti lehatárolások (pl. vízvédelmiek) közvetve segítik az akcióprogramot.
Települési környezetminőség	+++	A megyei terv a településrendezési terveken keresztül fejtik ki a hatását, így a településrendezési tervezést és a településfejlesztést jelentősen befolyásolják. A területrendezési terv nagymértékben hozzájárul a települési környezetminőség romlásának megakadályozásához, illetve a pozitív változásokhoz.
A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	+++	Magterület, ökológiai folyosó és pufferterület övezete, illetve a tájképvédelmi övezetek jelentik a kapcsolatot
Fenntartható terület- és földhasználat	++	A területrendezési terv fő célja a fenntartható területhasználat kialakítása A fenntartható földhasználati rendszerek kialakítását közvetve támogatja.
Vizeink védelme és fenntartható használata	+++	Nagyvízi meder övezete, földtani veszélyforrás övezete, felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület övezete, kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete jelenti a kapcsolatot
Hulladékgyűjtés	++	Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete teremt kapcsolatot
Környezetbiztonság	+	Nagyvízi meder övezete, földtani veszélyforrás területe, rendszeresen belvízjárta terület övezete teremti meg a kapcsolatot
+++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Bács-Kiskun megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat		

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025 (NÉS 2008-2025)

Az Országgyűlés a 29/2008. (III. 20.) határozatával fogadta el a 2008-2025-re szóló Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉS), amelynek legfontosabb elemei közé tartozik a nemzetközi kötelezettségek teljesítése, a kiváltó gázok kibocsátásának csökkentése és az alkalmazkodás a klímaváltozás következményeihez.

A területrendezési tervek a területhasználat alakításán és a műszaki infrastruktúra hálózatok térbeli elhelyezésén keresztül jelentős mértékben hozzájárulhatnak az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak mérsékléséhez.

Országgyűlési határozat – 40/2008. (IV. 17.) – a 2008-2020 közötti időszakra vonatkozó energiapolitikáról

Az ország energiapolitikájának elhatározásai többek között az ellátás biztonságának növelése, a fenntarthatóság biztosítása és a megújuló energiaforrások jelenleginél nagyobb arányú használata, amely szempontok a területrendezési tervek kidolgozása során is szem előtt tartottak.

Az energia-ellátás biztonságának növelését, az energiahordozó import szállítási útvonal és forrás szerinti diverzifikációját a szénhidrogén és villamosenergia hálózatok bővítésével, új hálózati elemek tervezésével segíti az OTTr. A megyei területrendezési terv az országos hálózatok tervezett elemei helyének pontosításával járul mindehhez.

Az energiaellátás fenntarthatóságának biztosítása mind az országos, mind a megyei területrendezési tervekben a tervezett műszaki infrastruktúra nyomvonalak helyének kijelölésekor a tervezési léptéknek megfelelően a természet- és környezetvédelem szempontjait maximálisan figyelembe véve valósul meg.

EGYÉB TERVEK, PROGRAMOK

Új Széchenyi Terv (ÚSZT)

A Kormány által 2011. januárjában elfogadott Új Széchenyi Terv, amely „a talpraállás, megújulás, és felemelkedés fejlesztéspolitikai programja”, a hosszú távon fenntartható növekedést biztosító gazdaságfejlesztési elképzeléseket tartalmazza.

Az ÚSZT 7 programjának 27 prioritása közül számos rendelkezik jelentős közvetlen vagy közvetett környezeti hatással. A megyei rendezési terv a negatív hatásokat kezeli, illetve a pozitívak kibontakozását segíti, az alábbiak szerint:

Programok és prioritások	Illeszkedés	Kapcsolat a megyei rendezési tervvel
1.1 Egészségiparra épülő turizmus	++	Az ökoturisztikai hálózatoknál a turisztikai szerep előfordul a rendezési tervben
1.2 Termál-egészségipar	++	Az ásvány- és gyógyvízzel rendelkező területek felsorolása megtörténik a Bács-Kiskun megyei rendezési tervben
2.1 Zöldenergia	+++	Alternatív energiaforrások közül csak a szélérőművek telepítési lehetőségeivel foglalkozik (OTrT módosító javaslata)
2.2 Energiahatékonyság	++	A szélérőművek, mint megújuló energiaforrások felhasználásának lehetőségeivel foglalkozik (OTrT módosító javaslata)
3.2 Lakókörnyezet minőségének javítása, a lakásállomány korszerűsítése	+++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve a települési térségek területfelhasználásán keresztül tartalmazza
6.1 Munkaerő-kínálat bővítése	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetetten tartalmazza a magas élómunka-igényű ágazatok (pl. mezőgazdaság, erdőgazdálkodás) fejlesztésének lehetőségeit
6.3 A család és a munka összeegyeztetésének segítése	0/+	Bács-Kiskun megye területrendezési terve közvetetten tartalmazza
7.1 Közútfejlesztés	+++	A közlekedési hálózatok területfelhasználási kategórián belül tartalmazza
7.2 Vasútfejlesztés	+++	A közlekedési hálózatok területfelhasználási kategórián belül tartalmazza
7.4 Vízi közlekedés fejlesztése	+++	A közlekedési hálózatok területfelhasználási kategórián belül tartalmazza (hidak, kompátkelőhelyek, vízi közlekedés)
7.5 Városi közlekedés fejlesztése	++	Bács-Kiskun megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza

+++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között

++ Bács-Kiskun megye területrendezési terve tartalmazza de csak áttételes a kapcsolat

+ Bács-Kiskun megye területrendezési terve említést tesz róla

0 Nincs kapcsolat

Duna Régió Stratégia (DRS)

Az Európai Bizottság 2009 októberében felkért 14 országot a stratégia készítésében való közreműködésre. Elsősorban a Duna által érintett EU tagállamokra helyezve a hangsúlyt, azonban stratégiai partnerként bevonva a folyó mentén elhelyezkedő nem uniós országokat egyaránt. A Duna Régió Stratégia készítésének célja, hogy a 2014-ben induló új költségvetési periódusban a Duna makrorégió már közös európai fejlesztési és kutatási térségként kerüljön meghatározásra.

Az Európai Bizottság 2010 decemberében tett javaslatot a DRS-re, amely 11 cselekvési területet ölel fel az alábbi témák alapján:

- A közlekedés és az energiahálózatok fenntartható fejlesztése;
- Környezet- és vízvédelem;
- Társadalmi és gazdasági helyzet javítását célzó fejlesztések;
- Az irányítási rendszer fejlesztése.

A magyar Duna térségre vonatkozó átfogó cél: „A Duna integráló szerepének erősítése fenntartható fejlesztéssel”. A stratégia célrendszere három prioritás köré szerveződik:

- A Duna térség biztonságának erősítése országon belül és határokon átívelően;
- Fenntartható gazdaságfejlesztés;
- A Duna térségi identitás és együttműködés erősítése.

A célrendszer négy horizontális intézkedést tartalmaz:

- A Duna-térség területi kohéziójának elősegítése;
- A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése;
- Az EU egységes piacának elősegítése;
- Kutatás-fejlesztés és innováció elősegítése.

A stratégia mindenfajta tervezési munkálatait a tárcaközi munkamegosztás szerint a Nemzetgazdasági Minisztérium koordinálja, a nemzetközi vonatkozású, diplomáciai jelentőségű feladatokat pedig a Külügyminisztérium végzi Magyarországon. A DRS elfogadása várhatóan a 2011. évi soros magyar elnökségre esik.

A DRS célrendszere, a megfogalmazott horizontális szempontok, stratégiai prioritások és tervezett beavatkozások legtöbbje közvetlenül vagy közvetve illeszkedik a Bács-Kiskun megyei területrendezési tervben megfogalmazott elvekhez és célokhoz.

A horizontális szempontok közül „A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése” van szoros és közvetlen kapcsolatban a rendezési tervben foglaltakkal. Bár a DRS területi dimenziója (a stratégia a Duna vízgyűjtő egészére vonatkozik) messze túlmutat Bács-Kiskun megye határain, a horizontális szempont fokozott figyelembe vételére a megye környezeti érzékenysége miatt is szükség van, hiszen a klímaváltozás környezeti hatásai napjainkban is megfigyelhetők, elsősorban a vízháztartás tekintetében (talajvízszint-csökkenés, elsivatagosodás).

A prioritások és célok közül közvetlenül elsősorban a természeti környezet értékeinek védelme, az élelmiszerellátás biztonsága és a térségi közlekedés javítása, amelyek környezetre gyakorolt pozitív vagy negatív hatásaik révén a leghangúlyosabban befolyásolják a megye környezeti állapotát.

Közvetett módon hatással van a környezeti állapotra az energia-ellátó rendszerek és hálózatok, turizmus és az ipar tervezett fejlesztései. A Duna-stratégiában megfogalmazott „*fenntartható gazdaságfejlesztés*” azt sugallja, hogy a beavatkozásoknál elsődleges fontosságú a horizontális szempontok – köztük a környezet védelmének – maradéktalan betartása.

2. 3. A környezeti fenntarthatóság értelmezése, általános szempontjai

A környezeti vizsgálatok (KV) stratégiaiilag megfogalmazható célokat tartalmaznak, ezzel elősegítve a fenntartható fejlődés három alappillére – a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság – egyensúlyát.

A fenntartható fejlődés a *társadalmi haladás* – megfelelő életkörülmények, szociális jólét – elérése, megtartása érdekében a *gazdasági fejlődés* biztosítását és a *környezeti állapot* megőrzését jelenti. A *természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás* azt jelenti, hogy a természeti környezet eltartóképességével

összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni, a környezet eltartóképessége egyben az igények kielégítésének korlátja is.

A *fenntartható fejlődési stratégia* kialakításának lényege meghatározni azon célokat és a célokhoz vezető utat, amely révén a fenntartható fejlődés lehetőségei és keretei az egymást követő nemzedékek számára egyaránt biztosítottak.

A fenntarthatóság követelménye a környezethasználat során azt jelenti, hogy – a komparatív előnyöket hangsúlyozva és kihasználva – a *környezeti rendszer eltartó-képességének határán belül kell maradnunk*, s erre figyelemmel kell a környezeti rendszer terhelését korlátozni, csökkenteni, illetve az eltartóképességét növelni.

Az Európai Unió a Strukturális Alapokra vonatkozó általános szabályokról szóló 1260/1999 EK Tanácsi Rendelete alapvető követelményként a források felhasználása során két horizontális elv, a környezeti fenntarthatóság és az esélyegyenlőség érvényesítését írja elő.

A fenntarthatósági értékrendet a göteborgi elvárások alapján (Fenntartható Fejlődés Stratégiája) a *fenntartható fejlődés* három dimenziójának (gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok) összhangban történő fejlesztése teszi lehetővé.

A *környezeti fenntarthatóság* mindig meghatározott térbeli keretekben, így területi megközelítéssel teremthető meg. A fenntartható térségfejlődés célja, hogy a régiók sajátos adottságaihoz igazodva a fejlődés térségenként oly módon valósuljon meg, hogy a környezeti, kulturális és természeti értékek védelme mellett biztosítsa a lakosság életminőségének fenntartását, javítását, a gazdaság számára alapot biztosító természeti és kulturális erőforrások harmonikus és kíméletes igénybevételét. Ennek megvalósításához szükséges a táji természeti örökség helyi-térségi megőrzése és hasznosítása; a kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelése és erősítése.

A környezeti fenntarthatóság kritériumrendszerének megállapítása az alábbi ajánlások, jogszabályok alapján történt:

Nemzetközi együttműködés a fenntartható fejlődés jegyében és az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája, Fenntartható Fejlődés Bizottság (2002.)

Európai Unió 2002-2012 időszakra vonatkozó VI. Környezetvédelmi Akcióprogramja (2001.)

Környezeti Fenntarthatósági Útmutató az EU támogatásokra pályázók és értékelők számára (NFÜ, Budapest, 2005. április)

Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020, mely illeszkedik az EU hasonló időszakára vonatkozó Energetikai Cselekvési Tervéhez.

Új Széchenyi Terv Zöldgazdaság-fejlesztési Programja

Részletes Környezeti Fenntarthatósági Útmutató (segédlet) az EU támogatások felhasználásában résztvevők számára a fenntartható fejlődés horizontális elv érvényesítésére, különös tekintettel a környezetvédelmi szempontokra (KvVM, Budapest, 2004. február 2.)

2053/2005 Kormány határozat a fenntartható fejlődés stratégiájára vonatkozó szempont- és követelményrendszeréről, valamint a stratégia kidolgozásának tartalmi és szervezeti kereteiről

A 96/2009 (XII.9.) OGY határozattal elfogadott 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programban (NKP-III) megfogalmazott alapelvek, melyek a következők: az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősségvállalás (a „szennyező fizet” elv), az együttműködés, a tájékoztatás és a nyilvánosság.

További olyan alapelvek, amelyek a fejlett világ környezetvédelmi gyakorlatában meghonosodtak: a megosztott felelősség, az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozatal, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés területén, kiszámíthatóság a finanszírozásban és a szabályozásban, számon kérhetőség, világos célok és mérhető teljesítmények, partnerség, szubszidiaritás, adicionalitás, többszörös hasznú intézkedések.

A fenntarthatóság általános környezeti szempontjai

I. A természeti/ környezeti elemek fenntartható használata	1. A <i>feltételesen megújuló környezeti elemek</i> és rendszerek önszabályozó képességének megőrzése és állapotuk javítása.
	2. A <i>megújuló erőforrások</i> alkalmazásának előnyben részesítése.
	3. A <i>hulladék- és szennyeződésképződés megelőzése</i> , minél alacsonyabb szinten tartása, a veszélyesség csökkentése és az eddig okozott károk felszámolása.
	4. A fejlesztések során létrehozott értékeknek egyensúlyban kell lenniük a felhasznált vagy feláldozott természeti értékek nagyságával.

	5. A területhasználat során a környezeti szempontból igénybe vehető területek nagyságát szigorú felső korlátnak kell tekinteni, azaz a fejlesztéseknél a terület- és környezetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.
	6. Az esetleges későbbi, hosszú távú károk bekövetkezésének elkerülése érdekében alkalmazni kell az ún. elővigyázatosság elvét.
II. A meglévő értékek hosszú távú fenntartása, megőrzése	7. A <i>biológiai sokféleség</i> , változatosság fennmaradásának biztosítása, újratermelődése feltételeinek megőrzése.
	8. Biztosítani kell az <i>élettelen, épített környezet</i> (építészeti és kulturális) értékeinek, valamint a <i>tájképi, tájhasználati</i> értékek fennmaradását.
III. A helyi közösségek fennmaradásának, az emberhez méltó élet feltételeinek biztosítása	9. A helyi szinten kezelhető erőforrások, környezeti adottságok használata elsősorban a helyi közösségek hasznát szolgálja.
	10. Biztosítani kell a helyi kultúrák fejlődését, kialakulását, amelyek biztosíthatják az emberek és a környezet harmonikus együttélését.
	11. A helyi közösségek és települések megtartó erejének növelése.
	12. A fejlesztési döntések során a szubszidiaritás elvét kell érvényesíteni a szükséges információ, illetve az érintettek megfelelő részvételének biztosításával.
IV. A technológiai haladás adta lehetőségek kiaknázása fenntartó szemlélettel	13. A fejlesztéseknek az anyag és energia intenzív termékek és technológiák körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás irányába kell mutatniuk.
	14. A fenntarthatóság érvényesítését elősegítő technológiai fejlesztések.
	15. Csak azokat a technológiai lehetőségeket szabad egy-egy területen alkalmazni, amely valóban megfelel az ottani természeti és társadalmi adottságoknak.
V. A felelősségteljes ember kiművelése	16. A fejlesztések és más beavatkozások járuljanak hozzá, hogy a társadalom tagjaiban (érintettekben, ideértve a természetes és jogi személyeket valamint ezek közösségeit, csoportjait) a fenntarthatóság értékei, illetve a környezet iránt érzett felelősség tudatosuljon, és erkölcsi normává váljon.
	17. A teljes értékű élet feltételeinek biztosítása az önismeret, a közösségi élet fejlődésének ösztönzése, egy, a fenntarthatóságot, mint értéket is magába foglaló belső értékrend kialakulásának elősegítésével.
VI. Esélyegyenlőség és területi egyenlőség	18. A köz érdekét szolgáló információhoz, így a környezettudatos magatartás kialakulásához szükséges tudáshoz, oktatáshoz mindenki egyenlő eséllyel jusson hozzá.
	19. A különböző helyzetben lévő személyek, és közösségek számára biztosítani kell a teljes értékű élet lehetőségét.
	20. Törekedni kell a kistérségek közötti fejlettségi különbségek kiegyenlítésére.
VII. Jó kormányzás	21. Az igazgatás és a kormányzás során biztosítani kell, illetve elő kell segíteni a jobbiztonságot, átláthatóságot, jogkövetést, korrupció hiányát, szubszidiaritást, információhoz hozzáférést, részvételt, hatékonyságot, koherenciát, állampolgársági tudatosságot, elszámoltathatóságot
VIII. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés	22. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés, mentális-fizikai: élelmiszerbiztonság; minden oktatási szinten (szakma és képzés-specifikus); intézményműködtetés; kiszolgáltatottság és kontroll; egészségtudatosság kialakítása; környezet-egészségügyi, foglalkoztatási, munkaegészségügyi információ elérhetősége; megelőzés érvényesülése az intézményi rendszerben; jövő generáció egészségének megőrzése; hosszú és betegségtől mentes élet (születéskor várható egészséges élettartam); aktív öregség

Forrás: Környezet és Energia Operatív Program Környezeti vizsgálata, 2007

3. BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁSÁNAK KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATA

3. 1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal

Nemzetközi szintű, az Európai unió szempontjából releváns terv dokumentum a Natura 2000, UNESCO MAB, Ramsari területek, illetve a Víz Keretirányelv.

Natura 2000

A Natura 2000 területek egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat részei, amely a biológiai sokféleség megőrzését a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, és a vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja, valamint hozzájárul a kedvező természetvédelmi helyzetük megőrzéséhez, illetve helyreállításához is. Azokat a területeket foglalja magába, amelyekre az Európai Unió 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelve, és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelve végrehajtása vonatkozik. A Natura 2000 területek aránya országosan 21% volt 2007-ben.

A Natura 2000 területekre vonatkozó – mezőgazdasági földhasználathoz kapcsolódó – támogatásokat, pályázati lehetőségeket az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program II. tengelye tartalmazza. Az ebben megfogalmazott, 213-as, a „Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK Irányelvhez kapcsolódó kifizetések” című prioritás egyik célja a vonatkozó uniós jogszabályokban felsorolt indikátorfajok, kijelölt élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése és fenntartása a környezetkímélő földhasználati módok fenntartásával. A másik fő cél a területek kijelölésének alapjául szolgáló természeti állapot és az azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása és a faj- és élőhelyvédelem a kijelölt területeken (különös tekintettel a magas biodiverzitású gyepterületekre), valamint az előírásoknak megfelelő földhasználati szabályok betartatása.

A Natura 2000 területeken a kompenzációs kifizetés a földhasználati előírásokról szóló nemzeti rendeletben foglalt előírások betartásának ellentételezése céljából létrehozott, a többletköltségek és a kieső jövedelem alapján meghatározott kompenzációs támogatás, amelyet évenként, a jogosultsági kritériumoknak megfelelő mezőgazdasági termelők igényelhetnek. Az intézkedéshez kapcsolódó támogatási jogcím a 2007/2008-as gazdasági évre vonatkozóan indult, 2008. évi kérelmezéssel. Ekkor 2628 támogatási kérelem érkezett, összesen 2 834 230 Euró támogatási igényrel. Jelenleg csak gyepterületeken igényelhető a kifizetés. A beérkezett kérelmek számát tekintve a második legtöbb kérelem Bács-Kiskun megyéből (396 kérelem, az összes kérelem 15%-a) érkezett be. A további legtöbb Hajdú-Bihar megyéből (421 kérelem, az összes kérelem 16%-a), illetve, valamint Pest megyéből és Budapestről (298 kérelem, az összes kérelem 11 %-a) érkezett be.

A nemzeti park igazgatóságok számára a vizsgált időszakban a Környezet és Infrastruktúra Operatív Program keretében mintegy 1,34 Mrd Ft-ot ítéltek meg, külön nevesítve a Natura 2000 területek fenntartására, élőhelyvédelmére, illetve megvásárlására, amelyből a megyét érintő Kiskunsági, illetve a Hortobágyi, és a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság részesült. Az ÚMFT kertében, a Környezet és Energia Operatív programban több, az élőhelyvédelmet, illetve az élő- és élettelen természeti értékek megőrzését elősegítő pályázat is kiírásra került, ezekhez azonban 2007-ig nem tartozott kifizetés

Ramsari egyezmény alá tartozó területek

A Ramsari egyezmény célja a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése, és az ehhez szükséges jogi, intézményi keretek megalapozása. A nemzetközi jelentőségű vizes területekről – különösen, mint a vízmadarak tartózkodási helyéről – szóló egyezmény alá tartozó területek száma az elmúlt nyolc évben 6 új –mások mellett kiskunsági-területtel (Felső-Rába, Tatai-tavak, Felső-Kiskunsági szikes puszták, Nyirkai-Hany, Borsodi-Mezőség, Montágpusztá) bővült, így már 28 Ramsari területet tartanak nyilván hazánkban 225 ezer hektár területen.

UNESCO MAB

A bioszféra-rezervátumok célja előmozdítani és bemutatni az ember és a bioszféra között létrejövő kiegyensúlyozott kapcsolatot. Annak érdekében, hogy prezentálják az ökológiai rendszer sokszínűségét, a rezervátumok magukba foglalják a szárazföldi, a vízparti és a tengeri ökoszisztéma területeit.

A bioszféra-rezervátum területe három övezetre osztott. A külső az úgynevezett „puffer” zóna, ahol a táji adottságok kihasználásával gazdálkodnak. A következő az átmeneti zóna, ahol jellemző az emberi jelenlét, de

szigorú korlátok között. A legbelső és legértékesebb zóna a rezervátum magterülete, ahol semmilyen gazdasági tevékenységet nem lehet folytatni, a legfontosabb feladat a természeti értékek megőrzése. A bioszféra-rezervátumok feladatai közé tartozik a terület természeti értékeinek, táj-, faj- és genetikai diverzitásának megőrzése, a fenntartható fejlődés biztosítása és az ezt célzó oktató- és kutatómunkák támogatása.

Az UNESCO MAB bioszféra-rezervátumok száma az elmúlt években nem változott Magyarországon. Továbbra is öt (Hortobágyi, Kiskunsági, Fertő-tavi, Pilisi, Aggteleki) ilyen területet tartanak nyilván csaknem 135 ezer hektáron, ezek közül a Kiskunsági érinti a megyét. A magterület nagysága országosan 13 200 hektár volt. Jelentős előrelépést jelent, hogy 2007-ben megtörtént a rezervátumok jogi minősítésének korszerűsítése, és a bioszféra-rezervátum magterületek jogszabályi kihirdetése [7/2007. (III. 22.) KvVM rendelet és a 9/2007. (K. V. Ért. 4.) KvVM utasítás]. A rezervátumokat kezelő nemzetipark-igazgatóságok jelentései és a KvVM közreműködése alapján elkészült, és 2007-ben az UNESCO számára beadásra került a rezervátumok 10 évenként készített beszámoló jelentése.

Víz Keretirányelv

A Víz Keretirányelv (továbbiakban VKI) az Európai Unió új vízpolitikája, amely 2000-ben lépett hatályba az unió tagországaiban, így csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása. A VKI célja, hogy 2015-re (indokolt esetben 2027-re) a felszíni és felszín alatti vizek „jó állapotba” kerüljenek és ez az állapot hosszú távon is fenntartható legyen. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is jelenti.

A jó állapot eléréséhez szükséges beavatkozásokkal azonban össze kell hangolni az árvízi- és belvízi védekezést és a településfejlesztési elképzeléseket (pl. szennyvízkezelés, ivóvízellátásról) is.

A vízfolyások, állóvizek, felszín alatti vizek jó ökológiai, vízminőségi és mennyiségi állapotának elérése és a vízhasználat fenntarthatóvá tétele összetett és hosszú folyamat. E célok eléréséhez szükséges intézkedéseket a *vízgyűjtő-gazdálkodási terv* foglalja össze, amely egy kiterjedt tervezési folyamat eredményeként születik meg. Elkészítésének határideje 2009. december 22-e volt, amelyben 2015-ig és az azt követő 12 évben történő tervezett intézkedéseket és programokat foglalja össze egy ország teljes területére.

A folyók, patakok, tavak állapotának javítása érdekében a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium irányításával, más minisztériumokkal együttműködve 2009. végére el kellett készíteni az egész országra kiterjedő vízgyűjtő-gazdálkodási tervet.

A tervezés hazánkban több szinten valósul meg:

1. országos szinten (1 db országos terv),
2. négy részvízgyűjtő – Duna, Tisza, Dráva, Balaton – szintjén (ez 4 db részvízgyűjtő terv),
3. 42 tervezési alegység szintjén (összesen 42 db alegység terv).

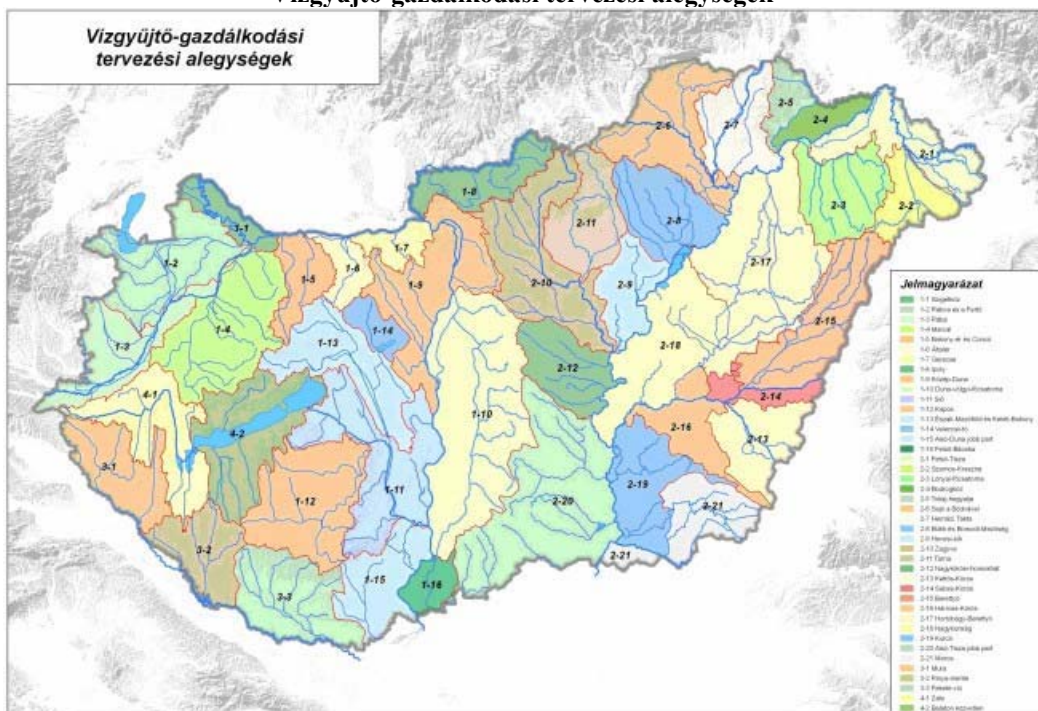
A VKI gyökeres szemléletváltást jelent a vízgazdálkodás területén. Számos műszaki jellegű, jogi, gazdasági, intézményi, szervezeti intézkedés végrehajtását igényli. A vízgyűjtő-gazdálkodási terv (továbbiakban VGT) elsősorban azoknak a szabályozásoknak és programoknak az összefoglalása, amelyek biztosítják a környezeti célkitűzések elérését. A VGT sajátos terv, amely a környezeti célkitűzések és a társadalmi-gazdasági igények összehangolása mellett tartalmazza a műszaki és gazdasági, társadalmi megvalósíthatóság (költségek, finanszírozhatóság, társadalmi támogatottság stb.) elemzését is, de nem jelenti a beavatkozások terveinek részletes kimunkálását.

A VGT szoros kapcsolatban van a terület- és településfejlesztési, illetve egyéb ágazati tervekkel: a vizek állapotának javítását szolgáló célkitűzések elérése érdekében olyan intézkedéseket javasol, amelyek szorosan kapcsolódnak a településekhez, a földhasználathoz, az ipari tevékenységhez, a turizmushoz.

A VGT a vízgazdálkodás témakörébe tartozó feladatokat lát el (vízminőség-védelem, a vizek állapotának értékelése, vízhasználatok szabályozása), más tekintetben viszont követelményeket támaszt számos vízgazdálkodási tevékenységgel szemben (pl. árvízvédelem, vízkárelhárítás, öntözés, hajózás, vízenergia hasznosítás, vízi infrastruktúrák építése és működtetése stb.).

Célja az optimális intézkedési változatok átfogó (műszaki, szabályozási és gazdasági-társadalmi szempontú) ismertetése, amely meghatározza az intézményi feladatokat, és amely alapján tovább folytathatók, illetve elindíthatók a megvalósítást szolgáló programok. A részletes kidolgozás illetve tervezés ezek keretében folyik majd (az intézkedések első csomagjának 2012-ig kell működésbe lépnie).

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek

3. 2. A terv rész céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A konzisztencia vizsgálatok elsődleges célja, hogy feltárja a terv céljai közötti összehangoltságot, feltárja az esetleges ellentmondásokat, vizsgálja a célok közötti belső kapcsolatokat. A kapcsolatok feltárásából jól láthatók a célok egymásra hatásának azon kritikus pontjai, amelyek erősíthetők, vagy éppen gyengíthetők egymást a terv érvénybe lépése, alkalmazása során.

Bács-Kiskun megye területrendezési tervének rész céljai	1. társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása	2. városok – községek, fejlett – elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése	3. megye térszerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése	4. térségi területfelhasználás rendjének meghatározása	5. műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása	6. területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése	7. erőforrások védelme
1. társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása		++	++	++	+	++	++
2. városok–községek, fejlett–elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése	++		++	0/+	++ P	+	0
3. a megye térszerkezete, településrendszere harmonikus	++	++		++	++	+	+

fejlődésének elősegítése							
4. térségi területfelhasználás rendjének meghatározása	++	0/+	++		++	++	++
5. műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása	+	++	++	++		++ P	++ P
6. területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése	++	+	+	++	++ P		++
7. erőforrások védelme	++	0	+	++	++ P	++	
+ – gyenge kapcsolat a tervcélok között; ++ – erős kapcsolat; 0 – nincs kapcsolat; P – jelentős problémák, hiányosságok							

3.3. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

3.3.1. Levegőminőség

Térségi immisszió

Bács-Kiskun megye területének jelentős része az ország légszennyezettség szempontjából kevésbé terhelte területei közé tartozik. A légszennyezettség elsősorban a városokban és a fő közlekedési útvonalak környezetében jelentősebb. A közvetlen szennyező források által nem érintett települések – különösen a nagy kiterjedésű tanyahálózat – levegőminősége megfelelő, jelentős területeken pedig kifogástalan. A városok fő szennyező forrásai a közúti közlekedés, a lakossági-közintézményi fűtés-energiafelhasználás és az ipari, szolgáltatási kibocsátások.

A 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet az ország területén légszennyezettségi agglomerációkat és zónákat jelöl ki. Bács-Kiskun megye területe a „10. Az ország többi területe” nevű zónába van sorolva. A megye települései közül Baja és Kecskemét városok külön csoportba, a „11. Kijelölt városok” körébe tartoznak. Mindkét városban a szálló por értékei minősülnek egészségügyi határértéket meghaladónak, a többi szennyező anyag tekintetében jónak mondhatóak az értékek. Baján a nitrogén-oxid szennyezés mértéke is a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

Az A, B és C besorolás a levegőszennyezettség egészségügyi határértékeit meghaladó koncentrációt jelenti, ahol további terhelés nem engedhető meg. A jogszabály az E és F besorolási kategóriákban nem ír elő rendszeres mérési kötelezettséget. A talajközeli ózon minősítése regionális-kontinentális jellege miatt az egész országra vonatkozik.

Szennyező anyagokénti besorolásuk az A-tól F-ig (csökkenő sorrendben) terjedő skálán az alábbi:

A 4/2002. KvVM rendelet szerinti, Bács-Kiskun megyét érintő besorolás

	<i>kén-dioxid</i>	<i>nitrogén-dioxid</i>	<i>szén-monoxid</i>	<i>szilárd (PM₁₀)</i>	<i>benzol</i>	<i>ózon</i>
10. zóna	F	F	F	E	F	B
11. Baja	F	D	F	C	F	B
11. Kecskemét	F	E	E	C	F	B

A főbb szennyezőanyagok tekintetében általánosságban elmondható, hogy Bács-Kiskun megyében az elmúlt éveket – a CO₂ kibocsátás kivételével – csökkenő tendencia jellemezte. A 2005-ös értékekhez képest a kén-oxidok kibocsátása 30%-kal, a szén-monoxidé 32%-kal, a nitrogén-oxidoké 15%-kal, a szilárd anyagoké pedig 9%-kal csökkent. Egyedül a kibocsátott szén-dioxid mennyisége változott kedvezőtlenül, értéke a hatszorosára nőtt 2005 és 2008 között. Annak ellenére alakultak többnyire kedvezően az értékek, hogy a megye észak-nyugati része jelentős légszennyezést kap Dunaújváros ipari területeiről, hiszen az általában uralkodó ÉNy-i széljárás jócskán Szabadszállás és Solt térségébe szállítja a szennyeződést.

Térségi emisszió

A lakossági tevékenységből származó légszennyezés aránya jelentős mértékben csökkent az elmúlt években, ami feltehetően az energiatakarékosági programoknak is köszönhető. Ezzel párhuzamosan az ipari eredetű emisszió is csökkenő tendenciát mutat, ráadásul ennek további csökkenése várható a közeljövőben a szigorodó elvárások és technológiai korszerűsítések következtében. Bács-Kiskun megyében a földgázzal való fűtés részesedése országos átlag alatti, a kiterjedt tanyarendszer miatt sok esetben célszerűbb a szilárd tüzelés alkalmazása. A megye lakásállományának vezetékes gázzal történő ellátása országos átlag alatti (74,6%, szemben az országos 76,5%-os átlaggal), egyedül a Bajai kistérségben haladja meg a 80%-ot. A legalacsonyabb bekötési arány a Kiskunmajsai kistérséget jellemzi, ahol ez az érték még a 60%-ot sem éri el.

Bács-Kiskun megyében kibocsátott szennyezőanyag mennyisége, kg

Szennyezőanyag	2005	2006	2007	2008
Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	55 686	47 379	48 469	38 520
Szén-monoxid	353 348	484 290	292 615	241 447
Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	431 939	335 692	348 371	367 603
Szilárd anyag	121 042	102 170	97 851	110 779
Szén-dioxid	408 020 381	325 457 782	395 188 431	2 484 463 793

Forrás: LAIR adatbázis

A közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás a megyében található gyorsforgalmi utak mentén a legrosszabbak közé tartozik az országban. Ennek legfőbb oka az igen jelentős gépjármű forgalomban keresendő (különösen a tranzit forgalom mérete kimagasló). A Kecskeméti kistérségben mind a szilárd részecske- (PM10 és PM2,5), mind a nitrogén-oxid kibocsátás a legmagasabbak, utóbbi az M5-ös autópálya által érintett valamennyi kistérségben szintén kimagasló. A megye többi kistérségében az értékek átlagosak, illetve országos átlag alattiak.

3.3.2. Felszíni és felszín alatti vizek környezeti állapota □

Bács-Kiskun megye az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséghez (ATVKTVF), és ennek Bajai kirendeltségéhez tartozik az érvényes 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet értelmében. A megye felszíni és felszín alatti vizeinek kezelése, fenntartása és vízgyűjtő gazdálkodása, vízrajzi tevékenységét az Alsó-Duna-völgyi, az Alsó-Tisza-vidéki, valamint a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (Lakitelek kivéve Töserdő, Szentkirály, Tiszakécske) látják el.

Felszíni vizek minősítése

A felszíni vizek a megye területére adott vízminőséggel, jelentős szennyezőanyag terheléssel érkeznek az ország más területéről, illetve közvetlenül az országhatáron kívülről. Ezen felül a vízgyűjtőterületen közvetlenül, vagy közvetetten a közcsatorna-hálózat révén bevezetett szenny- és használtvizek minősége és a szennyezőanyagok terhelésének nagysága is megszabja a megye felszíni vizeinek minőségi állapotát. A felszíni vizek mennyiségi és minőségi állapotára a természetes meteorológiai tényezők és az emberi beavatkozások (vizeket erő szennyezés, természetes vízjárás és mederformát megváltoztató beavatkozások, nem minden esetben fenntartható vízhasználat, nem megfelelő területhasználat) is hatással vannak. Gondot okoz a növényi tápanyagok (foszfor, nitrát) és a szennyvizek mellett a különféle állattartótelepekről, halastavakból a vizekbe jutó szerves anyagok nagy mennyisége is. Mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezések közül a nitrátérzékenység a 27/2006 (II. 7.) Korm. rendelet alapján a Homokhátság nyugati, a Kalocsai-Sárköz és a Bácskai-löszhát területén kiemelkedő. A szennyvíztisztítás nagy problémákat okozott a megyében, azonban helyzete és kapacitása a folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően fokozatosan javult az elmúlt években.

Felszín alatti vizek

A Duna-Tisza közti Homokhátság területén a száraz időjárás és a megnövekedett vízkivétel együttes hatására nagy mértékű vízszintsüllyedés volt megfigyelhető, amely már lényegesen kisebb mértékű, mint korábban. Így felszín alatti vizek közül a talajvizet – mennyiségi, minőségi problémái miatt – csak a nem ivóvízminőséget igénylő egyedi kutas vízhasználatok (pl. öntözés) kielégítésére használják fel, ill. csökkenő mértékben még külterületi (tanyai) vízellátásra is igénybe veszik. Az ivóvíz ellátást is szolgáló rétegvíz-készlet az Alföld és egyben a megye legnagyobb és leginkább védett helyzetű felszín alatti vízfelesége. A megye egész területén

fellelhetők kiemelkedő természeti értéket képviselő hévizek, termálvizek, amelyek hőmérséklete széles skálán mozog (39-90 °C).

A felszín alatti vizek szempontjából a megye területének majdnem teljes része érzékenynek számít a 219/2004 (VII. 21.) Korm. rendelet alapján, ezért fokozottan be kell tartani az ezekre a területekre vonatkozó kormányrendelet előírásait. Fokozottan érzékeny területek a Duna menti területeken találhatóak. A területek érzékenységét az adja, hogy a porózus fő vízadó képződmény teteje a felszín alatt 100 m-en belül található.

A megyében, a talaj rétegeiben a nitrát, a vas és a sótartalom okoz nagy gondokat. A legjelentősebb káros hatások az állattartó telepek, az üzemanyagotöltő állomások, ipari tevékenységek, illegális hulladéklerakók területén jelentkeznek. Az okok közül a diffúz eredetű nitrát-szennyezés a leggyakoribb, amelyet főképp a szennyvizek szakszerűtlen elhelyezése, valamint a nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlat okoz. A jelentős mezőgazdasági termelés miatti permetezőszer használat, szerves- és műtrágya-felhasználás is problémákat okozhat. Az Alföld e részein természetes, geológiai eredetű ivóvíz-minőségi problémák (arzen, mangán, vas) is megfigyelhetők.

A felszín alatti vizek mennyiségi változását idézi elő a különféle célú vízkitermelés. A legnagyobb része ivóvíz céljára, valamint ipari célú felhasználásra, öntözésre és fürdő célú felhasználásra szolgál. A Duna-Tisza között a meteorológiai változások mellett a hosszútávú, utánpótlódást meghaladó talajvízkitermelés hatása is veszélyezteti a sekély víztestek állapotát. A tanyákon és a tanyás településeken még mindig sok az illegálisan működő fűtő kút van, amelyek komoly veszélyt jelentenek a talajvízre, egyes esetekben a vízzáró réteget átütve, a felszín alatti ivóvízbázisokra is.

A Dél-Alföld hazai viszonylatban kiemelkedő termálvíz hasznosítása is a víztestek gyenge állapotát okozza, mivel a termálvizek visszatáplálása jelentéktelen mértékű, és a fürdőkhöz használt víz - emberi eredetű szennyezettség miatt - nem is táplálható vissza.

Bács-Kiskun megye vízgyűjtő-gazdálkodási alegységei, vízgazdálkodási kérdések

A Víz Keretirányelv (rövidítve VKI) egy új vízügyi szabályozás, amellyel az Európai Unió a társadalom és a természet érdekében a vizek hatékony és átfogó védelmét kívánja megvalósítani. Az Irányelv előírásai szerint az Európai Unió tagállamaiban 2015-ig jó ökológiai állapotba kell hozni a felszíni-, és jó vízkémiai és mennyiségi állapotba kell hozni a felszín alatti vizeket, és fenntarthatóvá kell tenni ezt az állapotot. A VKI jelentőségét elsősorban az adja, hogy egységes alapokon szabályozza a felszíni, felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmét, a szennyező-forrásokkal szembeni fellépést, és előírja a felszíni vizek jó ökológiai állapotának, és a felszín alatti vizek jó vízkémiai és mennyiségi állapotának eléréséhez vezető intézkedések vízgyűjtő szintű összehangolását.

Bács-Kiskun megye területe 4 tervezési alegységhez tartozik, a Duna részvízgyűjtőhöz tartozó a *Duna-völgyi főcsatorna* (1-10) és a *Felső-Bácska* (1-16) alegység, míg a Tisza részvízgyűjtőhöz a *Nagykőrösi-homokhát* (2-12) alegység, valamint az *Alsó-Tisza jobb part* (2-20) alegység.

Duna-völgyi főcsatorna tervezési alegység

Az alegység területe 5562 km², amely a Duna-Tisza-köze természetföldrajzi tájegység területén található. A terület 5 vízrendszerből, a Ráckevei (Soroksári)-Dunamenti, a Gyáli, az Észak-Duna-völgyi, a Dél-Duna-völgyi, valamint a Sárközi vízrendszerből tevődik össze. A tervezési terület nyugati határát a Duna Csepel-sziget és Baja közötti szakasza képezi. A tervezési alegység területén 56 víztestet határoztak meg, amelyből 30 vízfolyás és 26 tó víztest.

A Ráckevei-Soroksári Dunamenti vízrendszer területe 273 km². E térség a Duna és a Ráckeve-Soroksári Duna (RSD) közvetlen vízgyűjtője. Működését a Duna és az RSD vízszintje határozza meg, vízforgalma mesterségesen szabályozott. Az RSD belvízlevezetésén kívül a Duna-menti síkságon húzódó csatornák vízpótlását is biztosítja a Kiskunsági-főcsatornán, a Duna-Tisza-csatornán és az I. sz. Árapasztó-csatornán keresztül.

A Gyáli vízrendszer vízgyűjtő területe: 451 km². A fennsíki öblözet vízgyűjtő területéről a vízlevezetés gravitációs, a belvizek befogadója a Gyáli 1-főcsatornán keresztül az RSD. A csatornán kettő kisebb méretű tározó található.

Az Észak-Duna-völgyi vízrendszer a Duna-völgyi rendszer felső, attól zsilipekkel külön választható része. Területe 1153 km², amelynek nagyobb része a Duna-Tisza közti Hátságához tartozó fennsíki területen, kisebb része a Duna-völgyi belvízveszélyes mélyártér területén található. A természetes esés iránya É-D-i, amely megegyezik a vízlevezetés fő irányával. A csatornán a vízlevezetés zsilipekkel szabályozott, a rendszer

területéről lefolyó belvizek a Duna-völgyi főcsatornán vezethetők le, de lehetőség van az RSD felé való kivezetésre is.

A Dél-Duna-völgyi vízrendszer a Duna-völgyi rendszer alsó része. Területe 3209 km². A Dunavölgyi-főcsatornával kettéosztott vízrendszer Duna-völgyi területe csatornákkal sűrűn behálózott, melyek a belvízlevezetést és az öntözést egyaránt szolgálják. A homokhátsági csatornák a belvizek levezetését, a csatornák nyomvonalán kiépített tározókkal a vízviasszatartást, valamint a vizes élőhelyek vízigényét biztosítják. A rendszer befogadója a Duna.

A Sárközi vízrendszer területe 476 km², domborzatát illetően dunai mélyártér. A csatornák többnyire a fokmedrek nyomvonalában és mesterségesen kialakított mederszakaszokban haladnak. A mederesés kicsi, lassú folyású csatornák a jellemzőek, melyek kettős hasznosításúak. Befogadója a Duna. Szorosan kapcsolódik a Dél-Duna-völgyi belvízrendszerhez. E vízfolyások legtöbbször mesterséges vízfolyásnak minősül. A Duna-völgyi főcsatorna építése a Duna-menti síkság vízrendezése érdekében 1912-ben kezdődött meg belvízlevezetési célból. A közel 150 km hosszú akkori csatorna 1929-re készült el, hogy mintegy övcsatornaként elvezesse a Duna-menti síkság és a Fennsík találkozásánál összegyűlő vizeket. A Duna és a csatorna közötti terület sűrűn átszőtt csatornákkal.

A Duna-völgyi főcsatorna tervezési alegységen összesen 11 db természetes és 15 db mesterséges tó víztest található. A természetesek közül 8 szikes tó. Ezek közül a legkiemelkedőbbek:

A *Vadkerti-tó* meszes jellegű, sekély, de nyílt vízfelületű a tó. A tó vízgyűjtő területe 132,5 km². Töltése nincs, természetes mélyedésben alakult ki. A Vadkerti-tó a VII. csatornán lévő vízszintszabályozó műtárgy megépítése után többszörös hasznosítású tározóként üzemel. Egyrészt belvizes időszakban, mint belvízi tározót, másrészt, pedig mint üdülőtavat hasznosítják. A tó üdülési céloknak is megfelelő vízszintje az utóbbi években csak vízpótlással biztosítható, amelyet rétegvíz betáplálással oldanak meg.

A *Szelidi-tó* hidrogeokémiai jelleg alapján szikes, de nyílt vízfelületű, állandó tó, ami a Dunából a holocén korban lefűződött jellegzetes morotva-tó. Természetvédelmi oltalom alatt áll, e mellett üdülő- és horgásztó. Vízpótlására a téli csapadékot az 1,75 millió m³ víz tározására alkalmas Kékes-réti tározóban tározzák, majd tavasszal, a szikes területen összegyűlt, nagyobb sótartalmú vizet a tóba engedik, megakadályozva ezzel a kiédesülését.

A területen a Kolon-tó az egyetlen szerves hidrogeokémiai jellegű tó. A Kolon-tó a négy hátsági természetes tározót (Kolon-tó, Csíraszéki-rét, Orgoványi-rét, Ágasegyházi-rét) összekötő és Duna-völgyi-főcsatornába ömlő III. övcsatorna 9+689 – 14+100 cskm szelvényei között helyezkedik el. Ezek a mocsarak a hátsági mélyedésekben keletkeztek, közülük a Kolon-tó rendelkezik állandó vízkészlettel. A tó vize sekély, vízfelülete növényzettel benőtt. Vízkészletének pótlódása döntően felszín alatti vízből történik, felszíni hozzáfolyás alig van.

Felső-Bácska tervezési alegység

Ez az alegység az ország déli felében, az Alföld délnyugati sarkában helyezkedik el. Délen az országhatár, nyugaton a Duna folyam határolja. Északon a határt a Duna-völgyi főcsatorna vízgyűjtője, míg keleten az Alsó-Tisza jobb parti tervezési alegysége jelenti.

Az Igali vízgyűjtő területe 297 km², átlagos tengerszint feletti magassága 100 mBf. Legmagasabb az északi része, Mátéházapuszta és Mátéháza körzete, majd déli irányba fokozatosan lejtve a torkolat térségében alig haladja meg a 85 mBf-i magasságot (legmélyebb része 83-84 mBf.). A vízgyűjtő felszíne hullámos, helyenként buckás. A több kilométer hosszúságú és néhány száz méter széles buckák általában nem haladják meg az 5-10 m vastagságot. A vízrendszer legalsó része mély fekvésű, természetföldrajzi szempontból – morfológiai és talajtani viszonyai miatt is – már a Duna-menti síksághoz tartozik.

A Margitta-sziget a Duna-menti síkság része. Teljes területe 277 km². A terület észak felé ék alakú, nyugatról a Duna folyam, keletről a Ferenc-tápcsatorna, míg délről az országhatár fogja közre. Ez a belvízrendszer a terület legmélyebben fekvő része. Átlagos magassága: 83-85 mBf. A felszín alig szabdalt, a Szeremle alatti részek, vagy a sziget közepén húzódó gerinc magassága sem több 86- 88 mBf-nél, alig emelkedik ki néhány méterrel az uralkodó tájból.

A tervezési alegység vízgyűjtőjén 9 felszíni víztestet határoztak meg, ebből 3 mesterséges vízfolyás és 5 természetes, ill. mesterséges tó víztest.

Nagykőrösi-homokhát tervezési alegység

Az alegység déli része esik Bács-Kiskun megye területére, amely leginkább a lösszel és homokkal fedett hordalékkúp-síkság. Vízfolyásai a Közös-csatorna, a Kőrös-ér és Peitsik-ér. Állóvíz víztestek: jászkarajenői

halastó és a Tiszakécskei Holt-Tisza. Bács-Kiskun megyéből csak a Kecskeméti kistérséget, abból is elsősorban Lajosmizse, Kecskemét, Lakitelek, Szentkirály és Tiszakécske településeit érinti. A víztestek közül a Kőrös-ér és a Tiszakécskei-holtág tartozik Bács-Kiskun megye területéhez.

A Kőrös-ér a 295,1 fkm-nél zsilipen keresztül torkollik a Tiszába. A víztest hossza 40,312 km. Közvetlenül a víztesthez tartozó vízgyűjtő kiterjedése 487,38 km². A Kőrös-éri belvízcsatorna vízgyűjtőjének északnyugati része a Duna–Tisza közti homokhátság nagy esésű területeihez kapcsolódóan már a sík- és dombvidék közötti átmenetet képviseli. A lefolyási viszonyok természetesen, a Tisza magas vízállása idején szivattyúval szabályozott.

A Tiszakécskei Holt-Tisza természetes lefűződéssel keletkezett, a Tisza jobb parti ármentesített területén húzódik. A holtág, mint természetes állóvíz víztest gyenge ökológiai állapotú. A problémát általában a túlzott tápanyagbevitel okozza, amelyhez a feliszapolódás és a vízcsera hiánya is hozzájárul.

Alsó-Tisza jobb part tervezési alegység

Az alegység területe 5373,5 km², amely az ország alegységei közül a második legnagyobb. Az ország területének mintegy 6%-at adó alegység a Dél-alföldi régió központi tengelyétől (Tisza) nyugatra található. Keleten az alegység nevét is adó fővízfolyás a Tisza, északon az Alpár-Nyárlőrinci csatorna vízgyűjtője, nyugaton a Duna-völgyi főcsatorna és Felső-Bácska, míg délen az országhatár határolja. A megye területén az alábbi alegységhez tartozó tavak a legkiemelkedőbbek: Kunfehér-tó, Péteri-tó, Kiskunhalas-sóstó.

3.3.3. A föld (talaj) környezeti állapota

Bács-Kiskun megye átlagos tengerszint feletti magassága 80 és 140 méter közötti, talajadottságait tekintve leginkább a homok és löszös talajok jellemzőek. Ezek közül is a futóhomok, a humuszos homoktalajok, amelyek elsősorban a megye középső területein találhatóak. A futóhomok a Bugaci-homokháton a legelterjedtebb, ahol 50-60 m-t is elérhet a vastagsága, de a többi kistájon is előfordul. A területének több mint felét nagy víznyelésű és vízvezető, gyenge vízraktározási képességű és szintén gyenge víztartó talajok jellemzik. A nyugati területeken (elsősorban a Duna menti Solti-síkság, és a Kalocsai-Sárcsók) a réti talajok, réti öntéstalaj, lápos réti talajok, réti csernozjomok találhatóak, amelyek alapvetően jó víznyelésű, vízvezető-képességű, jó víztartó és jó raktározási tulajdonságokkal rendelkeznek. A dél-nyugati és keleti területek legjellemzőbb talajtípusa a csernozjom talajok. A megye területén több helyen is előfordulnak – legnagyobb kiterjedésben szintén a Solti-síkság területén – szoloncsák-szolonyc talajok, amelyek a felszínhez közelálló talajvízszint miatt alakulnak ki és amelyeknek már a felszíni rétegeiben is nagyobb mennyiségű (>0,5%), vízben oldható só mutatható ki.

A talajok fizikai félesége homok, homokos vályog és kismértékben agyagos vályog. A termőréteg vastagság a megyében a nyugati és a dél-nyugati területeken 100 cm feletti, míg a középső területeken ez nagyon változatos, van ahol a 20 cm-t sem éri el. A talaj kémhatása és mészállapota tekintetében elmondható, hogy az országos átlagnál jobb a helyzet. A savanyú talajok részaránya elhanyagolható. A domborzati adottságok miatt az országos átlagnál lényegesen kisebb az erózióveszély, az erózió által okozott átlagos talajvesztés a megye kistérségeinek legnagyobb területén a legtöbb terület esetében 5 tonna/ha/év alatti¹.

Bács-Kiskun megye talajait több hatás is veszélyezteti. A megye területén kiemelt az aszályhajlam és a szélsőséges időjárási időszakok megerősödése. A Duna–Tisza köze a gyengén kötött homok, ill. futóhomok talajok magas aránya miatt szélérozió által veszélyeztetett terület, de a szélérozió a csernozjom talajok humuszos rétegét is veszélyezteti. Mára a telepített erdők a veszély mértékét csökkentették, azonban a vegetációs időszakon kívül a szél talajkárosító hatása megemelkedik. A nagyobb veszélynek a művelés alatt lévő területek vannak kitéve, ahol a kora tavaszi (nagyobb átlagos szélességgel jellemezhető időszak) és késő őszi hónapokban a kis felszínborítottság miatt a szél eróziós tevékenysége jelentősen növekszik. A megye több területén is megfigyelhető a szikesedés folyamata, aminek közvetlen hatásai gátolják a talaj termékenységét. Ez egyrészt a hidrológiai, éghajlattani okokra vezethető vissza, de az utóbbi években a folyamat felerősödéséhez (másodlagos szikesedés) az emberi tevékenység is jelentős mértékben hozzájárult.

A talaj állapota szempontjából kiemelt kockázati tényezőt jelent a szerves- és műtrágyák alkalmazása is. A mű- és szerves trágyázott területek területének nagysága Bács-Kiskun megyében a 2004 és 2008 között növekedett. Azonban a többi megyéhez képest átlag alatti a talajjavított mezőgazdasági területek aránya és a talajjavító hatóanyagok tekintetében is a kevesebbet használtak fel a megye termőterületein.

A talaj minőségi romlásának elkerülése érdekében vegyszerhasználat racionalizálása, talajvízszint-szennyezés megakadályozása, elsikkasztott, illetve szabálytalanul elhelyezett szennyvizek kiküszöbölése, a nem

¹ Eróziós veszélyeztetettség elemzése a magyarországi kistérségekre az USLE modell alapján, (Pataki R., 2000; Centeri Cs. és Pataki R., 2000; Centeri et al., 2001)

szakszerűen kezelt hígtrágyák kezelése, az illegális hulladéklerakások felszámolás és a szabályozott hulladékkezelés jelenthet megoldást.

Az ipari tevékenységhez fűződő talajszennyezések a megyében általában lokálisak és ritkán kerülnek csak nyilvánosságra. A helyzet vélhetőleg javulni fog, mivel a cégek számára a piacon maradáshoz szükséges nemzetközi auditáláshoz talajmintákra, észlelő kutakra és akkreditált laborban való elemzésekre van szükség.

Mű- és szerves trágya adatai Bács-Kiskun megyében

2005	2006	2007	2008
Szerves trágyázott alapterület, ha			
41359	43541	44088	43239
Egy hektárra jutó szerves trágya mennyisége, t/ha			
19,5	22,3	15,7	19,9
Műtrágyázott alapterület, ha			
240414	244696	225812	246754
Egy hektárra jutó műtrágya mennyisége, kg/ha			
483	407	408	392

Forrás: KSH

3.3.4. Hulladékgyűjtés

2008-ra Bács-Kiskun megyében a települések mindegyikén megszervezésre került a rendszeres hulladékgyűjtés, ugyanakkor a külterületek nagy aránya miatt csak a lakások 78%-a került bevonásra ebbe a szolgáltatásba. A keletkező települési szilárd hulladék mennyisége kisebb mértékben (15%) nőtt az elmúlt években, azonban az összmennyiségen belül a lakossági eredetű hulladék aránya a fogyasztói szokások folyamatos változásának köszönhetően kétszer akkora mértékben növekedett. 2008-ban a keletkezett települési szilárd hulladék 85%-a került a lakosságtól elszállításra.

Hulladékgyűjtés, ártalmatlanítása Bács-Kiskun megyében

Megnevezés	2000	2005	2006	2007	2008
Hulladékgyűjtés					
Hulladékgyűjtésbe bevont település	88	117	119	119	119
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakás és üdülő	151 609	187 293	191 781	193 997	190 210
Ebből: lakás	145 057	182 004	186 573	188 068	184 570
Szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakás és üdülő	..	..	..	436	–
Ebből: lakás	..	..	..	436	–
Elszállított települési szilárd hulladék, ezer t	..	..	162	198	187
Ebből: lakosságtól	..	..	117	154	160
ezen belül: szelektív hulladékgyűjtésben	..	..	..	..	–
Elszállított folyékony települési hulladék, ezer m ³	615	368	377	354	247
Ebből: lakossági tárolókból	216	150	158	157	112

Hulladékhasznosítás, ártalmatlanítás

Újrafeldolgozással hasznosított, ezer t	..	..	..	4	3
Energiahasznosítással történő égetéssel hasznosított, ezer t	..	..	..	–	–
Energiahasznosítás nélküli égetéssel ártalmatlanított, ezer t	..	..	..	4	–

Lerakással ártalmatlanított, ezer t	..	..	..	190	185
Összesen	..	..	..	198	187
Üzemelő lerakóhelyek száma	86	36	35	33	26

Forrás: KSH

A keletkező települési szilárd hulladék gyakorlatilag teljes mennyiségben lerakással kerül ártalmatlanításra. 2009. július 16-ig valamennyi olyan, környezetszennyező hulladéklerakó bezárt, amelyek működése a légkörre, a vizekre és az emberi egészségre is káros lehet. A bezárások után is legfeljebb 50 km-en belül elérhetőek azok a hulladéklerakók, amelyek modern technológiák alkalmazásával, elegendő kapacitással biztosítják a környezet magasabb fokú kiméltését. A nem megfelelő műszaki védelemmel rendelkező hulladék-lerakók bezárását uniós irányelv alapján a hulladékgazdálkodási törvény írta elő. A korszerűtlen, környezetszennyező települési lerakók felszámolásával, rekultivációjával megszűnt a lehetőség a lakossági egyéni hulladék elhelyezésre, ami az engedély nélküli lerakások számának növekedéséhez vezet. Az illegális kommunális hulladék, építési törmelék stb. lerakók számos településen problémát okoznak.

2005 óta zajlik e térségben a Duna-Tisza-közi nagytérség regionális települési hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése, amely várhatóan jelentősen javítja a hulladékszállítását. 2008-ban az üzemelő lerakóhelyek száma kb. ¾-e volt csak a 2006-os értéknek.

Bács-Kiskun megyében így jelenleg 4 térségi jelentőségű szilárd hulladéklerakó üzemel. Kecskemét, Kiskunhalas, Vaskút és Izsák településeken.

A Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Program célja három megye (Baranya, Bács-Kiskun és Csongrád) 345 ezer lakosának hulladékkezelési problémájának megoldása. A 2005 és 2008 között megvalósuló program révén az önkormányzatok nem önálló keretek között oldják majd meg a hulladékok begyűjtését és ártalmatlanítását, hanem egy korszerű, biztonságos és a környezetvédelmi előírásoknak maximálisan megfelelő hulladékgazdálkodási rendszer részeként. A program keretében összesen 23 db környezetvédelmi célokat szolgáló létesítmény készült: 2 hulladéklerakó (Kiskunhalason és Felgyőn), 3 hulladékválogató (Vaskúton, Kiskunhalason és Felgyőn), 1 hulladékátrakó állomás (Kalocsán). Ezeken felül 4 komposztáló telepet alakítottak ki (Vaskúton, Kiskunhalason, Felgyőn és Kalocsán), 13 településen pedig hulladékudvarok épültek (Bácsalmás, Baja, Csátalja, Csongrád, Jánoshalma, Kalocsa, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Kecel, Kiskőrös, Soltvadkert, Sükösd). (Felgyő ugyan nem a megye területéhez tartozik, azonban a hulladéklerakó körzetébe több Bács-Kiskun megyei település tartozik.) Projekt részeként 397 db hulladékgyűjtő sziget is kialakításra került a projektben érintett 82 településen, valamint 83 régi hulladéklerakó rekultivációja is megtörtént. A beruházás összértéke 11,2 Mrd Ft volt, ami az országban jelenleg futó hasonló 12 hulladékgazdálkodási program közül az egyik legnagyobb: a homokhátsági projekt értéke az átlagos projektérték kétszeresét teszi ki. Ezen felül a projekt költségeinek 75%-át az Európai Unió állja, ami a Magyarországon futó hulladékgazdálkodási projektek között a legmagasabb elnyerhető támogatás.

Kiskunhalason 2008. április 11-én adták át az 5,6 millió euró, azaz 1,4 milliárd Ft értékben mintegy 6 hektárnyi területen egy 740 ezer köbméternyi nem hasznosítható szemét lerakására alkalmas területet, amely maximális függőleges nagysága 13,5 méter lehet. A lerakó mellett egy évente 15 ezer tonna (kb. 1000 kamion tömegének megfelelő) szelektíven gyűjtött hulladék befogadására alkalmas válogatócsarnok készült a hozzá tartozó gépsorral, valamint egy évente 7800 tonna szerves anyagot kezelő komposztáló üzem. A kiskunhalasi központba 17 településről (Bócsa, Csólyospálos, Harkakötöny, Imrehegy, Jánoshalma, Kecel, Kéleshalom, Kiskőrös, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Kunfehértó, Kömpöc, Tázlár, Pirtó, Soltvadkert, Szank, Zsana) gyűjtik a szemetet.

3.3.5. Zaj- és rezgésterhelés

A megye zajterhelésének nagyságát befolyásoló tényezők:

- a forgalom nagysága, összetétele, sebessége, valamint a forgalomáramlás változásai;
- az észlelési pont és a zajforrás távolsága, magassági viszonyok, valamint közbenső terepviszonyok, beépítés, zöldsáv;
- az út meredeksége, szabályozási szélessége, a burkolat típusa;
- a talaj, a felszín akusztikai tulajdonságai;
- a légköri viszonyok.

Bács-Kiskun megye településein a legjelentősebb zajforrást a közlekedés jelenti. Az áthaladó közlekedés nagysága – 5 db főút (51-es, 52-es, 53-as, 54-es, 55-ös) és egy autópálya (M5) – közepesnek minősíthető. A számottevően legnagyobb közlekedési zajjal történő túlterhelés a városokban figyelhető meg, mint Kecskemét, Baja, Kalocsa, Solt. Ezen nagy forgalmú közutak zajcsökkentésének megoldása továbbra is problémát okoz.

Baján és Solton a Duna-hidak miatti forgalom fokozott nagyságú, amelyet már kismértékben csökkentett a dunaújvárosi és a szekszárdi Duna-híd megépítése.

A megye területén több kisebb repülőtér és Kecskeméten egy katonai repülőtér is található. Ez utóbbi közelében a legújabb lakóházak olyan közeli távolságban épültek fel, hogy szinte képtelenség jelentős beavatkozás vagy korlátozás nélkül a repülési zajterhelést határértékre csökkenteni, így ez a zajkibocsátás is közrejátszik a területet érő zajterhelésben.

A zajvédelem legfontosabb szakpolitikai célkitűzése a 75 dB fölötti nappali, illetve a 65 dB feletti éjjeli zajterhelésnek kitett lakóterületek arányának csökkentése. A célkitűzés megvalósításának fontos elemét képezik a zajvédelmi programok, az ellenőrzés hatékonyságának javítása, a stratégiai zajterképek elkészítése, valamint zajvédelmi műtárgyak, zajcsökkentő elemek építése.

3. 4. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz

A területrendezési terv által kiváltott környezeti hatások és hatótényezők azonosítása a rendszer, a területnagyság és a problémakörök összetettsége, a bizonytalansági tényezők, a hatásviselők nagy száma folytán sokkal bonyolultabb feladat, mint az objektum szinten megvalósuló környezeti hatásvizsgálat. A hatótényezők környezeti hatásainak azonosítása ezért a szerkezeti terv területfelhasználási egységei és a szabályozási terv övezeteinek bontása szerint készült.

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Összegzés
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	++	+	+	++	0	++	+	Ezek a területek a szántóföldi művelés és a növénytermesztés legfontosabb szinterei. A növénytermesztés leginkább a talajok állapotát befolyásolja, így ezeken a területeken a talajok környezetkímélő hasznosítása kiemelten fontos feladat. Ez érdeke a terület használójának is, hiszen a talajok termékenységének hosszú távú fenntartása a növénytermesztés alapvető feltétele.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	++	++	++	++	0	++	++	A kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek új kategóriaként jelennek meg a tervben. A környezeti elemekre és rendszerekre kedvező hatást gyakorolnak. Itt is kiemelt feladat a termőhelyek kiváló adottságainak megőrzése.
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	++	++	++	++	0	++	++	Az erdőtelepítési program hatására jelentősen javul az erdősültség aránya. Az ökológiai rendszereket kedvezőtlenül befolyásolhatják az ültetvény jellegű nem elegendő erdőtelepítések és erdőfelújítások. Az értékes gyepek védelmére különös gondot kell fordítani.
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület	+	+	+/-	++	+/-	+	+/-	A térségi tájrehabilitációt igénylő területbe a térségi jelentőségű tájrehabilitációt igénylő bányák,

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Összegzés
övezete								tájsebek tartoznak. A rehabilitáció mindenképpen kedvezően hat a környezeti elemekre és rendszerekre.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	0	+	0	++	++	++	+	A tájkép védelmén kívül szerepe van az ökológia rendszerek és a települési környezet védelmében is.
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	0	+	0	++	++	++	+	
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	+	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	E térségek fokozottan hozzájárulnak a felszíni és felszín-alatti vízminőség védelméhez.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete	+	++	+/-	-	-	+	+	
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezete	+/-	+/-	+	-	+/-	-	+/-	Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület kijelölése a területen nem jelent feltétlenül bányanyitást, ugyanakkor potenciális veszélyként, környezeti konfliktusok forrásaként is jelentkezik, ha tájképvédelmi, kulturális örökségvédelmi, vagy természetvédelmi övezetekkel esik egybe.
Együtt tervezhető térségek övezete	+	+	0	+	++	+	++	Az együtt tervezhető településekre készülő közös szerkezeti terv hozzájárul a természeti erőforrások fokozott, racionális hasznosításához, a környezeti elemek terhelésének csökkentéséhez.
Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete	-	-	-	-	-	-	-	Környezeti hatását nehéz becsülni. Az adott terület használata lehet pozitív vagy negatív hatású is. Közismert, hogy a lőterek, gyakorlóterek a védett növények elsőrendű rezervátumait is jelentették.
Magterület övezete	+	+	+	++	+	++	+	A Natura 2000 és egyéb védett területek bekerülhetnek a szabályozott területek közé, így a beépíthetőség, építmények elhelyezés stb. szabályozásának helyzete tisztábbá válhat.
Ökológiai folyosó övezete	+	+	+	++	+	++	+	A többnyire lineáris jellegű élőhely hálózat hozzájárul a biodiverzitás megőrzéséhez, az élőhelyek védelméhez. A folyosó településen belül való folytonosságát és keresztmetszetét biztosító részei

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Összegzés
								elősegíthetik a kapcsolatok megőrzését, helyreállítását.
Puffer terület övezete	+	+	+	+	+	+	+	Hozzájárul az ökológiai rendszer védelméhez. Pontosodó szabályozás, kedvezőbb értékvédelmi feltételek.
Világörökség és világörökség várományos terület övezete	0	0	0	++	+	+	+	Az örökségvédelmi területek táj-környezeti hatása mindenképpen kedvező. Értékmegőrzés biztosítása révén a fennmaradás esélye javul.
Történeti település övezete	0	0	0	++	+	+	+	A települési karakter megőrzésének feltétele javul. Táj és tájképvédelem feltételei javulnak.
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	+	+	0	+	0	+	+	Rendszerint inkább növeli a környezet terhelését. Megfelelő hasznosítással viszont elősegítheti az ökológiai rendszerek védelmét.
Nagyvízi meder övezete	+/-	+	0	+	0	++	0	A terület ökológiai hatása kimondottan kedvező. A hagyományos ártéri gazdálkodáson alapuló tájrehabilitáció kedvező hatású.
Földtani veszélyforrás terület övezete	+	-	0	0	+/-	-	+	A megnevezés pontosítása révén szélesebb körben lehetséges szabályozás alá vonni a veszélyeztetett/veszélyeztető területegységeket.
Vízerózióknak kitett terület övezete	++	0	0	+	0	+/-	+/-	A vízerózió révén bekövetkező talajpusztulás számos környezeti elemet kedvezőtlenül érint.
Szélerózióknak kitett terület övezete	++	0	++	0		+	+/-	A defláció negatív környezeti hatású.
- bizonytalan, vagy ezen a szinten nem meghatározható kapcsolat + gyenge, áttételes, vagy közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között ++ erős, közvetlen kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között 0 nincs kapcsolat vagy nehezen értelmezhető kapcsolat								

3. 5. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a módosító javaslatok nem valósulnak meg

A terv javaslatainak meg nem valósulása esetén bekövetkező környezeti konfliktusok vizsgálatánál az OTrT, valamint Bács-Kiskun megye feltáró vizsgálatának anyagai az irányadók. A vizsgálat azokat, a területrendezési terv megvalósulása (új elemek, előírások, övezetek) nélkül bekövetkező konfliktus köröket, illetve környezetalakulási prognózisokat tartalmazza, amelyek tükrözik a jelenlegi folyamatok fennmaradása és a tervjavaslat nélkül kialakuló környezeti következményeket.

A hatások becslésénél a szerkezeti terv egyes elemeinél, illetve a szabályozási terv övezeteinél felhasználhatók az OTrT módosító javaslatának Bács-Kiskun megyét érintő elemzései, valamint a megye területrendezési tervében javasolt térszerkezeti és övezeti szabályozási előírások és irányelvek által előidézett változások.

Azoknál az övezetknél, ahol nem történik a szabályokban, vagy a tervlapokon módosítás, a konfliktus nem értelmezhető.

Kategóriák	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
	Állapot (S)	Hatás (I)
Erdőgazdálkodási térség	A megye erdőterülete 173 771 ha, ami 20,5%-os erdősültségnek felel meg. Ez a mutató nagyjából az országos átlag körüli (~20%), azonban ezt még növelni kell.	Megmarad az országos értékhez közeli erdősültségi arány, nem növekszik az erdőterület, a környezeti mutatók nem javulnak, az erózió elleni védelem kevésbé érvényesül, az EU elvárások nem teljesülnek, az egykori zártkertek területének hasznosítása elmarad, a biodiverzitás csökken.
Mezőgazdasági térség	Bács-Kiskun megyében a mezőgazdasági térség területe összesen mintegy 450 000 ha, ami az összterület 54,00 %- a. A megyében a mezőgazdasági területek közül (szántó, gyepek, szőlő, gyümölcs és konyhakert) a szántóföldi a domináns felhasználó. Az egyéb területfelhasználási kategóriákba tartozó területek növekedése csak a mezőgazdasági térség területének rovására történhet.	Ökológiai rendszerek, illetve mezőgazdasági erőforrások megújuló-képességének csökkenése, veszélyeztetése, kiemelkedő tájképi értékkel rendelkező területek fokozódó veszélyeztetése.
Vegyes területfelhasználású térség	Bács-Kiskun megyében mintegy 120000ha a vegyes területfelhasználású térség, ami megközelítően 14%-os területi aránynak felel meg.	A terület környezetbarát gazdálkodásának csökkenése, kiemelkedő tájképi értékkel rendelkező területek fokozódó veszélyeztetése.
Települési térség <i>Városias települési térség</i> <i>Hagyományosan vidéki települési térség</i>	A településrendezési tervekben jelentős beépítésre szánt területek kijelölése történik. A kivett területek növekedésével az ökológiai rendszer károsodhat, a környezetterhelés növekszik.	A települési térség további növekedése veszélyezteti a természeti és környezeti erőforrásokat.
Vízgazdálkodási térség	Emberi beavatkozások miatt a kisebb tavak felszámolásával, eltűnt parti vegetációkkal, átalakuló tájjal kell számolni.	A vízfolyások és a tavak parti sávjának beépítése folytatódik, mederrendezések nem történnek, a természetes környezet csökkenése, megszűnése.
Építmények által igénybe vett térség		
<i>Energiaközmű-hálózatok és építmények</i>		
<i>Térségi villamosenergia-hálózatok és építmények</i> <i>Térségi szénhidrogén hálózatok és építmények</i>	A megyében a megfelelő ellátáshoz hálózati- és létesítményi fejlesztések társulnak.	A védelmi övezetek lehatárolása, területükön az energetikai vonalas hálózatok szabályozása nélkül nem érvényesíthetők maradéktalanul a táj- és környezetvédelem érdekei.
<i>Közlekedési hálózatok és építmények</i>		

Kategóriák	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
<i>Gyorsforgalmi utak</i>	A gyorsforgalmi utak műszaki, gazdasági és környezeti szempontból is ideális nyomvonalának elépülése.	A tervezett gyorsforgalmi utak műszaki, gazdasági, környezeti szempontból ideális nyomvonala számára azok elépülésével a terület nem biztosítható, így az optimálistól eltérő nyomvonalakon tovább nő a környezetterhelés.
<i>Főutak Térségi jelentőségű mellékút Egyéb mellékút</i>	A főúthálózat megfelelően kiépült, az elkerülő szakaszok kiépítése folyamatban van. A meglévők rossz minősége rontja a települési, emberi környezetet.	Az úthálózat fejlesztése a közlekedési feltételek javítása mellett mindenképpen környezetterhelést okoz. Az elkerülő útfejlesztések hiányában tovább nő a településeken áthaladó utak környezetszennyezése.
<i>Nagysebességű vasútvonal, országos törzshálózati vasútvonalak, vasúti mellékvonalak, keskeny nyomtávú vasútvonalak</i>	Az vasútvonalak műszaki, gazdasági és környezeti szempontból is ideális nyomvonalának elépülése és fejlesztések nélkül a tervezési paraméterek merevsége miatt műszaki, gazdasági és környezeti konfliktust idéz elő.	Az NSV elsősorban a nagyobb távolságban utazóknak nyújt jóval kisebb környezetterhelést okozó közlekedési alternatívát. A felfűzött települések vasúttal való elérhetősége csökken, valamint a műszaki konstrukciók nélkül környezetterheléssel jár.
<i>Transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos és egyéb országos törzshálózati vasútvonalak, egyéb vasúti mellékvonal</i>	A vasúti áruszállítás aránya folyamatosan csökken, amely növekvő környezetterhelést jelent.	A közúti árufuvarozás rohamosan növekvő aránya az áruszállításban nem mérsékelhető a vasúthálózat fejlesztése nélkül. A megfelelő nyomvonalak területe elépül.
<i>Hidak és kompátkelőhelyek</i>	További hidak, és kompátkelőhelyek építése nélkül a környezetterhelés növekedhet.	További hidak, és kompátkelőhelyek építése nélkül a környezetterhelés növekedhet.
<i>Vízi közlekedés</i>	Elhanyagolt ágazat. Kevés kikötő van.	A kikötők és a megfelelő hajózási utak kiépítése nélkül, a szárazföldi szállítás további környezetszennyezést okozhat.
<i>Repülőterek</i>	A repülőterek és a kiszolgáló létesítményeknek magas a környezetterhelése.	Megfelelő koordináció hiányában nem vagy nem megfelelő helyen javulnak a légi kapcsolatok.
<i>Országos kerékpárút törzshálózat Térségi jelentőségű kerékpárút hálózat</i>	A megyében kiépült kerékpárutak nem alkotnak hálózatot, általában nagyobb forgalmú főutak mentén, illetve töltésen valósultak meg rövidebb szakaszok. Jelenlegi úthálózat sűrűsége és hálózati kialakítása nem megfelelő.	Kerékpárút hálózat kialakítása nélkül nem bővülnek a környezetkímélő közlekedési lehetőségek
<i>Logisztikai központ</i>	Logisztikai központok hiányában az áruszállítás környezetterhelése diszperz módon jelentkezik.	További térségi logisztikai központok, illetve áruforgalmi központok kialakítása nélkül növekszik a forgalom, a zaj-, rezgésterhelés, valamint a szállítási távolságok is.
<i>Határátkelők</i>	Nemzetközi személy- és áruforgalmi, állandó, éjjel-nappal nyitva tartó korlátozás nélküli	További határátkelők kialakítása nélkül az egyes útszakaszok mentén folyamatosan magas a

Kategóriák	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
	közúti határátkelő és több kisebb határátkelő miatt magas a közlekedésből származó környezetterhelés.	környezetterhelés.
Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények		
<i>Árvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	A védett ártéren lévő nemzetgazdasági vagyron – országos összehasonlításban is – igen jelentős	A lakott területek árvízi biztonságosságának csökkenése, árvízvédelmi művek színvonalának csökkenése karbantartás hiányában, megművelhető területek nagyságának csökkenése
<i>Belvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	A megye belvízi védekezését 12 belvízrendszer létesítményei biztosítják, amelyek állapota nem kielégítő. A tározókban a vízszintek megközelítették a maximális értéket. A csatornák nagymértékben terheltek.	Belvízrendszerek megtelítődése, karbantartás nélkül romlása lenne megfigyelhető, megművelhető területek nagyságának csökkenése
<i>Térségi hulladék lerakóhelyek</i>	4 darab hosszú távon üzemelő regionális hulladéklerakó hely van a megyében. Folyamatban van hulladékkezelő központok kialakítása a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Program keretén belül.	
TÉRSÉGI ÖVEZETEK		
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	A megye területének megközelítően 17%-a ilyen terület. Beépítés és más célú hasznosítás veszélye.	A területek kivonása beépítés vagy egyéb, nem mezőgazdasági célra (alacsonyabb minőségű földek helyett).
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Bács-Kiskun megyében a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek aránya 5,1%, ami jóval kisebb országos átlagnál (~13%). Folyamatosan növekszik az igény az erdőterületek beépítésére és hasznosítási módjának megváltoztatására.	Az övezet kijelölése nélkül növekszik a legjobb minőségű erdőterületek művelési ág változtatásának veszélye.
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	Az erdőtelepítésre legalkalmasabb területek folyamatos „beépítési”, területhasználat változtatási nyomásnak vannak kitéve.	Beépített területek közelében tovább folytatódik a potenciális erdőterületek beépítése. Az erdőtelepítésre alkalmas termőhelyek állapotának romlása.
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	Az egykor ipari termelést szolgáló területek környezeti terheltsége magas, újrahásznosításuk rekultivációt igényel. Bányatavak és barnamezős területek állapota mind környezetvédelmi, mind tájképi szempontból nem megfelelő	Beavatkozás nélkül a területek újrahásznosítása nem oldható meg, s leromlott állapotukban más, szomszédos terület egységekre is kedvezőtlen hatással vannak. Tájrehabilitáció nélkül tovább romlik a környezet állapota.
Országos jelentőségű	Az övezet lehatárolása nélkül a táj	A tájkép, mint természeti

Kategóriák	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
tájképvédelmi terület övezete Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	védelme nem kap kellő alátámasztást.	erőforrás nem kap megfelelő védelmet, fennmaradását veszélyeztetik, tovább nő a „vizuális szemét” mennyisége, rendezetlenség érzése növekszik, hagyományos tájhasználat megváltozása.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	A felszíni környezetszennyező tevékenységek (pl. bányászat) által veszélyeztetett területek (karsztos területek, partszűrészű vízkivételek).	A vízminőség veszélyeztetettségének mértéke megmarad, vagy tovább romlik.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete	A keletkezett szennyvíz a felszíni vizekbe juthat.	A vízminőség veszélyeztetettség mértéke megmarad, vagy tovább romlik.
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezete	Potenciális ásványvagyon-lelőhelyek védelme nem megoldott és koordinált egyéb területhasználatokkal.	Az érintett települések rendezési tervében meghatározott korlátozó előírások a nemzeti vagyon részét képező ásványvagyon bányászatát ellehetetleníthetik.
Együtt tervezhető térségek övezete	A lehatárolás nélkül párhuzamos és koordinálatlan fejlesztések valósulhatnak meg a település együtteseiben.	Koordinálatlan település- és területfejlesztés.
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Honvédelmi területek védelme területhasználati korlátozások nélkül nem megoldott.	Az érintett települések rendezési tervében meghatározott korlátozó előírások a honvédelmi területeket továbbra sem védik.
Magterület övezete	A természetvédelmi területek védelme nem kap kellő figyelmet.	Tovább folytatódik a természeti erőforrás részét képező közvagyon károsodása. Védelmet szolgáló, területhasználatot korlátozó szabályozás nélkül e területek károsodása nem kerülhető el.
Ökológiai folyosó övezete		
Puffer terület övezete		
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete	A térségi hulladéklerakó helyek kijelölése teljes területi lefedettséggel megtörtént.	
Világörökség és világörökség várományos terület övezete	Részletes területi szabályozás hiánya.	Örökségvédelem helyzete, a védett értékek, tájsebek állapota romolhat, károsodhat.
Történeti települési terület övezete	A településszerkezetet és a tájképet megbontó új elemek károsan befolyásolják a történeti településkép jelleget.	Az új szerkezettel megjelenő vonalas és felületszerű elemek károsítják, tönkreteszik a történeti értékű elemeket, elem együtteseket.
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	Belvízjárta területek vízvezetése nem megoldott.	A belvízzel veszélyeztetett és mély fekvésű, rossz termőképességű területek további romlása várható a területhasználat megváltoztatása nélkül. A kijelölés hiányában a beépítésre szánt területeken nőhet a környezeti kockázat.
Nagyvízi meder övezete	Vizek parti sávjában a túlzott	A nagyvízi medrek, parti sávok,

Kategóriák	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
	beépítés nem megfelelően korlátozott.	a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek beépítése tovább fokozódik.
Földtani veszélyforrás terület övezete	A területhasználat változásokkal a csúszásveszély fokozódik.	A kijelölés hiányában a beépítésre szánt területeken nőhet a környezeti kockázat.
Vízerózióknak kitett terület övezete	A területfelhasználás változásai (megfelelő műszaki megoldások és megfelelő földhasználat- és birtokszerkezet kialakítása) nélkül a vízerózió veszélye nő.	A területfelhasználás változásai nélkül a vízerózió fokozódhat.
Szélérózióknak kitett terület övezete	A felmelegedéssel, a talajfedettség legkevésbé biztosító szántóföldi használattal a defláció fokozódik.	A művelési ág megváltoztatása és agrotechnikai módszerek megvalósítása nélkül a szélérózió fokozódik.

3. 6. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

A környezeti terhelés vizsgálata a térségi szerkezeti terv és a térségi övezetek lehatárolásával a természeti erőforrások terhelésében, a környezet terhelésében és az emberi egészség károsodásában bekövetkező hatásokat értékeli.

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
Erdőgazdálkodási térség	Területi növekedés, amely származhat a lehatárolás és besorolás változásából és az új erdőtelepítésekből.	+	0	0	A hatás egyaránt kedvező és kedvezőtlen is lehet (erdőterület növekedése – de nem mindegy, hogy milyen fafajokból, pl. őshonos típusok-e, ültetvényszerű erdők stb.) Nem megfelelő fajtaösszetétel esetén a biodiverzitás csökkenése. A hatás tartós, de visszafordítható.
Mezőgazdasági térség	Növényvédelem fokozódása, génmanipulált növények terjedése, Kedvezőtlen adottságú területeken történő helytelen gazdálkodás, ÉTT területek túlterhelése. Erőforrások túlzott használata.	+	+	+	Helytelen tápanyag utánpótlással a nitrátszennyezés növekedése. Kemizálás növekedése miatt növekvő környezetszennyezés. Genetikailag módosított termékek miatt jelentős beavatkozás fordulhat elő az ökológiai folyamatokban. Biodiverzitás csökkenése, ÉTT területek terhelése, Ökológiai hálózat veszélyeztetése. Rossz művelési ág, mód változtatás terhelése. Extenzifikálódás/intenzifikálódás irányába mozduló téregységek jelölhetősége, szabályozhatósága elmarad ezen a szinten /kérdéses, egyáltalán értelmezhető-e egy ilyen mozaikos jellegű területhasználat ezen a szinten/ A hatás rövid idejű vagy tartós és nem biztos, hogy reverzibilis.

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
Vegyes területfelhasználású térség	Kedvezőtlen adottságú területeken történő helytelen gazdálkodás, nem megfelelő környezetbarát gazdálkodás alkalmazása.	+	+	+	Vízháztartás esetleges kedvezőtlen alakulása, utánpótlás lehetőségének csökkenése. Nem megfelelő művelési mód kiválasztása, amely további környezetterhelést jelent a területnek.
Települési térség	A jelenlegihez képest összesen mintegy 23 ezer hektárral kívánják tovább bővíteni, ami jelentős, több mint 70%-os növekedést jelent. Műszaki infrastruktúra (pl. üzletközpontok, raktárbázisok) elemek száma növekszik	+	+	+	Beépítettség növekedése, Szennyezettség növekedése, talajkárosodások. Talajvíz szennyezések kialakulása. Növekvő forgalom Ökoszisztémák károsodása, eltűnése
Vízgazdálkodási térség	A kiegészítésre kerülő foltszerű, ténylegesen is térségként értelmezhető egységek bekerülése a tervbe. Térségként nem értelmezhető elemek kikerülése a tervből.	+	+	0	A tavak vízfolyások és a vízzel borított kisebb-nagyobb felületek (bányatavak, morotvák, szikes tavak, holtágak, csatornák stb.), valamint a vizes élőhelyek jelentős ökológiai értéket jelentenek. A mederrendezés során talaj és talajvízszennyezés fordulhat elő. Hatás rövid vagy tartós, jelentős áldozatokkal visszafordítható.
Építmények által igénybevett térség	A térség nagysága jelentősen növekszik (infrastrukturális fejlesztések).	+	+	+	Környezeti károk növekedése (zajkár és levegőminőség romlás, tájkárosodás) Fragmentáltság, szabdaltság növekedése, Területigény növekedés, területfoglalás. Élőhelyek megszűnése, károsítása. Biodiverzitás csökkenés. Tartós, illetve végleges. Kevésbé reverzibilis.
<i>Energiaközműhálózatok és építmények</i>	Növekszik a hálózatok száma.	+	+	+	Helytelen tervezés és kialakítás esetén tájökológia viszonyok károsítása. Környezeti kockázat növekedése, havária veszély kialakulása. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Fragmentáltság, szabdaltság növekedése. Rövid idejűek vagy tartósak, csak részben visszafordíthatóak, többnyire nem fordíthatóak vissza.
<i>Gyorsforgalmi</i>	Az igénybevett	+	+	+	Az új nyomvonalak mentén nő a

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
<i>utak</i>	terület növekszik.				levegőszennyezés és a zajterhelés. Fragmentáltság növekedése. Forgalomnövekedés. +/- környezeti hatások áthelyeződése Járulékos építmények (logisztikai központok stb.) megjelenése Élőhelyeket zavaró vonalvezetés veszélye
<i>Főutak</i>	Az igénybevett terület növekszik.	+	+	+	A sűrűn beépített lakóterületeken áthaladó főutak mentén jelentős környezeti károk kialakulása. Zajszint növekedés, zaj- és rezgésterhelés, porterhelés és magas károsanyag-kibocsátás Élőhelyeket zavaró vonalvezetés, Környezeti terhelések megjelenése korábban terhelésmentes területen. Területfoglalás
<i>Mellékút</i>	Az igénybevett terület nem növekszik, meglévő nyomvonalakon kerül kialakításra.	0	+	0	Zajszint növekedés, zaj- és rezgésterhelés, porterhelés és magasabb károsanyag-kibocsátás, levegőszennyezés.
<i>Nagysebességű vasútvonal, országos törzshálózati vasútvonalak, vasúti mellékvonalak, keskeny nyomtávú vasútvonalak</i>	Növekvő személyforgalom, intermodális központok kialakítása esetén kapcsolódó létesítmények építése	+	+	+	Új vasútvonalak építésekor a környezet károsítása, tájképromlás. Szabdaltság, fragmentáltság növekedése. Fokozott zaj és levegőterhelés.
<i>Transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos és egyéb országos törzshálózati vasútvonalak, egyéb vasúti mellékvonal</i>	Növekvő teherforgalom.	+	+	+	Magasabb zaj, rezgésterhelés, valamint levegőszennyezés.
<i>Hidak és kompátkelőhelyek</i>	Új híd építése a Tiszán.	+	+	0	Jelentős területfoglalás (kikötő és a térségben indukált egyéb beruházások által), területhasználat változás. Ökológiai rendszerben keletkező károk. Nagyobb környezetterhelés, zaj-, rezgésterhelés, levegőszennyezés.
<i>Vízi közlekedés</i>	A Duna és a Tisza hajózhatóságának fejlesztése, magasabb	+	+	0	Mederkotrás és partvédelem negatív hatásai az ökológiai rendszerre, a biodiverzitásra. Nagyobb környezetterhelés, vízszennyezés lehetősége, haváriák kialakulásának veszélye.

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igény/bevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	személyforgalom.				
<i>Repülőterek</i>	Nem várható fejlesztés.	+	+	+	
<i>Országos kerékpárút törzshálózat</i> <i>Térségi jelentőségű kerékpárúthálózat</i>	Több kerékpárút nyomvonal kialakítása. Területfoglalás az építés során. A turizmus növekedéséből származó környezetterhelés.	+	+	0	A jelenleginél sokkal sűrűbb hálózat kialakítása, új nyomvonalak építése esetén területfoglalással és növekvő forgalommal járhat. Veszélyezteteti az ökológiai rendszert, a biodiverzitást.
<i>Logisztikai központ</i>	Intermodális logisztikai központok, áruforgalmi központok építése (területfoglalás) és a használat miatti megnövekedett gépjárműforgalom.	+	+	+	A központokhoz irányuló forgalomkoncentrációval az érintett településrészekben nő a zaj-, rezgésterhelés és a légszennyezettség. Területfoglalás térségi szintű növekedése. A tájképromlás.
<i>Határátkelők</i>	Több új határátkelőhely építése a megfelelő infrastruktúrával.	+	+	0	Jelentős területfoglalás (maga az átkelő központ és a térségben indukált egyéb beruházások által), területhasználat változás. Ökológiai rendszerben keletkező károk. Nagyobb környezetterhelés, zaj-, rezgésterhelés, levegőszennyezés.
<i>Árvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	A Duna mentén védvonal erősítés, gátfenntartási munkák, árvízi műtárgyak rekonstrukciója, Tiszán a nem biztonságos partú szakaszok magasítása, fővonalépítés, mélyen fekvő részek védelme.	+	+	0	Racionális vízkormányzás hiányában természetvédelmi értékek veszélyeztetése (lápok, mocsarak, nedves rétek, semlyékesek vízvezetése). Építéskor a környezet károsítása, tájképromlás. Ökológiai rendszer károsodása, biodiverzitás csökkenés. Területfoglalás. Más területhasználati mód kialakulása.
<i>Belvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	Csatornafejlesztés, völgyzárógátas tározó építése, vízpótlás megoldására vízellátó rendszer kiépítés, vízkivétel kapacitásbővítés.	+	+	0	Racionális vízkormányzás hiányában természetvédelmi értékek veszélyeztetése (lápok, mocsarak, nedves rétek, semlyékesek vízvezetése). Biodiverzitás csökkenés. Ökológiai rendszerek károsodása. Építéskor a környezet károsítása
<i>Térségi jelentőségű öntözőrendszerek</i>	Vízkezelésgazdálkodási nagyműtárgyakat, tározási lehetőségeket és öntözőcsatornák	+	+	+	Havária helyzetek kialakulása. Ökológiai rendszerekben történő károsodás. Biodiverzitás csökkenés. Területfoglalás, más területfelhasználási mód kialakulása. Vízszennyezés.

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	építése a megfelelő vízfelhasználás érdekében.				
<i>Térségi hulladéklerakó-helyek</i>	Nem történik újabb hulladéklerakó vagy udvar kialakítása. Nincs terhelő tényező.	0	0	0	Az övezet nem okoz terhelést
Kiemelten fontos érzékeny természeti terület	Nincs terhelő tényező	0	0	0	Az övezet nem okoz terhelést.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Terület megőrzésén (mely pozitív) a túl intenzív használat veszélye a növekedés miatt fennáll.	+	+	0	Az intenzív gazdálkodás kedvezőtlen hatása víz- és talajszennyezés formájában (víz- és tápanyag utánpótlás hiánya, talajszerkezet romlás). Intenzív műtrágyázás esetén nitrátosodás. Az övezetbe tartozó szántók intenzifikációja, fokozódó környezetterhelés. Tartós terhelés, a visszafordítás lehetősége fennáll.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Nincs terhelő tényező.	0	0	0	Az övezet kijelölése környezeti szempontból nem jelent negatív hatást.
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	Erdősítés, monokultúrás, nem őshonos fajok ültetvényszerű telepítése jelenthet negatív hatást.	+	+	0	Az övezet kijelölése környezeti szempontból nem jelent negatív hatást. Az övezet kijelölésénél vizsgálni kell a meglévő területhasználatokat.
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	A területében nincs változás, az átalakított roncsolt területek, építési célból kitermelt anyagok gödrei, anyagnyerő-helyek, tőzeg, vagy más anyagok bányagödrei, korábbi katonai lőterek, gyakorlóterek, felvonulási területek, tájsebek és műszaki védelem nélküli, felhagyott hulladéklerakók rehabilitálása.	0	0	0	A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású. Tájrehabilitáció szükséges a további környezeti károk kiküszöbölése miatt.
Országos	Kedvező hatású	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
jelentőségű tájképvédelmi terület övezete Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	látvány, tájsebek rehabilitálása, harmonikus képhatás. A táji adottságok, a tájkarakter védelme miatt a kijelölés kedvező hatású				hatásai nincsenek.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	A terhelést és a kockázatot az jelentheti, hogy a sérülékeny ivóvízbázisok egy részén nincs még elvégezve a diagnosztikai vizsgálat, nincs meghatározva a védőterület.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete	Nincs negatív hatás.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezete	Maga a terület kijelölése még nincs negatív hatással a természeti erőforrásokra. Felhagyott bányaterületek rehabilitációja.	+	+	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Együtt tervezhető térségek övezete	Nincs negatív hatás.	0	0	0	Az övezet kijelölése kedvezően hat a természeti erőforrások védelmére.
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Nincs negatív hatótényező. Katonai objektumok környezetkímélő rehabilitációja.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Magterület övezete	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Ökológiai folyosó övezete	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.

Térségi területfelhasználás kategóriái	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	miatt a kijelölés kedvező hatású.				
Puffer terület övezete	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete	A térségi hulladéklerakó helyek kijelölése teljes területi lefedettséggel megtörtént, így további lerakóhelyek létesítése nem indokolt	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Világörökség és világörökség várományos terület övezete	Nincs negatív hatás	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Történeti települési terület övezete	Nincs negatív hatás.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	Vízborítás. Ökoszisztémák károsítása.	+	+	+	A kijelölésnek nincs negatív hatása a természeti erőforrások igénybevételére, azonban a gazdasági hatások számottevőek lehetnek.
Nagyvízi meder övezete	Árvíz, ökoszisztémák károsítása	+	+	+	A kijelölésnek nincs negatív hatás a természeti erőforrások igénybevételére.
Földtani veszélyforrás terület övezete	Földmozgások, földcsuszamlások, mozgó futóhomok felszínek	0	0	+	A kijelölésnek nincs negatív hatás a természeti erőforrások igénybevételére. A területek beépítetlenül hagyásával megelőzhető az emberi életet veszélyeztető környezeti haváriák.
Vízerózióknak kitett terület övezete	Vízerózió	+	+	+	Kijelölésével és megfelelő intézkedésekkel csökkenthető a kedvezőtlen hatások.
Szélerózióknak kitett terület övezete	Defláció, talajpusztulás	+	+	+	Kijelölésével és megfelelő intézkedésekkel csökkenthető a kedvezőtlen hatások.
+ negatív kapcsolat az intézkedés és terhelés között 0 kicsi vagy elhanyagolható a kapcsolat					

3. 7. A terv főbb céljainak megvalósulása esetén várható közvetlen következmények előrejelzése

Bács-Kiskun megye területrendezési tervének elfogadása esetében a változások két irányban hatnak. A térszerkezeti elemek közül a mező-, de főként az erdőgazdálkodási térség lehatárolása, valamint az övezetek többségének kijelölése elsősorban pozitív hatásokat eredményez a fizikai környezet vonatkozásában.

A települési térség tervezett elemei esetében, illetve az infrastrukturális hálózatok bővülésénél negatív környezeti hatásokkal is (területigény, növekvő környezetterhelés) kell számolni. A térszerkezeti elemek esetében célszerű a meglévő állapothoz képest bekövetkező változásokat értékelni, amelyet az alábbi táblázat tartalmaz.

Tematika	Meglévő	Meglévő és Tervezett 2011	Tervezett változás ±%	Megjegyzés
Erdőgazdálkodási térség (ha)	174000	208303	20	Az erdőterület növekedése a Nemzeti Erdőtelepítési Program céljaival áll összhangban.
Mezőgazdasági térség (ha)	626590	449641	-28	A mezőgazdasági térség csökkenése elsősorban az erdőgazdálkodási térség és a települési térség növekedésének köszönhető.
Települési térség (ha)	32730	52164	59	A településrendezési tervek alapján meghatározva. A tervezett települési térségek területi eloszlása és nagyságrendje nagyjából követi a 2004-2009 közötti időszakra jellemző tendenciákat. A belterületbe vonások különösen a városias települési térségnél jelentősek.
Vízgazdálkodási térség (ha)	11195	11195	0	Változatlan a térség kiterjedése.
Közlekedési hálózatok <i>Gyorsforgalmi úthálózat (km) (4. sz. ábra.)</i>	77	215	180	A korrekciót elsősorban az Európai Unió kibővülése, és a forgalom az azzal járó átrendeződése indokolta. Emellett a főváros központú gyorsforgalmi hálózat haránt irányú elemeinek kiépítése is érinti a megye területét.
<i>Főúthálózat (km) (4. sz. ábra.)</i>	461	677	147	Az új főutak elsősorban településeket elkerülő szakaszok, így főleg a települési környezet javítása szempontjából fontosak.
<i>Mellékutak (km)</i>	1740	2093	120	A mellékutak fejlesztése elsősorban a kis- és zsáktelepülések elérhetőségével azok népességmegtartó erejét növeli.
<i>Nagysebességű vasút (km) (5. sz. ábra.)</i>	0	64	-	A Hegyeshalom/Rajka – Budapest - Kelebia nagysebességű vasútvonal érinti a megyét.
<i>Vasúti törzshálózat (km) (5. sz. ábra.)</i>	301	313	104	A Bácsalmás – Csikéria – Szabadka – Röske - Szeged összeköttetés helyreállítása nemzetközi szempontból is előnyösen javítja a térség fenntartható közlekedését.
<i>Vasúti mellékhálózat (km) (5. sz. ábra.)</i>	227	317	140	A Dunapataj – Kalocsa és Kecel – Baja – (Szerbia) vasúti mellékvonal megvalósítása csak igen nagy távlatban képzelhető el, bár támogatja a fenntartható közlekedés fejlesztését.
<i>Országos kerékpárút törzshálózat (km) (6. sz. ábra.)</i>	Nincs adat	469	-	A kerékpárutak hálózattá fejlesztése a hazai, valamint a határon túli régiók turizmusát segíti illetve a települések közötti hivatásforgalmú kerékpáros közlekedést.
<i>Térségi kerékpárút törzshálózat (km) (6. sz. ábra.)</i>	Nincs adat	600	-	

A térségi övezetek vonatkozásában a területi változást a jelenleg hatályos tervhez lehet mérni. Az övezetek kijelölése - ahogy arról már korábban szó esett - mind a 2003 XXVI. törvény szerint, mind annak módosító javaslata alapján is el lett végezve.

Az egyes övezetek kijelölésének környezetre gyakorolt hatásait azok kiterjedése alapján részletesen az alábbi táblázat foglalja össze:

Térségi övezet	Kiterjedése a hatályos tervben	Kiterjedése a jelenlegi tervben	Változás a terv alapján
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület (ha)	94406	141784	50
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület (ha)	-	42884	-
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (ha)	-	61420	-
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület (ha)	1089	1912	76
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület (terület ha)	218366	57889	-4
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület (terület ha)		152784	
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület (ha)	24684	24684	0
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének (település db)	21	19	-10
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület	-	39	-
Együtt tervezhető térségek (település db)	-	9	-
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület (település db)	-	3	-
Magterület (ha)	-	135328	-
Ökológiai folyosó (ha)	-	72156	-
Puffer terület (ha)	-	30437	-
Világörökség és világörökség várományos terület (település db)	-	2	-
Történeti település (település db)	-	14	-
Rendszeresen belvízjárta terület (ha)	43653	175003	301
Nagyvízi meder (ha) (volt hullámtér és nyílt ártér)	17875	28411	59
Földtani veszélyforrás területe (település db) (volt csúszásveszélyes terület)	0	10	-

Vízerózióknak kitett terület (település db)	0	29	-
Szélérozióknak kitett terület (település db)	111	111	0
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület (terület ha)	91616	82134	-10

Kategória	Hatás (Impacts – I)
Erdőgazdálkodási térség	Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció és elszennyeződés csökkenése. Talajvízszint csökkenés mérséklése. Levegőminőség javulása. Mikroklimatikus viszonyok kedvező alakulása. Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai zöld-folyosó hálózat bővülése, biodiverzitás fenntartása). Vízgazdálkodási érdekek megfelelő érvényesülése (árvízvédelem, hullámverés és jég elleni védelem). Vízvisszatartás növelése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Mezőgazdasági térség	Kedvező adottságú termőföldek védelme biztosított. Tájképvédelmet is biztosító mezővédő erdősávok telepítésével szélérozió okozta károk csökkenése. Integrált, kímélő jellegű talajművelési, tápanyag gazdálkodási és növényvédelmi eljárások alkalmazásával a termőföld és környezetkárosítás (por, talaj, vízszennyezés) megakadályozása. Érzékeny Természeti Területek arányának növekedése.
Városias települési térség	Épített környezet fennmaradása. Előnyös településkép. Kulturális örökség fokozott védelme. Tilalmi övezetben a tájképmegőrzés lehetőségének javulása.
Hagyományosan vidéki települési térség	Épített környezet fennmaradása. Előnyös településkép. Kulturális örökség fokozott védelme.
Vízgazdálkodási térség	Táji- és tájképi értékek megőrzése, településkép, termőföld védelme Helyi klimatikus viszonyok javítása.
Építmények által igénybe vett térség	Települési kapcsolatok javulása.
<i>Villamosenergia-hálózatok és építmények</i>	Táj- és településképi értékek kedvező megjelenítése (földalatti kábelfektetés).
<i>Szénhidrogén hálózatok és építmények</i>	Táj- és településképi értékek kedvező megjelenítése (földalatti kábelfektetés).
<i>Térségi hulladéklerakók</i>	A telephelyek korszerű kialakításával biztosított a környezet.
<i>Gyorsforgalmi utak</i>	Mérséklődik a főúthálózat forgalmi terhelése, melynek következtében csökken a zaj-, levegő-, víz- és talajszennyezés.
<i>Főutak</i>	Az elkerülő utak megépítése (a sűrűn beépített települési területeken, az átkelési szakaszok megszüntetésével, ill. hosszának csökkentésével) kedvezően hat a településen belüli környezeti állapotra, az épített környezetre.
<i>Vasúti közlekedés</i>	Környezetkímélő közlekedés és áruszállítás.
<i>Vízi közlekedés</i>	Környezetkímélő közlekedési mód terjedése.
<i>Logisztikai központok</i>	Az áruszállítás optimalizálása révén a környezeti terhelés csökkenése Intermodális logisztikai központok kialakításának lehetősége.
<i>Elsőrendű árvízvédelmi fővonal</i>	Tájhasználati érték növekedése (?) + és – is, ez az adott térségtől, illetve annak területhasználatától, ökológiájától stb. függ.

Kategória	Hatás (Impacts – I)
	Épített környezet védelme.
<i>Tározók</i>	Vízháztartási viszonyok javítása. Tájökológiai feltételek javítása. Helyi klimatikus viszonyok javítása.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	Optimális talajszerkezet és tápanyag tartalom fennmaradása. Az agrár térszerkezet kedvező változása, mozaikos védőerdősávok, fasorok telepítése. Ökológiai kapcsolatok bővülése. Szélerózió csökkenése. A beépítési korlátozás pozitív hatása a környezeti elemekre.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció és elszennyeződés csökkenése. Talajvízszint csökkenés mérséklése. Levegőminőség javulása. Mikroklimatikus viszonyok kedvező alakulása. Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai zöld-folyosó hálózat bővülése, biodiverzitás fenntartása). Vízgazdálkodási érdekek megfelelő érvényesülése (árvízvédelem, hullámverés és jég elleni védelem). Vízvisszatartás növelése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület	Adottságoknak megfelelő tájhasználat fennmaradása (művelési ág változtatásának korlátozása). Tájjelleghez igazodó építési megoldások alkalmazásával hagyományos tájkarakter megtartása. Látványkárosító, tájidegen építmények elhelyezésének korlátozása, a tájban megjelenő település sziluett védelmének biztosítása. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, városközeli területen, üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén a telkek tovább aprózódásának és zöldfelületi fedettségük csökkenésének korlátozásával tájképi károsodás megakadályozása.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	Védőterületek kijelölése és csatornázás a víz- és talajminőségre kedvezően hat. A szabályokhoz kötött bányászati tevékenység a vízkészletek védelmét szolgálja a vízgyűjtő területen a felszíni vizek minőségének kedvező alakulása, ill. védelme a szennyvízkivezetés lehetőség szerinti biztosításával és a szennyvíz bevezetés megakadályozásával. Talajszennyezés csökkenése, felszín alatti vízminőség javulása.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület	Felszíni vizek minőségének javulása. Talajszennyezés csökkenése. Felszín alatti vizek minőségének javulása.
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület	Ásványvagyon hosszú távú megőrzése.
Együtt tervezhető térségek	Természeti erőforrások védelme. Racionális területhasználat. A környezeti problémák együttes kezelésének lehetősége. Integrált környezetfejlesztés. Tájkép, tájkarakter védelme.
Magterület	A talaj, levegő, termőföld, élővilág és víz minőségének megőrzése ill. javulása a védett természeti területeken jobban biztosított. A védelem dinamikusan hozzá járul a hagyományos tájjelleg megőrzéséhez és visszaállításához. Az épített környezet előnyére változik a településeken belüli védett értékek megóvásával és újabb értékek átminősítésével. A gazdátlan idegenforgalom és a környezettudat-hiányos magatartás károkat okozhat.
Ökológiai folyosó	Ökológiai kapcsolatok erősödése. Környezeti elemek minőségének javulása.

Kategória	Hatás (Impacts – I)
	Tájkép előnyös változása. Élőhelyvédelem biztosítása.
Puffer terület	A védett területek bővülésével a természetközeli élőhelyek fennmaradása jobban biztosított. Kiemelt szerepe van az övezetben a Natura 2000 területek más övezetbe nem tartozó részeinek idetartozásának. Kedvező környezeti hatások a levegő, talaj, vízvédelem tekintetében.
Erdősítésre alkalmas terület	Területek beépítés mentességének megőrzése. Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció és elszennyeződés csökkenése Talajvízszint csökkenés mérséklése. Levegőminőség javulása. Mikroklimatikus viszonyok kedvező alakulása. Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai zöld-folyosó hálózat bővülése, biodiverzitás fenntartása). Vízgazdálkodási érdekek megfelelő érvényesülése (árvízvédelem, Hullámverés és jég elleni védelem). Vízvisszatartás növelése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület	A felhagyott építőanyag-nyerőhelyek, homok- és tőzgebányák, a felhagyott hulladéklerakók rehabilitációja következtében a talaj-, víz- és levegőszennyezés jelentős csökkenése. Különösen a Homokhátság területén a felszínborítás javításával a talajvíz párolgásának csökkentése, a vízháztartás egyensúlyának visszaállítása. Tájképi adottságok kedvező változása.
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	Adottságoknak megfelelő tájhasználat fennmaradása (művelési ág változtatásának korlátozása). Tájjelleghez igazodó építési megoldások alkalmazásával hagyományos tájkarakter megtartása. Látványkárosító, tájidegen építmények elhelyezésének korlátozása, a tájban megjelenő település sziluett védelmének biztosítása. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, városközeli területen, üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén a telkek tovább aprózódásának és zöldfelületi fedettségük csökkenésének korlátozásával tájképi károsodás megakadályozása.
Világörökség és világörökség várományos terület, Történeti település	Az örökségvédelmi területek kijelölése hozzájárul a táji-kulturális örökség védelméhez, a tájképvédelemhez.
Rendszeresen belvívjárta terület	Veszélyeztetett területek adottságokhoz igazodó hasznosítása (időszakos vízfelületként, vízvisszatartási területként, halastóként, nedves élőhelyként, gyeperő, nád, erdő művelési ágban).
Nagyvízi meder	Vizes élőhelyek és a gyepterületek növekedése a védett ökológiai hálózat és az erdőművelési ág nem csökken Az árvízvédelem a környezetbiztonságot növeli.
Földtani veszélyforrás területe	Csökken a környezeti haváriák okozta környezetkárosítás veszélye. Az emberi élet védelme javul.
Vízeroszióknak kitett terület	A talaj, a termőföld és vízkészlet védelmének növekedése.
Szélerózióknak kitett terület	A talaj, a termőföld és vízkészlet védelmének növekedése. A (védelmi célú erdősítés) az ökológiai hálózat bővülése, az élővilág biztonságának növekedése tájképi szempontból előnyös a mezővédő fasorok, szegélyek látványa.
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Természeti és művi környezet védelme.

4. A TERV KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK

A fejezetben az egyes szerkezeti elemekhez, övezeti szabályokhoz kapcsolódó konkrét javaslatok megállapítások mellett a megyei területrendezési terv egészét érintő horizontális jellegű javaslatok fogalmazódtak meg.

Célrendszer meghatározása a fenntarthatóság javítása érdekében

A terv „zöldesítése” érdekében erősíteni kell a környezeti fenntarthatósági elvekhez történő illeszkedést. Az 2. fejezetben bemutatott fejlesztési koncepciók környezeti célkitűzéseit, a környezeti fenntarthatósági elveit áttekintve meg kell teremteni illeszkedést lehetőségét. A megyei területrendezési terv jelenlegi állapotában nem fogalmaz meg elérendő környezeti célokat. A terv általánosságban „követő” jellegű, ami értelmezésünkben azt jelenti, hogy a különböző ágazati fejlesztési koncepciók prioritásainak területi vetületét meghatározza ugyan, de nem próbál meg határozottabban fellépni az egyes prioritások környezeti fenntarthatóságának érdekében.

Egységes területi szemlélet erősítése

A területrendezési terv célja a fejlesztés, a fejlődés térbeli, fizikai keretinek, területi lehetőségeinek és korlátainak meghatározása a természetes és épített környezet értékei védelmének biztosítása mellett.

A területrendezési terv tehát a különböző ágazati intézkedések, beavatkozások, koncepciók területi vetületét, és azok területhasználatot korlátozó szabályait szabja meg. Ennek keretén belül a különböző adatforrásokból, hatóságoktól származó információk közös területi alapon jelennek meg. Ennek megfelelően az egyes övezetek, szabályozások erősíthetők, vagy gyengíthetők egymást. Az ágazati szempontok közötti konszenzus megteremtése érdekében szükséges lenne tovább erősíteni a terv horizontális szemléletét, hogy elkerülhetők legyenek az olyan problémák, ellentmondásosnak tűnő elemek, mint például a közlekedési infrastruktúra fejlesztés és az ökológiai hálózatok kapcsolata, az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület és tájképvédelmi, kulturális örökségvédelmi terület kapcsolata.

Reagálás a spontán folyamatokra

A területrendezési tervek egyik általános „problémája”, hogy nem reagálhat gyorsan a környezeti problémákra, környezeti szempontból „követő” jellegű. Az OTRT-ről szóló törvényben a terv ötvenkénti felülvizsgálata szerepel, amelyet a megyei területrendezési tervek bizonyos időintervallumon belül követnek. Az OTRT Országgyűléshez beterjesztett módosító javaslata szerint a megyei területrendezési terveket 2010. december 31-ig kell a módosított törvénnyel összhangba hozni.

A területrendezési terv a különböző ágazatok, jogszabályok által megfogalmazott, sokszor egymásnak is ellentmondó elvek között megpróbál egyensúlyozni. Nem mindig a valós környezeti folyamatokat, trendeket vizsgálja (nem is készült hozzá ilyen jellegű megalapozó munkarész), hanem elsősorban a jogszabály-változtatásokon, módosításokon, ágazati koncepciókon keresztül „szűrődő”, másodlagosan megjelenő környezeti problémákra reagál. Véleményünk szerint a területrendezési tervnek az is feladata, hogy megelőzze, összehangolja, szabályozza ezeket a különböző területi vetületű elképzeléseket, ami követő jelleg mellett nehezen megvalósítható.

A terv másik alapvető hiányossága, hogy csak a környezeti problémák szűk halmazát kezeli. Ami nem fér bele a térségi kategóriák rendszerébe, amire nem tud önálló szabályozást kialakítani, azt inkább meg sem jeleníti. Így maradtak ki az ÉTT területek és így kerültek csak áttételesen be a Natura2000 területek.

Terhelhetőségi vizsgálat

Minden területi fejlesztés alapja, a fejlesztési igények és a fejlesztési lehetőségek felmérése. A fejlesztési lehetőségek területi vetületének meghatározásánál elengedhetetlen fontosságú a terhelhetőségi vizsgálatok elvégzése (ennek készítését jogszabály is előírja). A megyei területrendezési terv esetében az infrastruktúra-, közlekedéshálózat-, településhálózat fejlesztések kérdéseinél (de ide sorolható pl. a szélenergiák létesítésére alkalmas területek kijelölése is) terhelhetőségi vizsgálatnak kellene megelőzni az övezetek lehatárolását. Ennek megkerülése nem lehetséges még akkor sem, ha a felhasznált ágazati fejlesztési koncepciók esetleg tartalmaztak ilyen jellegű vizsgálatot, ugyanis az egyes elemek egymásra hatását, a koncentrált terhelést csak a területrendezési terv keretében lehetne vizsgálni. A terhelhetőségi vizsgálat elkészítését jelenleg gátolja a területrendezési terveknél alkalmazandó módszertani tisztázatlanság és a megrendelők (megyei önkormányzatok) korlátozott anyagi lehetőségei.

Belső területi kiegyenlítődés elvének erősítése

A megyei területrendezési tervnek nagyobb hangsúlyt kellene fektetnie az egyes kistérségek egyenlőtlen gazdasági fejlettségéből, infrastrukturális ellátottságából származó hátrányok mérséklésére. Tudatában annak a ténynek, hogy a megyei területrendezési terv nem vizsgálhatja, és nem is térhet ki egyes részterületek, kisebb térségek sajátos problémáira, mégis árnyaltabban, differenciáltabban kellene egyes térségeket, jelenségeket kezelni.

Ennek érdekében javasolt a megyei tervet alapul véve a megye egyes részterületeire (kistérségeire) vonatkozó rendezési tervek készítése. A kistérségekre (településcsoportra) vonatkozó rendezési típusú tervek készítését a jelenlegi jogszabályok is lehetővé teszik, de ezzel a lehetőséggel ez idáig sem az egyes megyék, sem a közös területi problémákkal küzdő szomszédos települések nem éltek.

Településcsoportra/kistérségre készítendő terv (szerkezeti terv) esetében – a jelenlegi jogszabályi környezetet figyelembe véve a tervezés-módszertani megközelítés két irányból lehetséges: területrendezési alapon, vagy településrendezési alapon.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) 11.§ (1) (a) megyei önkormányzat feladatai) a) pontja az alábbiakat tartalmazza: „a megye területére vagy térségére (...) meghatározott tartalmi követelmények alapján területrendezési tervet készít”

Fentiek alapján tehát a megye egy térségére (megyén belüli térség), azaz a kistérségre (esetleg több kistérség együttesen – ilyenkor értelemszerű, hogy egymással szomszédos kistérségekről van szó) is készíthet és elfogadhat a megyei önkormányzat területrendezési tervet.

A másik megközelítési irány településrendezési alapú, mivel az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) 15.§ (1) szerint:

„(1) Több települési önkormányzat az összefüggő településrendezési feladatait közösen is megoldhatja. Az érintettek ilyen esetben közös helyi építési szabályzatot és közös településrendezési terveket készíthetnek.”

„(2) A közös helyi építési szabályzatnak és a településrendezési terveknek az egyes településekre vonatkozó részét az érintett települési önkormányzatok képviselő-testületei állapítják meg.(...)”

Fentiek alapján tehát tetszőleges számú település, települési csoport, így akár az egy kistérségi társulásba tartozó települések is készíthetnek közösen településrendezési tervet.

A „tetszőleges számú” nyilván elméleti lehetőség, mert egy bizonyos településszám (valamint területi kiterjedés és népességszám) felett a tervezési koordináció bonyolultsága, az összehangolás, és az egyeztetések nagyon nehézkessé, kétséges eredményűvé tehetik, ill. ellehetleníthetik a tervekészítést.

Régiós szemlélet

A Tftv. hatályba lépése óta (1996) dilemmája a területrendezési szakmának, hogy a megyei és az országos tervek között régiós területrendezési tervet is kellene készíteni. A strukturális alapokból származó fejlesztési források szétosztása is e keretben történik meg, valamint a környezeti problémák kezelése, különösen a határmenti térségekben, az együttműködő tagállambeli régiók környezetvédelmi problémái, a közös megoldás lehetősége és felelőssége mind felvetik a régiók nagyobb hangsúllyal történő szerepeltetését.

Magyarországon a tervezési-statisztikai és fejlesztési célokat szolgáló régiók választott képviselő-testülettel nem rendelkeznek, így saját területükre vonatkozó területrendezési tervet az érvényes jogszabályok szerint jelenleg közvetlenül nem készíthetnek, illetve nem hagyhatnak jóvá.

Ameddig tehát a regionális önkormányzatok megalakítására nem kerül sor a NUTS 2 szintű tervezési-statisztikai régiókban, valamint a területrendezési tervek készítés jogosítványa és elfogadása a hatályos jogszabályi keretek között marad, addig a jelenlegi regionális területfejlesztési intézményrendszer csak partner-szinten játszhat szerepet a megyei szintű területrendezési tervezésben.

Szakmai indokok és igények alapján azonban a regionális szint vonatkozásában – különös tekintettel a régiók kiemelt fejlesztési feladataira és hatásköreire - indokolható a rendezési típusú kérdések kezelése. Mivel a teljes fejlesztési- rendezési tervrendszernek és szabályozásának felülvizsgálata és átstrukturálása jelenleg nem szerepel a választható lehetőségek között, ezért a térségi tervezési feladatoknak a megyei szintről való elvonása, áthelyezése nem reális alternatíva.

A megyei területrendezési terveket regionális szinten összehangoló terv készítésének alapvető célja lehet tehát, hogy a regionális szintű területfejlesztési dokumentumokkal összehangoltan a megyei érdekezésekből és érdekellentétekből származó, valamint a megyehatárokon átnyúló problémák kiküszöbölését hatékonyan szolgáló területi és időbeli koordináló szerepet ellásson. Ez az áthidaló szerep azoknak az anomáliáknak a tompítását is szolgálná, amely a területfejlesztés fókuszterületeinek (ország, régió, kistérség), valamint a területrendezés jogszabályi szintjeinek (ország, megye) eltéréseiből fakadnak.

A regionális szintű területfejlesztési dokumentumok tartalmi elemei közül jól elkülöníthetők azok, amelyek területrendezési tartalommal is bírnak, illetve amelyek területrendezési típusú alátámasztást, illetve megközelítést is igényelnének.

Az ilyen típusú elemek egy része a területrendezési tervek tartalmi követelményei között jelenleg is szerepel, így a régiókat alkotó egyes megyék területrendezési terveinek készítése során azok régiós szinten összehangolhatók lennének.

Másfelől a területfejlesztési koncepciók és programok megvalósíthatósága érdekében szükség lenne az egyes fejlesztési prioritások területi vonatkozásainak részletesebb, térképpel alátámasztott, területrendezési típusú vizsgálatára olyan tartalmi elemeknél is, melyek nem szerepelnek jelenleg a területrendezési tervek tartalmi követelményei között. Kidolgozásuk viszont fontos lenne azért, hogy a fejlesztési célból támogatott beruházásoknál ne az engedélyezési fázisban merüljön fel területi kifogás, illetve megvalósíthatósági korlát.

A térségi szintű területfejlesztési és területrendezési típusú tervek összhangjának megteremtése érdekében tehát egyaránt szükséges a tervezés tartalmi és időbeni párhuzamosságának, folyamatos összehangolásának biztosítása.

5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ AJÁNLÁSOKRA, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI

A megyei területrendezési terv olyan jogi dokumentum, amelynek területfelhasználási kategóriáit, övezeti rendszerét és szabályait az OTrT határozza meg, és amelyeket kötelezően meg kell jeleníteni. Az alsóbb szintű területrendezési tervek nem vezethetnek be új, egyedi kategóriákat, nem változtathatják meg az OTrT törvényben rögzített területfelhasználási kategóriákat, térségi övezeteket és az azokhoz tartozó szabályokat.

A megyei területrendezési tervben megfogalmazhatók viszont ajánlások, melyek nem megyei önkormányzati rendelettel, hanem határozattal kerülnek elfogadásra. Mivel a megyei területrendezési terv elsősorban a kistérségi (mint elvi lehetőség), de leginkább a településrendezési terveken keresztül befolyásolhatja a környezetalakítást, a megyei főépítészhez véleményezésre beküldött településrendezési terveknél megkívánhatja az ajánlások betartását.

A megyei területrendezési tervben meghatározott térségi területfelhasználási kategóriákhoz, illetve térségi övezetekhez tartozó fontosabb, a környezet védelméhez közvetlenül kapcsolódó ajánlások a következők:

Kategória	Ajánlások
Erdőgazdálkodási térség	Alapvető elvárás, hogy a meglévő erdőterületeket ne vonják belterületbe, illetve azokat ne minősítsék beépítésre szánt területté. Az erdőtelepítésre figyelembe vehető területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeket javasolt elsősorban figyelembe venni. Alapvető kívánalom, hogy a meglévő erdőterületeket a településszerkezeti tervekben erdőterület területfelhasználási egységbe sorolják. Meglévő természetes- és természet-közeli állapotú erdők fenntartásával, erdőtelepítésre alkalmas új területek kijelölésével, erdők telepítésével javasolt elérni, hogy Bács-Kiskun megye átlagos erdősültsége a jelenlegi 19%-ról az OTrT szabályaival összhangban átlagosan 25%-ra növekedjen. Az erdőtelepítések egyaránt szolgálják a racionális földhasználat kialakítását, a kiváló termőhelyi adottságú, valamint a szélérozióra hajlamos szántóterületek védelmét. Az erdők telepítésénél megyei szinten kiemelten kezelendők a víz- és szélérozió által veszélyeztetett övezetek által érintett területek. Védelmi rendeltetésű erdőket egyrészt az ökológiai hálózat rendszerszerű fejlesztése érdekében természetvédelmi, másrészt árvízvédelmi, talajvédelmi, levegőtisztaság-védelmi és településvédelmi céllal indokolt telepíteni. Az egészségügyi-szociális és turisztikai erdők telepítésére a település-együttesek, nagyobb települések, és üdülőterületek környezetében kell törekedni. Előnyben javasolt részesíteni a pollenben szegényebb és kevésbé allergizáló fajtákat. Az egykori zártkertek területét, amennyiben azok termelési, vagy üdülési hasznosítása már felhagyásra került – alkalmasság esetén, és amennyiben természetvédelmi szempontból javasolt – településvédelmi célú erdőtelepítéssel javasolt hasznosítani. A megye természetvédelmi kijelölés alá eső erdőterületein az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett meghatározó az egyéb védelmi és közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai) funkció is, ezért ezeken a területeken indokolt összehangolni a vízgazdálkodás, a táj- és természetvédelem, az ökoturizmus, valamint az erdőgazdálkodás szempontjait. Az erdőtelepítésből kizárandó a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterület, védelemre tervezett gyepterület, természeti területnek minősülő gyeperület, és az egyéb természetvédelmi kijelölés alá tartozó terület (pl.: a Natura 2000 hálózatba tartozó gyepterület). A védett és a Natura 2000 hálózatba tartozó területeken erdőtelepítést akkor lehet végezni, ha az nem ellentétes a Natura 2000 terület fenntartási tervével. A megyében az erdőtelepítések esetében kiemelt jelentősége van a vízgazdálkodási érdekek figyelembevételének, különösképpen a hullámtéri területeken. Ennek érdekében, illetve a vízügyi előírások figyelembevételével

Kategória	Ajánlások
	javasolt a Duna, illetve a Tisza hullámterének, valamint a gátak védősávjainak erdősítése. Ugyanakkor kifejezetten ellenjavallt a vízgazdag területek hidrodinamikai egyensúlyának megőrzése érdekében, a természetes állóvizek, lápok, mocsarak közvetlen (mintegy 200m szélességű) szegélyzónáinak erdősítése. A nem őshonos fajokból álló hullámtéri erdőket – amennyiben az árvíz-védelmi célokkal nem ellenkezik – állomány szerkezet módosítással természet-közeli állapotú erdőkké célszerű alakítani. A megye azon területein, ahol a fennmaradt nedves és száraz pusztai élőhelyek, a turjánok, a szikes tavak természeti értékei és a nyílt pusztai táj értékeinek védelme prioritást élvez, erdőt telepíteni alkalmasság ellenére is csak az illetékes nemzeti park igazgatóságának hozzájárulásával lehet. Gazdasági erdők telepítésénél a gazdasági szempontok az irányadók, a természeti adottságokat károsító hatások kizárása mellett. Erdőtelepítéseknél – ahol a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik – őshonos fajok alkalmazásával előnyben kell részesíteni a természet-közeli erdőtársulások létrehozását. Ezért indokolt a felhagyott, viszonylag jobb minőségű szántók és nem a gyenge parlagok, valamint gyepek erdősítése. Az erdők telepítésénél megyei szinten kiemelten kezelendők a Duna-Tisza közti Homokhátság arra alkalmas területei, a hullámterek, a nagyobb kiterjedésű szántóföldi táblák szélvédő fásításai, az ökológiai hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, valamint a nagyobb települések körüli és a gyengébb talajadottságú zártkertek területén véderdők telepítése.
Mezőgazdasági térség	A termőföld más célú hasznosítása elsősorban a gyengébb minőségű termőföldeken, és csak a legszükségesebb mértékben valósítandó meg. A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldek (szántó, szőlő és gyümölcsös) esetében azt a művelési ágat javasolt preferálni (adott esetben megtartani, vagy arra átváltani), amelyik művelési ágban a termőföld kiválóan minősül. A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező mezőgazdasági területeket (szántó, szőlő, gyümölcsös) a településszerkezeti terveknek lehetőség szerint általános, illetve kertés mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. Javasolt az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása, továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása. A gyenge adottságú, és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés), vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt. A meglévő sziki gyepek és homoki gyepek, a lapterületek valamint egyéb vizes élőhelyek megőrzése és természetvédelmi célokat is integráló hasznosítása kiemelten fontos feladat. A kínálkozó öntözési lehetőségeket kívánatos jobban kihasználni, illetve a környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével fejleszteni. A helyes tájgazdálkodás alkalmazásával a parlag területek visszaszorítása javasolt. A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldeken (szántó, szőlő, gyümölcsös, gyepek művelési ágban) beruházások elhelyezésére csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor, ha a beruházás közérdekű célt szolgál és arra más, kisebb értékű terület nem áll rendelkezésre. Az intenzív szántóföldi művelésből kikerülő, szociális-, családi-, bio-, illetve egyéb külterjes mezőgazdálkodásra alkalmatlan területeket erdősítéssel célszerű hasznosítani. A humán érdekeket figyelembe véve pollenszegény, nem, vagy kevésbé allergizáló fajok telepítését kell szorgalmazni. A belvíz által veszélyeztetett mezőgazdasági területeken figyelembe kell venni a természet kultúrák belvízérzékenységét, a hullámtereken pedig biztosítani kell az árvizek akadálytalan levezetését. Ennek megfelelően célszerű a művelési

Kategória	Ajánlások
	ágot, valamint a művelési módot megválasztani, illetve megváltoztatni (ehhez azonban országos léptékű koncepcióváltás és a támogatási rendszerek jelentős finomítása szükséges).
Vízgazdálkodási térség	A vegyes területfelhasználású térség erdő- vagy mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe sorolását (a településszerkezeti terv készítésekor) a táji és termőhelyi adottságok, illetve a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembevételével javasolt elvégezni. Javasolt az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása A gyenge adottságú és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken, a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés) vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt. A vegyes területfelhasználású térségben javasolt a mozaikos tájszerkezet fenntartása, és a tanyás településszerkezethez kapcsolódó tájképi értékek megőrzése.
Települési térség	Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a település beépítésre nem szánt területeit beépítésre szánt területté minősíteni csak akkor indokolt, ha az ezzel elérni kívánt cél (lakó, gazdasági, üdülő vagy különleges terület kialakítása) beépített terület újrahasznosításával nem érhető el, vagy ehhez nincs elég beépítésre szánt terület. Az új beruházásokat, lakóterület-növelést elsősorban a meglévő beépített területek rehabilitációs és rekonstrukciós területein indokolt elhelyezni. Ennek megfelelően korlátozni javasolt új területek igénybevételét zöldmezős beruházások, ipari parkok, új lakóterületi egységek és lakóparkok céljára. Ezért preferálni, támogatni ajánlott a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását, illetve a lakatlan és funkcióját veszített, üres létesítmények újrahasznosítását. A beépített területen kívül települni kívánó zöldmezős beruházások, ipari, kereskedelmi, szolgáltató centrumok telephely-kijelölését a településrendezési tervekben a természet és környezetvédelem és a termőföld-védelem szempontjainak figyelembevételével kell szabályozni. A táj- és településkép védelme érdekében adott településen szükséges lehet az építménymagasság korlátozása (lásd: tájképvédelmi övezetbe sorolt települések), ezért az épített környezethez történő illeszkedés érdekében az átlagnál magasabb építmények tervezését, engedélyeztetését előzetes településképi vizsgálathoz célszerű kötni, és ennek megfelelően az építési övezetekben az építménymagasságok mértékét a településrendezési tervekben javasolt szabályozni. Tájképvédelmi övezetben a települési területek összenövését meg kell akadályozni, ilyen területeken a beépítésre szánt települési terület határa a közigazgatási terület határát 200 m-nél jobban ne közelítse meg. A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken indokolt elkerülni a település hagyományos szerkezetének és jellegének megváltoztatását, a települések beépített területének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását. Korlátozni kívánatos, illetve szigorú feltételekhez javasolt kötni a beépítésre szánt területek bővítését (pl. az igénybevételre kerülő zöldfelületek tényleges kompenzációja, az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületeknek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása) a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat egyéb területein, a kiváló termőhelyi adottságú szántó, szőlő- és gyümölcsös termőterületen, hidrogeológiai védőterületen, belvív- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi, valamint a talajvédelmi szempontok megkövetelik. Javasolt megőrizni a települések kialakult egyedi karakterét, szerkezetét, valamint a települési összenövés megakadályozására meghagyni a települések

Kategória	Ajánlások
	közötti megfelelő nagyságú – legalább a terület ökológiai funkcióinak biztosításához és tájvédelmi (településszerkezeti, zöldfelületi rendszer védelmi, környezetvédelmi, tájesztétikai) szempontból elegendő méretű – beépítetlen területsávokat, különös tekintettel a városi település-együttesekbe tartozó településeknél. Zöldfelület kataszter létrehozása is javasolt. A tényleges geográfiai adottságok figyelembevételével javasolt a településeket védő zöldövezeti erdők, fásítások létesítése, a beépített területeken zöldfelületek, parkok növelése és a belterületi fasorok kiegészítése, fejlesztése. A településtervezés során a települési zöldfelületek, zöldfelületi elemek tervezése zöldfelületi rendszerben javasolt, a zöldfelületi területi mutatók figyelembe vételével. Történelmi településmagok rehabilitálása, a közművek lehetőség szerinti rejtett vonalvezetése a településképi megjelenés javítása érdekében ajánlott. A települések belterületei és a mellettük tervezett főútvonalak, elkerülő utak között védő-takaró zóldsávok létesítése javasolt. A helyi zaj- és rezgésvédelmi szempontból csendes övezet, illetve fokozottan védett terület kijelölése javasolt. A települések fejlesztési-rendezési tervezésénél fokozott figyelemmel kell lenni a földtani adottságokra, a felszínmozgásokkal való veszélyeztetettségre.
Vízgazdálkodási térség	Távlati cél a vízkészletek jó állapotának elérése, a természetes vízkészletek és a vízigények egyensúlyának megőrzése. Az EU Víz Keretirányelve előírásaihoz illeszkedve, a hatékony vízvédelem érdekében a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően, a vízgyűjtőkön az integrált gazdálkodás követelményét érvényesíteni szükséges. A vízrendezési feladatokat a Víz Keretirányelv hármas feltételrendszerét szem előtt tartva, a műszaki, ökológiai és társadalmi feltételek együttes figyelembevételével és a vizek műszakilag lehetséges legjobb ökológiai állapotának megtartásával javasolt megvalósítani. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott célkitűzéseket, intézkedéseket figyelembe kell venni a településrendezési tervek készítésénél. A vízfolyások és állóvizek vízminőségének védelme érdekében az érintett vizek mentén szabályozott sávban mindennemű építési és egyéb tevékenység folytatásához az illetékes vízügyi hatóság hozzájárulása szükséges. A vízfolyások, vizes élőhelyek egyben ökofolyosók is, az ökofunkciót erősíti az emberi beavatkozások nyomán eltűnt, vagy meggyérült parti vegetáció helyreállítása, a vízfolyások menti, az adott területre jellemző, őshonos fajokkal történő fásítás. A kis kiterjedésű időszakos, illetve állandó vizű tavak felszámolását el kell kerülni, mivel jelentős természeti értéket képviselnek. A vízfolyások és tavak természetes és természetközeli állapotú partjait - a vizes élőhelyek védelme érdekében - meg kell őrizni. A vízpépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni. Természeti területen - a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével - tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése. A vízrendezési, vízkár-elhárítási feladatok megoldása egy-egy vízrendszeren belül csak koordináltan végezhető, belterületi vízrendezést csak rendezett (felújított) befogadó esetén lehet elvégezni. A mederrendezés elsődrendű szempont, mert ezek a vizek a végbefogadói a beépített területekről érkező csapadékvíz-hálózat által szállított nagy mennyiségű, hirtelen jelentkező csapadékvíznek. A vízfolyások felújítása, alaprendezése során figyelmet kell fordítani a mederrendezések környezetbe illő megvalósítására, a természeti környezetben természetes anyagok felhasználásával, művi környezetben (belterület), az épített környezetbe illesztve. A települések belterületén összegyűjtött csapadékvizek vízfolyásokba vezetését csak előzetes tisztítás (olajfogó, homokfogó, törmelékfogó stb.) után célszerű

Kategória	Ajánlások
Műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények	engedélyezni. Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalait és az egyedi építmények helyét a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben, valamint az érintett települések településszerkezeti tervében kell meghatározni. A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben szereplő országos vasúti mellékvonalak területét a településszerkezeti tervben beépítésre nem szánt közlekedési terület területfelhasználási egységbe kell sorolni. A magterület, ökológiai folyosó területén áthaladó közlekedési, elektronikus hírközlési, villamos energia és más energiahordozók vonalas infrastruktúra-hálózatainak engedélyezési eljárásaiban – a magterületet vagy az ökológiai folyosó területét érő legkisebb mértékű környezetterhelés és környezet-igénybevétel előidézése érdekében –, a természetvédelmi hatóság a környezethasználatot feltételhez kötheti, valamint kiegyenlítő intézkedést írhat elő. A bányatelek megállapítás akkor engedélyezhető, ha összhangban van az érintett település településrendezési tervével és helyi építési szabályzatával. A bányászati tevékenység következtében megváltozott külszíni területen – a külön jogszabályokban meghatározottakon kívül – tájrendezés csak a bányatelek megállapításakor elkészülő tervek alapján, a település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének megfelelően történhet.
Közlekedési hálózatok és építmények	A közlekedési létesítmények tervezése és megvalósítása során az érvényes szakági előírások szerint kell eljárni, figyelemmel a várható forgalmi igényekre. Prioritásként kezelendő az emberi környezet védelme, beleértve a forgalombiztonságot, a zaj- és levegőszennyezés megfelelő szinten való tartását, ill. csökkentését, valamint a táj- és természetvédelem követelményeit. Minden új gyorsforgalmi út, főközlekedési út, ill. elkerülő szakasz nyomvonalának kijelölését természetvédelmi hatástanulmány előzze meg. A gyorsforgalmi úthálózat ütemezett, szakaszos kiépítését a tárgyban mindenkor érvényes Kormányrendeletnek megfelelően kell feltételezni, azonban minden lehetséges megoldás és ütemezés során gondoskodni kell a párhuzamos lassú, kiszolgáló, ill. közforgalmú járművek balesetmentes közlekedésének biztosításáról. A tervezett új nyomvonalak, ill. nyomvonalszakaszok, csomópontok és más közlekedési létesítmények területigényének pontosítása a települések településrendezési terveinek készítése során biztosítandó
Energiaközmű hálózatok és építmények által igénybevett térség	Az energiaközmű-hálózatok és létesítmények fektetési, elhelyezési formáját a településrendezési tervben szükséges szabályozni. Új vezetékek létesítésekor a műszaki-gazdasági mellett a környezeti állapot javításának (esztétikai megjelenés stb.) szempontjait is mérlegelni kell. A városokban és a kisebb települések központjaiban beépítésre szánt területen az új közép- és a kisméretű villamos, továbbá a vezetékes elektronikus hírközlési hálózatokat, valamint a felújításra kerülő meglévő vezetékeket földalatti vezetéssel, kábelben javasolt megépíteni. A közcélú vezeték nélküli, elektronikus hírközlést szolgáló bázisállomásokat üzemeltető szolgáltatók között elsődleges a közös állomások alkalmazása. A telepítéseket tájképi és településképi szempontból kiemelten kell vizsgálni. A hálózat fejlesztésekor olyan nyomvonal, vagy telepítési helyszín kiválasztására kell törekedni, amely nem érint országos jelentőségű védett természeti területet, Natura 2000 területet, valamint az országos, illetve térségi ökológiai hálózat övezetét. Amennyiben egyes létesítmények esetében elkerülhetetlen a természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek érintése, ott az érintett terület minimalizálására kell törekedni, még akkor is, ha ez csak többlet anyagi ráfordítással valósítható meg.
Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények	A Kormány 2005/2000 (I.18.) sz. határozatának megfelelően az állam kizárólagos tulajdonában lévő elsőrendű árvízvédelmi műveket az átlagosan 100 éves visszatérési idejű jégmentes árvíz elleni védelemre kell kiépíteni, kivéve a Duna Esztergomtól a déli országhatárig terjedő szakaszát, ahol a védvonalakat az eddig előfordult jeges árvizek, valamint az 1000 éves visszatérési idejű árvíz elleni védelemre kell kiépíteni.

Kategória	Ajánlások
	A határozat nyomán elvégzendő feladatok teljes körű megvalósítása hosszabb időtávot igényel, amelyen belül a konkrét ütemezés az árvízvédelmi tapasztalatok, a talajmechanikai és más műszeres mérések során szerzett ismeretek szerint alakítható ki, a veszélyeztetett lakosság lélekszámának és a várható károkozás költség-haszon elemzésének figyelembevételével. Árvízvédelem, folyószabályozás tekintetében prioritása van az árvízvédelmi fővédvonalak biztonsága és állékonysága megőrzésének, lehetőség szerint növelésének (nem kellő biztonságú töltésszakaszok, ősmeder kereszteződések), a hordalék és a jég levezetésének, illetve a mederegyensúly megtartásának. Az árvédelmi töltés hullámtéri és mentett oldalán az előírt védőtávolságokat be kell tartani, ott csak a jogszabályban meghatározott tevékenység folytatható a 379/2007. (XII.23.) Korm. rendelet és a 94/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet szerint. A folyók mindenkori középvízi part éle mentén a parti sávot szabadon kell tartani és ott csak a jogszabályban (21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet) meghatározott tevékenység folytatható. Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben illetve a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni és meg kell állapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat. A lakott területek árvízi biztonságának megteremtése céljából szükségessé válhat a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelési ágváltoztatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók, stb. létesítése) A mentesített ártéri öblözetek területén, mélyfekvésű, „vízjárta területen” a településrendezési tervekben új beépítésre szánt területek csak korlátozó feltételekkel, vagy egyáltalán nem jelölhetők ki Főművek vonatkozásában folytatni kell a belvízrendszerek rekonstrukcióját (csatorna, ill. szivattyútelep). A vízkár-elhárítási (belvízvédelmi) tevékenység szervezett és koordinált végzéséhez meg kell teremteni az állami, a társulati és az önkormányzati művek szabályozott üzemeltetésének szinkronját. A vízrendezés távlati feladatainak megfogalmazásánál a terület érzékenységeivel, értékeivel, potenciálisan veszélyeztetett hozamával arányos megoldásokat indokolt szorgalmazni, kiemelve a belvíztározás és a vízvisszatartás kérdését. Az ökológiai célú vízforgalom és az öntözővíz szétosztása területén a belvízi főművek kihasználását fokozni kívánatos (kettős hasznosítás). A műtárgyak átépítésére, létesítésére az egyéb fejlesztések alkalmával célszerű elsősorban sort keríteni. A torkolati és a közbenső átemelő belvízi szivattyútelepek átépítésére vonatkozó programot meg kell valósítani és a rendelkezésre álló forrásoktól függően ütemezni a munkálatokat. A belvíztározók többcélú használatát kívánatos összehangolni a vízügyi, természet- és környezetvédelmi érdekekkel, valamint biztosítani kell a feltöltés és leürítés feltételeit. A vésztározókkal közvetlenül határos belterületi településrészek esetében vizsgálendő a belterület műszaki védelmének indokoltsága és középtávú megoldása. A vízpart menti települések belterületén összegyűjtött csapadékvíz közvetlen a vízfolyásba vezetni csak előzetes tisztítás (olajfogó, homokfogó, stb.) után az illetékes vízügyi hatóság engedélyével lehet. Az Alföld belterjes mezőgazdasági térségeinek strukturális fejlesztését az öntözésfejlesztéssel együtt javasolt kezelni. Az öntözés elterjesztéséhez szükséges a birtokkoncentráció elősegítése. A megye hátsági területein lévő és prognosztizálható vízhasználók számára a Duna- és a Tisza-völgyi vízkészlet-gazdálkodás keretén belül biztosítani kell a szükséges vízmennyiséget. A vízkészlet-gazdálkodásban fokozott szerepet indokolt kapnia a vízvisszatartásnak. A vízfelhasználás időbeli és területi összhangja biztosítása érdekében megfelelő

Kategória	Ajánlások
	szinten javasolt fenntartani, illetve fejleszteni a vízkészlet-gazdálkodási nagyműtárgyakat, tározási lehetőségeket és öntözőcsatornákat.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében a szántó művelési ág megváltoztatását kerülni kell. Alapvető kívánalom, hogy a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeket a településrendezési tervek általános mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe sorolják. Az övezetben szükséges elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét. Javasolt a talajdegradációt megakadályozó művelési technológiák előnybe részesítése, valamint növényvédő szerek és műtrágyák ésszerű, a feltétlenül szükséges mértéket meg nem haladó alkalmazása.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	Alapvető kívánalom, hogy a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületet a településszerkezeti tervben erdőterület területfelhasználási egységbe sorolódjon. Kiváló erdőterület művelési ágának – ha az ténylegesen erdő művelési ágban van – megváltoztatását mindenképp kerülni kell. Kiváló erdőterületen biztosítani kell a gazdasági-, a védelmi és a turisztikai célok összhangját.
Erdőtelepítésre alkalmas terület	Az erdőtelepítésre alkalmas termőhelyek állapotát úgy kell fenntartani, hogy az a későbbi erdőtelepítés lehetőségét ne zárja ki. Az erdőtelepítésre alkalmas területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeket és kizáró tényezőket javasolt figyelembe venni. Kedvező mezőgazdasági adottságokkal rendelkező térségekben elsősorban mezővédő erdősávok és kisebb erdőfoltok telepítése indokolt.
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület	A jelentős mértékben átalakított roncsolt területek, tájsebek és műszaki védelem nélküli hulladéklerakók rehabilitálása során a környező területek adottságaihoz és területhasználatához illeszkedő újrahasznosítást javasolt megvalósítani, hangsúlyosan kezelve a véderdők, védelmi célú zöldfelületek létesítését. Az újrahasznosítás célját és szabályait a jogszabályi előírások szerint elkészítendő tájrendezési terv alapján a településrendezési tervben ajánlott meghatározni. A kisebb területű, de sűrűn előforduló építőanyag-ipari bányaterületek rehabilitációjánál azoknak javasolt elsőbbséget biztosítani, melyek szennyeződésre érzékeny felszíneken találhatóak, így helyreállításuk a felszín alatti vizek megóvása érdekében kiemelt jelentőségű.
Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	Az övezetben törekedni kell a hagyományos tájhasználat és tájszerkezet megőrzésére. Művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében engedélyezendő. Törekedni kell a táji, történeti összefüggések, valamint a kastélykertek, parkok eredeti területének feltárására, lehetőség szerinti rekonstrukciójára, ezzel kapcsolatban az eredeti átlátások, kilátópontok rendszerének megőrzésére. A hagyományos tájhasználat megtartása érdekében nagyon fontos a külterületeken (elsősorban az erdő- és mezőgazdasági és vízgazdálkodási területeken) építési lehetőségek szigorú szabályozása, különösen a település-közeli kertes területeken, valamint – a szőlőművelés fenntartását segítve – a borvidékekhez tartozó szőlőterületeken. A borvidéki települések I-II. szőlőkataszteri besorolású külterületi részein elsősorban a szőlő-, és borgazdálkodással, borturizmussal összefüggő fejlesztések támogatandók, de lehetőleg beépítésre szánt terület kijelölése nélkül. A településrendezési tervekben az övezeten belül javasolt lehatárolni a kertes mezőgazdasági területeket. A kertes mezőgazdasági területeken (volt zártkertek) tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokkal gyümölcs- és szőlőtermesztést, -feldolgozást szolgáló épületek helyezendők el. Új telekalakításkor 1500 m²-nél kisebb teleknagyság nem javasolt.

Kategória	Ajánlások
	Az övezetbe eső gyepterületek (legelők, rétek) lehetőleg ne legyenek beépíthetők. Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek elhelyezése javasolt, a természeti és örökségvédelmi értékek sérelme nélkül. Új beépítésre szánt terület kijelölése csak a meglévő belterületekhez kapcsolódva, illetve a történelmi településszerkezethez igazodva az utcahálózat szerves folytatásaként javasolt. A természeti és tájképi értékek megőrzése érdekében a települések (beépítésre szánt területek) összenövésének megakadályozására a szomszédos települések közötti külterületi, beépítetlen szabad területek megőrzése szükséges. A tájban megjelenő, a település sziluettjét megváltoztató bel-, vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell, a településrendezési tervekben az épületek magassági korlátozását (építménymagasság) a kialakult településképnek megfelelően javasolt meghatározni. A jellemzően falusi környezetben törekedni kell a hagyományos táj- és településszerkezet megőrzésére (vagy lehetőség szerint újra kialakítására), az értékes táji elemek, egyedi tájértékek fokozottabb védelmére, illetve a még fellelhető, a település jellegzetességeként meglévő építészeti elemek megőrzésére, újraélesztésére. A városi környezetben ezeken túlmenően fő célnak tekintendő a zöldfelületek arányának növelése is. A kilátás-rálátás szempontjából értékes tájképi részletek (általában a kastélyparkok, történelmi kertek és arborétumok) idegenforgalmi vonzerőt is jelentenek. Törekedni kell a tájban rejlő idegenforgalmi lehetőségek természetkimélő módon történő, a táji adottságok fennmaradását segítő hasznosítására, lehetőség szerint az értékek komplex kibontakoztatására. A településrendezési tervekben figyelmet kell fordítani az egyedi tájértékek számbavételére, és ezek védelme érdekében a helyi építési szabályzatokban előírásokat szükséges meghatározni. Biztosítani kell a meglévő, tájképet zavaró hatású építmények, létesítmények megfelelő takarását (pl. kertépítészeti eszközökkel), az övezetben „óriás plakátok” és más nagyméretű reklámhordozó műtárgyak felállítását (pl. a közutak mentén) tájképvédelmi szempontból nem javasolt. A közművezetékeket és járulékos közműépítményeket, infrastruktúrához kapcsolódó vonalvezetéseket (kábel) lehetőség szerint a föld alatt kell vezetni. A kiépítendő közlekedési vonalakat lehetőség szerint a geomorfológiai adottságokhoz igazodó nyomvonalon kell vezetni oly módon, hogy vegye figyelembe a természeti, vagy épített örökség helyszínének látványát, és biztosítsa az azokhoz való jobb hozzáférhetőséget. A vízfolyások külterületi szakaszait a településrendezési tervekben legalább 50-50 m széles sávban beépítésre nem szánt területként, korlátozott területhasználattal javasolt szabályozni, a meglévő természetes medervonalakat, holtágakat és a vizeket kísérő természetes növényzetet pedig meg kell őrizni. Az övezet hullámterei és általában a hullámterek, mint az ökológiai hálózat szerves és meghatározó részei – amennyiben nem minősülnek védett természeti területnek – természeti területként kezelendők, ahol az árvíz biztonságos levezetésének elsődlegességét figyelembe kell venni. Az övezetben a borvidéki települések I. és II. szőlőkataszteri osztályba sorolt területein a szőlőművelési ág csak indokolt esetben, a hegyközség engedélyével változtatható meg. Ha a terület jelenleg más művelési ágban hasznosul, művelési ág váltás csak szőlőtelepítés esetében engedélyezhető. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közelbeli területeken, valamint az üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak és zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító üdülőépítkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni. Az övezetben adott településre jellemző, a tájjelleggel harmonizáló építési megoldásokat javasolt alkalmazni. Különösen vonatkozik ez a tanyás

Kategória	Ajánlások
	térségekre, a Kalocsa környéki szállásrendszerből kialakult falvakra, a magas partokra épült, valamint a kunszállások történeti hagyományait őrző településekre. Ezek felaprózódását, besűrítését, tájidegen átépítését akadályozni kell. Részletes szabályozásukat a településrendezési tervekben szükséges meghatározni. Az övezetben új külszíni bányák csak nemzetgazdasági érdekből, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételek mellett nyitható.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	Általában indokolt felszámolni, vagy biztonságos műszaki védelemmel ellátni, minden olyan tevékenységet, amely az ivóvízbázist bármilyen formában veszélyezteti. Az övezet által érintett településeken szorgalmazni kell a teljes szennyvízcsatorna-hálózat kiépítését, korszerű szennyvíztisztítók létesítését. A települések belterületén lévő használaton kívüli, szikkasztó aknaként használt ásott kutakat a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötésekkel párhuzamosan el kell tömedékelni. A kisebb településeken, külterületi lakott helyeken és üzemi telepeken, ahol a csatornahálózat kiépítése nem lehetséges, szakszerű egyedi szennyvízelhelyezést (zárt rendszerű szennyvíztárolók) kell alkalmazni. A fokozottan érzékeny területeken a tisztított szennyvizek befogadóba vezetésekor figyelemmel kell lenni a befogadó vízfolyás kis vízhozama miatt esetlegesen bekövetkező szennyezés megakadályozására. Mérsékelni szükséges az élővízbe bevezetett tisztított szennyvizek által okozott szervesanyagterhelést. A sérülékeny környezetben lévő felszín alatti vízkészletek védelme kiterjed az üzemelő, a tartalék és a távlati hasznosításra kijelölt vízbázisokra egyaránt. Az övezetben lévő használaton kívüli mélyfúrású kutakat indokolt megszüntetni, a többi kút vízjogi engedélyét pedig rendezni. A feladatok elvégzéséhez az önkormányzatoknak állami forrásból kellene fedezetet biztosítani. Az önkormányzatok kezelésében lévő szabadkifolyású közkutak felújítását, karbantartását szükséges elvégezni. Az övezetbe tartozó településeken támogatni kell a térségi kommunális hulladékgyűjtő rendszerekhez való csatlakozást, a felhagyott hulladéklerakók rekultivációját illetve az illegális hulladéklerakások felszámolását. Az övezet területén csak korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználás, környezetkímélő, extenzív mezőgazdasági tevékenység folytatható, amely megfelel az étel-miszerláncról és hatósági felügyeletről szóló 2008. évi XLVI. törvénynek, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet előírásainak, valamint a Helyes mezőgazdasági gyakorlat valamint és az adatszolgáltatás szabályait meghatározó az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletnek. Az övezetbe tartozó települések szabályozási tervének készítése, ill. felülvizsgálata során – még a védőzóna kijelölése előtt – figyelemmel kell lenni az érintett terület és a vízbázis esetleges felszín alatti kapcsolatára. A vízrendezés, művelési ág változás, bányászati tevékenység, valamint a bányászati tevékenység által megváltozott területhasználatoknál (pl. bányatavak) biztosítani szükséges a felszín alatti víz utánpótlásának mennyiségi és minőségi fenntartását, védelmét. Az ivóvízbázis-védelmi területeken különös figyelmet kell fordítani a szennyvízkezelés mielőbbi megoldására, valamint az állattartó telepek rekonstrukciójára. A felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme érdekében a használt vizek kezelése, tisztítást követő hasznosításának elősegítése szükséges.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	Az övezet területén új beépítésre szánt terület kijelölése csak a keletkező szennyvizek megfelelő kezelése – területről elvezetése, vagy területen belüli megfelelő tisztítása – esetén javasolható. A felszíni vízkészletek vízminőségének hatékony védelmét elsősorban a holtágak, tavak, víztározók esetében szükséges biztosítani, különös figyelmet fordítva az ivóvíztározókra. Ezeken a területeken alapvető fontosságú a

Kategória	Ajánlások
	szennyvízcsatornázás. A szennyeződésre érzékeny befogadóknál az állóvizek, valamint vízfolyások terhelhetőségét egyedileg kell meghatározni. Az övezetben csak környezetkímélő gazdasági tevékenység, korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású mező- és erdőgazdálkodás ajánlott. A természetes vízfolyások mentén biztosítani kívánatos a védőterületek természetközeli kialakításának, a vízfolyások revitalizációjának lehetőségét. Fontos szem előtt tartani a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvénynek azt az alapelvét, hogy az ország összes felszíni vize számára legalább „általános” védettséget kell biztosítani, így Bács-Kiskun megye nem kiemelt folyói, patakjai, tavai esetében is.
Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület	Az övezetbe tartozó területeken bányatelek csak abban az esetben állapítható meg, ha azt más övezeti szabályozás nem tiltja.
Együtt tervezhető térségek	Az övezetbe tartozó települések körének megváltoztatásához külön jogszabály szerinti területrendezési engedélyezési eljárást kell lefolytatni. Az övezetbe tartozó településekre készítendő egyszerűsített településszerkezeti tervekben elsősorban a következő térségi jelentőségű tartalmi elemeket javasolt összehangolni: a közlekedési hálózat elemeit (országos közúthálózatot érintő új nyomvonalak, új településközi összekötő utak, fontos helyi, külterületeket feltáró közutak, üzemanyagtöltő állomások, kerékpárutak, esetleg turisztikai szempontból lényeges gyalogos útvonalak), a több település ellátását szolgáló közműhálózati elemek helyét, nyomvonalát (ivóvíz, gáz, elektromos hálózat, hírközlés, szennyvíztisztító telep, csapadékvíz-elvezetés és esetleg tározás, hulladéklerakó-hasznosító telep - amennyiben ezt a településcsoporton belül szükséges kijelölni), „zöldmezős” gazdasági területek, ipari parkok (különös figyelemmel a zavaró hatású ipari létesítményekre), vagy innovációs, logisztikai területek helyét az érintett térségben rendelkezésre álló munkaerőhelyzet igényeit, valamint a kialakult hagyományos településszerkezeteket, a táj terhelhetőségét is figyelembe vevő nagyságrendben, belterületek jelentősebb bővítésével járó lakóterületi, valamint üdülőterületi fejlesztési területek helyét, egyes, különleges területi kategóriába tartozó létesítmények helyét (pl. nagy bevásárlóközpont, kórház, gyógyszálló, gyógyüdülő, gyógyfürdő, nagyobb kiterjedésű sportterület, bányászati területek, jelentősebb területet igénybevevő megújítható energiaforrás építményeinek – pl. szélerőműpark – helyszínei), jelentősebb mezőgazdasági feldolgozó és tároló létesítmények, valamint nagy állattartó telepek helyét, a térségi ökológiai hálózat elemeit, közigazgatási határokon átnyúló védett, vagy védelemre javasolt területeket, és egyéb természetvédelmi kijelölés alá tartozó területet (például a Natura 2000 hálózat területeit), a felsőbb szintű tervekben erdősítésre tervezett területek kijelölését. Az együtt tervezhető térségek övezetén túlmenően is szorgalmazni kell olyan településcsoportok együttes tervezését, melyek egyéb szempontok alapján településközi koordinációt igényelnek (világörökség és világörökség-várományos területek, Natura 2000 területek, Magas Természeti Értékű Területek, borvidékek és borvidéki körzetek, stb.).
Kiemelt jelentőségű honvédelmi terület	Felhagyott katonai objektumok környezetkímélő rehabilitációját ajánlott minél előbb elvégezni. A honvédségi területek környezetében a vonatkozó ágazati előírásoknak megfelelően a települések szabályozási tervében védőövezetet és ezen belül területhasználati korlátozásokat szükséges meghatározni egyrészt a honvédelmi érdekekre tekintettel, másrészt a környező nem katonai területeken folytatott tevékenységek és területhasználatok biztonsága érdekében.
Magterület	Az övezetben az országos jelentőségű védett természeti területeken alkalmazni kell a védett természeti terület kezelési tervében, valamint a Natura 2000 területeken a Natura 2000 terület fenntartási tervében rögzített szabályokat. Az övezetben új épület és építmény létesítése, a meglévő épületek és

Kategória	Ajánlások
	építmények átalakítása csak a természeti értékek károsítása nélkül, a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően, elsősorban oktatási, kutatási, ökoturisztikai és természetvédelmi céllal történjen. Az övezet gyepterületein építmény elhelyezése nem javasolt, kivéve, ha a gyepterületen létesíteni kívánt építmény közvetlenül a gyepgazdálkodás céljait szolgálja. Kilátótorony építése csak turisztikai vagy tudományos kutatási célból, az eredeti terepszinttől számított legfeljebb 10 méteres magassággal létesítendő. Az övezetben nagy felületű reklám célú hirdető építmény (óriásplakát) és csarnok jellegű építmény elhelyezése nem ajánlott. Az övezetben a távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, döngkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hígtrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt. Az erdőterületeken kerítés csak olyan módon létesítendő – ha azt egyéb jogszabály, vagy biztonsági előírás másként nem rendeli – hogy az erdőterület látogathatósága fennmaradjon, illetve közjóléti rendeltetésű erdőterület esetében azt funkciójában ne zavarja. A kerítés létesítése a természeti rendszerek, ökológiai kapcsolatok fenntartására figyelemmel, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módon történjen. A kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg, gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás valamint gyeppfeltörés nem, illetve csak a nemzeti park egyetértésével javasolt. Az övezetben gazdálkodás környezet- és természetkímélő módszerek alkalmazásával történhet. Az övezetbe tartozó természetes és közel természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természet közeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem megengedhető. Új víztározók létesítése csak az edafikus fauna átfogó vizsgálata után kezdeményezhető. Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen. Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott. A kerékpáros és lovagló utak helyének kijelölése során a természetvédelmi hatóság bevonása javasolt, egyéb technikai sportok üzése viszont nem.
Ökológiai folyosó hálózat	Az övezet gyepterületein építmény elhelyezése nem javasolt, kivéve, ha a gyepterületen létesíteni kívánt építmény közvetlenül a gyepgazdálkodás céljait szolgálja. Egyéb beépítésre nem szánt területen építmény elhelyezése csak különleges esetben (természetvédelmi fenntartási célból, kutatási, oktatási, bemutatói, ismeretterjesztési cél megvalósítása érdekében, illetve az előbbiekhöz kapcsolódó ökoturisztikai célból) javasolt. Kilátótorony építése csak turisztikai, vagy tudományos kutatási célból, az eredeti terepszinttől számított legfeljebb 10 méteres magassággal létesítendő. Az övezetben nagy felületű reklám célú hirdető építmény (óriásplakát) és csarnok jellegű építmény elhelyezése nem javasolt. Az övezetben távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, döngkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hígtrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt. Az erdőterületeken kerítés csak olyan módon létesítendő – ha azt egyéb jogszabály vagy biztonsági előírás másként nem rendeli – hogy az erdőterület látogathatósága fennmaradjon, illetve közjóléti rendeltetésű erdőterület esetében azt funkciójában ne zavarja. A kerítés létesítése a természeti rendszerek, öklógiai kapcsolatok fenntartására figyelemmel, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módon történjen. A károsodott és leromlott védett természeti területek élőhelyeinek mielőbbi rehabilitációja javasolt. A kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatandó meg. Az övezetben gazdálkodás környezet- és természetkímélő módszerek

Kategória	Ajánlások
	alkalmazásával történhet. Erdőtelepítést őshonos fafajokkal célszerű végezni. Az ökológiai folyosók esetleges hézagainak pótlására kell törekedni (pl. visszagyepesítés, fasorok, cserje és erdősávok telepítése). Gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás, valamint gyepfeltörés nem, illetve csak a nemzeti park egyetértésével javasolt. Az övezetbe tartozó természetes és közel természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természetközeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem megengedhető. Új víztározók létesítése csak az edafikus fauna átfogó vizsgálata után kezdeményezendő. Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen. Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott. A kerékpáros és lovagló utak helyének kijelölése során a természetvédelmi hatóság bevonása javasolt. Egyéb technikai sportok nem javasoltak. Ökológiai folyosók területén csak természet- és környezetkímélő területhasználat illetve tevékenység folytatandó. Meglévő természetközeli művelési ágú földterületek művelési ágának megváltoztatása nem javasolt. Kivétel, ha az a táj arculatának megfelelően a termőhelyi viszonyokhoz igazodó természetközeli gazdálkodás irányába — külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás — történik. Az övezetben új építmény, létesítmény, műszaki infrastruktúra létesítése, telepítése, bányanyitás, hulladékkezelő, ártalmatlanító létesítmény vagy bármilyen más környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak kivételesen, külön jogszabályban meghatározott feltételekkel a természet védelméhez fűződő érdekek sérelme nélkül javasolható Az övezetben külterjes gazdálkodási tevékenység kívánatos. Az övezetben az árkok, csatornák, utak mentén és a táblák szélén az élővilág fennmaradását szolgáló fasorokat, cserjesávokat, erdősávokat javasolt telepíteni.
Pufferterület	Az övezetben új beépítésre szánt terület kijelölése kizárólag a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeinek, biológiai sokféleségének, valamint táji értékeinek figyelembevételével, azok sérelme nélkül javasolt. Az övezetben gazdálkodás környezet- és természetkímélő módszerek alkalmazásával történjen. Művelési ág és gazdálkodási mód megváltoztatása csak a termőhelyi viszonyokhoz igazodó természetközeli gazdálkodás érdekében – külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás – javasolható. Az övezetben a távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, dögkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hítrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt. Az övezetben energetikai célú magasépítmény elhelyezésének tilalma javasolt. Az erdőterületeken kerítés csak olyan módon létesítendő – ha azt egyéb jogszabály vagy biztonsági előírás másként nem rendeli – hogy az erdőterület látogathatósága fennmaradjon, illetve közjóléti rendeltetésű erdőterület esetében azt funkciójában ne zavarja. A kerítés létesítése a természeti rendszerek, ökológiai kapcsolatok fenntartására figyelemmel, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módon történjen. Az övezetben új külszíni bányatelek megállapítása nem javasolt. Az övezetben az országos jelentőségű védett természeti területeken és a Natura 2000 területeken kívüli gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás valamint gyepfeltörés csak a természetvédelmi hatóság engedélyével történjen. Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen. Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott.
Világörökség és világörökség várományos terület	A világörökség és világörökség-várományos területek értékeit komplexen javasolt kezelni, bemutatásukat és az örökségturizmusban képviselt potenciális célpont szerepüket nem csak önmagukban, hanem más értékekkel együtt indokolt hangsúlyozni. A világörökség és világörökség várományos területre elkészülő kezelési terv által lefektetett elhatározásokat az egyes települések településrendezési tervei

Kategória	Ajánlások
	foglalják szabályzatba. A településrendezési eszközökben külön ajánlott kitérni a világörökségi és világörökség-várományos helyszínek és környezetük kilátás- és rálátásvédelmi előírásaira, a területhasználatokat pedig úgy szükséges szabályozni, hogy a táji értékek sértetlenek maradjanak. A világörökség és világörökség-várományos területekkel szomszédos, beépítésre szánt területeket a helyi építési szabályzatban tájvédelmi és karaktervédelmi szempontok alapján javasolt meghatározni. A terület jövőjét meghatározó helyi tervekben a kulturális örökségi értékek védelmének prioritása javasolt. Biztosítani indokolt a világörökség és világörökség-várományos területen található régészeti emlékek feltárását, megőrzését, értékeiknek bemutatását. A világörökség és világörökség-várományos területen minél előbb javasolt megoldani a tájsebek rekultivációját.
Történeti települési terület	Új beépítésre szánt terület csak oly módon és nagyságban jelölendő ki, hogy ne változtassa meg a települések kialakult történeti karakterét. Törekedni kell a település eredeti térstruktúrájának rekonstrukciójára, megőrzésére. a helyi építési szabályzatokban az építészeti hagyományok, az adott településre jellemző építészeti jelleg, építészeti elemek újra alkalmazására, visszaadva, illetve ezzel is hangsúlyozva a települések egyediségét. Az övezet településein a zöldmezős beruházásokat lehetőség szerint minimumra kell csökkenteni. Az új és felújításra kerülő nagy-, közép- és kifestültségű vezetékeket - ha azt kulturális örökségvédelmi igények indokolják - földkábelben kell elhelyezni. Az övezetben infrastrukturális hálózatokat és létesítményeket a kulturális örökségi értékek sérelme nélkül, azok egységét megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve kell elhelyezni, törekedni kell a meglévő zavaró tényezők megszüntetésére. Biztosítani szükséges az övezetben található régészeti emlékek feltárását, megőrzését, értékeiknek bemutatását. A jelenlegi városi, települési parkok többségükben történeti kertek is egyben, ezért törekedni kell azok rekonstrukciójára (kertépítészeti kompozíció, kerti kisarchitektúrák, növényállomány), biztosítani kell védelmüket. Az övezeten kívüli településeken is biztosítani szükséges a meglévő kulturális értékek – műemlékek, és kapcsolódó táji, látványi összefüggéseik, hagyományos településszerkezet – védelmét, az értékek kibontakoztatását. A településrendezési eszközökben ki kell jelölni a településkép-védelmi terület határát, amely a védendő területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalja magában.
Rendszeresen belvízjárta terület	A belvízkárok elleni védekezésben fokozottan ki kell használni az adott terület adottságaihoz igazodó területhasználatban rejlő lehetőségeket. A mély fekvésű, belvíz által gyakran veszélyeztetett területeket fokozatosan javasolt kivonni a szántóföldi művelésből és más célokra hasznosítani (pl. erdősítés). A művelési ág váltást komplex kategóriaként indokolt kezelni, ahol figyelembe kell venni a domborzati, talajtani, vízgazdálkodási, illetve mezőgazdasági, természetvédelmi és környezetvédelmi szempontokat egyaránt. A belvízzel veszélyeztetett és mély fekvésű, rossz termőképességű területek vízrendszerét és használatát célszerű az adottságokhoz igazodva állandó vagy időszakos vízfelületként, vízvisszatartási területként, halastóként, nedves élőhelyként, gyeppel, náddal, erdő művelési ágban hasznosítani, illetve az újszerű ártéri tájgazdálkodás célterületeként tervezni. A megyében az új területhasznosítási elképzelések, a földhasználat és birtokkoncentráció kialakítása során ajánlott figyelembe venni a terület melioráltságát és állapotát. A bel- és külterületi vízrendezést komplexen javasolt kezelni. Az övezetben a természetvédelmi törvény alapján javasolt kijelölni a természetközeli területeket és vizes élőhelyeket (ökológiai vízellátás megoldása céljából). A többcélú hasznosítás összehangolása javasolt a természet- és környezet-

Kategória	Ajánlások
	védelmi érdekekkel (vizes területek, ill. élőhelyek növelése). Elő kell segíteni, hogy a gazdák csatlakozzanak az agrár-környezetgazdálkodási célrendszerekhez. A természetvédelmi értékeket jelentő vizes élőhelyeket és nedves réteket érintő csatornák üzemeltetését az alapvető funkció biztosításának figyelembevételével, a természetvédelmi szempontokat figyelembe véve szabályozni javasolt.
Nagyvízi meder	A nagyvízi medrek, parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendeletnek megfelelően a hullámtéri területeken csak a meder és a hullámtér használatával, a vízfolyás fenntartásával közvetlenül összefüggő építmény helyezhető el. A hullámtéren – amely a folyó nagyvízi medrének része – elsődlegességet biztosítva az árvíz biztonságos levezetésének, minden használatot az árvízvédelmi szempontoknak kell alárendelni. A turizmust és a vízi sportokat kiszolgáló létesítményeket a mentett oldalon javasolt kialakítani. Nyílt ártéri területen bármely létesítmény elhelyezéséhez az illetékes vízügyi hatóság engedélye szükséges.
Földtani veszélyforrás terület	Az érintett települések esetében a földtani veszélyforrás övezetét a településrendezési eszközökben a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal illetékes bányakapitányságának előzetes adatszolgáltatása alapján kell pontosítani. Az övezet területén gondoskodni szükséges a meglévő fás növények védelméről és fenntartásáról, továbbá talajvédő fásítások létesítéséről. A potenciálisan veszélyeztetett területeken a földtani veszélyt kiváltó tényezők és a tervezett beavatkozás kapcsolatát vizsgálni javasolt. A településrendezési tervekben ennek függvényében szükséges a területfelhasználást korlátozó előírásokat meghatározni, illetve a létesítmények alapozását a csúszást kiváltó tényezők figyelembevételével megtervezni. A településrendezési tervekben tervezni kell a felszíni vizek (belvizek) szakszerű elvezetésére szolgáló létesítményeket is. Az alábányászott területeken és azok környezetében a települések szabályozási tervében a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal illetékes bányakapitányságának adatszolgáltatása alapján hangsúlyt kell helyezni a területhasználat szabályozására. Ennek során nemcsak az alábányászottság mértékére, hanem a felszín alatt lévő műtárgyak számára és helyzetére is figyelmet kell fordítani.
Vízérózióknak kitett terület	Azokon a szántókon, ahol nincs lehetőség a művelési ág megváltoztatására a megfelelő vetésszerkezet (pillangósok, kalászos gabonák magas aránya) és talajművelés alkalmazásával csökkentendő az erózióveszély. A lejtős területeken fokozottan szükséges a vízrendezés, amit célszerű a vízfolyások teljes vízgyűjtő területére kiterjedően egységes rendszer szerint megoldani. A lefolyásviszonyok alakítása során fontos célkitűzés, hogy a csapadék minél nagyobb hányada szivároгjon a talajba, ill. a beszivárogni nem képes víz elvezetése a befogadóig a lehető legkisebb eróziós kártétellel – talaj- és tápanyagveszteséggel – valósuljon meg. Az övezeten belül az ökológiai hálózat területein – különösen a védett természeti területeken – erózió elleni védekezést szolgáló tevékenység csak a természetvédelmi hatóság előzetes hozzájárulásának megfelelően végezhető.
Szélerózióknak kitett terület	Az övezetbe tartozó települések rendezési tervének külterület-szabályozási tervében figyelemmel kell lenni a mezővédő erdősávok telepítésére és a meglévő erdők védelmére. Alapvető kívánalom, hogy az övezetben a meglévő erdőket a településszerkezeti terv erdőterület terület felhasználási egységbe sorolja. Az övezetben az erdő és gyepek művelési ágba tartozó területeken a művelési ág váltást javasolt elkerülni. A védő erdősávok telepítését a szélirányra merőlegesen, a táblák kialakításával összehangoltan, a fafajok megválasztása tekintetében pedig a termőhelyi

Kategória	Ajánlások
	adottságokat figyelembe vevő elegyarányokkal célszerű végezni. Ajánlott a gyenge termőhelyi adottságú szántóterületek gyepesítése vagy erdősítése. Azokon a szántókon, ahol nincs lehetőség a művelési ág megváltoztatására, a megfelelő agrotechnika, vetésszerkezet és talajművelés alkalmazásával csökkentendő az erózióveszély.

6. A TERV ÉRVÉNYESÍTÉSE SORÁN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA, MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE

A megyei önkormányzatok saját feladataik elvégzésének alátámasztásához információs rendszert működtetnek, a megyei területrendezési tervek monitoringját célszerű lenne ebbe a rendszerben beépíteni, amely többek között a településtervezők számára szolgáltathat adatokat és információkat a településrendezési tervek elkészítéséhez.

A területrendezési tervek környezeti hatásait objektív mérőszámokkal, indikátorokkal lehet nyomon követni. A környezeti jellegű indikátorok területén a DPSIR (*Hatótényezők (Driving forces) – Terhelés (Pressure) – Állapot (State) – Hatás (Impact) – Környezetpolitikai válaszok (Response) modell*) jellegű indikátorok használata tekinthető a legösszetettebb módszernek. A DPSIR indikátorok használatának előnye, hogy nem elsősorban a hatásokban (I), az állapotban (S) bekövetkezett változásokra koncentrálnak, hanem körfolyamatként, ok-okozati láncként felfogva magának a környezeti problémát kiváltó oknak a megszüntetésére, csökkentésére koncentrálnak.

Indikátorok kiválasztásának alapelvei:

Az indikátorainak kiválasztásánál általános alapelvként következő szempontokat kell figyelembe venni. A javasolt indikátoroknak:

- relevánsnak kell lenni (az indikátornak tükrözni kell a vizsgált paramétert),
- gyors reakció idejűnek kell lenni (a bekövetkezett változásokra lehetőleg azonnal reagálni kell),
- jól mérhetőnek kell lenni,
- jól érthetőnek, könnyen értelmezhetőnek, szemléletesnek kell lenni,
- költséghatékonyan kell lenni,
- szabványosnak, emiatt összehasonlíthatónak kell lenni.

Az indikátoroknak általában további két egyéb feltételnek is meg kell, hogy feleljenek: egyszerre *általánosnak* és *speciálisnak* kell lenniük. Általánosnak, ami azt jelenti, hogy lehetőleg a vizsgált folyamat egészének változásait követni tudják és ugyanakkor speciálisnak is, hogy a folyamatok egyedi sajátosságaira is reagálni tudjanak.

A vizsgált terv dokumentum nem tartalmazott a környezeti hatások értékeléséhez indikátorokat és monitorozásához az alábbi források indikátorait javasoljuk felhasználni:

- EUROSTAT indikátorok
- Európai Környezeti Ügynökség (EEA) indikátorai
- Környezeti Operatív Program indikátora
- Egyéb (szakértői vélemények alapján megfogalmazható) indikátorok.
- Indikátorok alkalmazása a 2007-2013 tervezési ciklusban (NFÜ)

Az EUROSTAT és EEA kompatibilis környezeti indikátorok lehetővé teszik az EU-n belüli környezetállapot összehasonlítását, de kevésbé specifikusak és adekvátak a területrendezés környezeti hatásainak vizsgálatára. A második csoportba tartozó speciális hazai indikátorok jobban illeszkednek a területrendezési tervek szerkezetéhez, könnyen mérhetőek, de nehezebben hasonlíthatók össze nemzetközi adatokkal. A javasolt indikátorok a következők:

EUROSTAT EEA indikátor kód	Indikátor név	Leírás	Mértékegység, forrás	DPSIR kód
UP-3:	Tisztítatlan szennyvizek mennyisége	A mechanikai és biológiai tisztítás nélküli szennyvizek mennyisége.	m ³ /fő EMIR	I
UP-6:	Területhasználat változás (beépítés)	A beépített területek, mint biológiailag inaktív felületek csökkentik a biodiverzitást.	m ² /fő CORINE	S
WP-5:	A háztartások csatornázott és tisztított szennyvizeinek aránya		% EMIR	S
LB-1:	Természetvédelmi területek fragmentáltsága és károsítása	Az indikátor a védett területeken jelentkező infrastruktúra fejlesztések hatásait mutatja.	Érintett területek %-a CORINE	I
LB-4:	Tájak fragmentáltsági, (szabdaltsági) mutatója	A közlekedési infrastruktúra felszabdálja az egybefüggő területegységeket kisebb foltokra.	Terület foltok száma CORINE,	S

EUROSTAT EEA indikátor kód	Indikátor név	Leírás	Mértékegység, forrás	DPSIR kód
			LUCAS	
RD-3:	Beépített területek nagyságának növekedése	Az urbanizáció és a közlekedési infrastruktúra területi növekedésével csökken a biológiailag aktív területek nagysága.	ha CORINE	P

Indikátor forrása	Indikátor név	Leírás	Mértékegység, forrás	DPSIR kód
Bács-Kiskun megye TRT	Erdőgazdálkodási térség nagysága	Az erdőterületek hozzájárulnak a levegőminőség javításához és a biodiverzitás fenntartásához.	ha	P
Bács-Kiskun megye TRT MePAR	Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térségben az extenzíven művelt területek kiterjedése	A támogatott extenzív művelési rendszerek (Agrár-környezetgazdálkodási) hozzájárulhatnak a biodiverzitás fenntartásához és a talajok védelméhez.	ha	R
Bács-Kiskun megye TRT	Települési térség nagysága	A települési területek nagyságának növekedésével nő a biológiailag inaktív felületek aránya. Cél, hogy a növekedés ne haladja meg az a tervben előírtakat.	ha	P
Bács-Kiskun megye TRT	Műszaki infrastruktúra hálózatok lineáris elemeinek hossza és területnagysága	Az infrastruktúra növekedésével nő a biológiailag inaktív felületek aránya. Cél, hogy a növekedés ne haladja meg az a tervben előírtakat	ha	P
Bács-Kiskun megye TRT	Országos Ökológiai Hálózat egyes területeinek nagysága	A Natura 2000 és ÉTT területeket magába foglaló övezet kiterjedésének növekedése	ha	R

7. ÖSSZEFOGLALÁS

A munka célja Bács-Kiskun megye területrendezési terve felülvizsgálata környezeti vizsgálatának (SKV) elvégzése, a tervjavaslat várható környezeti eredményeinek vizsgálata.

A környezeti vizsgálatok akkor érik el igazán céljukat, ha a tervezéssel párhuzamosan, iteratív módon történnek. Annak ellenére, hogy ez az iteratív jellegű kapcsolat a megyei területrendezési terv esetében – jogi szabályozás híján – a korábbi (1997-1999. év közötti) időszakban elkészült előkészítő és tervi munkarészekre nem, csak jelen tervezési időszakra jellemző, maga a környezeti vizsgálat készítése mégis sikeresnek tekinthető. A terv egészére elmondható ugyanis, hogy a környezeti szempontok előtérbe helyezésével készült, a terv környezetvédelmi érdekeket szolgál.

A tervezést bonyolította, ugyanakkor a környezet védelmét erősítette, hogy a megye területrendezési tervének kidolgozását az érvényes jogszabályok, illetve az OTRT-ről szóló törvény módosító javaslatának Kormány által már elfogadott anyagának együttes figyelembevételével kellett elkészíteni. Az OTRT módosító javaslata környezeti szempontból tovább növeli a megyei területrendezési tervben lehatárolandó ilyen típusú övezetek számát, ezért ez a környezeti vizsgálat szempontjából pozitívan értékelendő.

A terv felülvizsgálata az információk frissítésével, aktualizálásával, illetve a területileg érdekelt szervezetek szakvéleményeinek feldolgozásával indult, a beérkezett vélemények jelentős része is környezetvédelmi szempontú volt. A 2010 novemberétől kezdődő környezeti vizsgálat keretében december 20-ára készült el a környezeti vizsgálat tematikájának első változata, amely szakhatósági véleményezésre került. Bács-Kiskun megye esetében a környezeti vizsgálatra vonatkozó tartalmi követelmények megküldésre kerültek a Kormányrendeletben előírt szervezeteknek (összesen 16), melyek részéről beérkezett vélemények a tematikára vonatkozóan megerősítő tartalmúak voltak.

Erre alapozva készült el az környezeti vizsgálat jelen változata, amely újabb, második körös egyeztetetésre kerül. A vizsgálat az ütemterv szerint 2011. augusztus 1-jére nyeri el végleges formáját.

Mivel a megyei területrendezési terv maga is környezetvédelmi, tájvédelmi érdekeket szolgáló terv, ezért a környezeti vizsgálat során nem kellett és nem is volt szükséges jelentős koncepcionális változásokat javasolni. A környezeti vizsgálat során ezért nagyobb hangsúly helyeződött a konzultációs jellegre, a konszenzusos megoldásokra, folyamatra, mint csak egy „steril” környezeti dokumentum létrehozására. A terv egészéről elmondható, hogy a folyamatosan felmerülő környezeti kérdésekre megpróbált válaszokat adni. A tervezés során felmerülő olyan környezeti konfliktusokat jelentő kérdésekben, mint a gyorsforgalmi úthálózat és az ökológiai hálózat kapcsolata, a tervezők készek voltak a maximálisan elfogadható kompromisszumokat meghozni. A terv környezeti szempontból olyan jelentős új szempontokat is integrál, mint a tájképvédelem, vagy a kulturális örökségvédelem.

A tervezés során felmerülő, a médiában is előtérbe helyezett problémákra – mint például az ásványi nyersanyag vagy a kulturális örökségvédelmi, tájképvédelmi övezetek átfedése, vagy a honvédelmi célú övezetekkel kapcsolatos polémia – a terv ezen a szinten nem adhat megoldást. Környezeti vizsgálat szempontból mindenképpen fontos, hogy a különböző környezeti erőforrások, táji értékek légszélesebb köre megjelenjen a tervben.

A környezeti vizsgálat készítése során az egyetlen „hiányérzet” abból származik, hogy maga a területrendezési tervezés, mint tervezési „műfaj” nem ad lehetőséget arra, hogy a jelenleg nem látható, vagy nem szabályozott környezeti kérdésekre is kellő módon, preventív jelleggel reagáljon. Ez természetesen nem a tervezés hibája, hanem a jogszabályi korlátok következménye. Fontos kiemelni ezért, hogy a területrendezési tervek következő esedékes felülvizsgálatánál elő kellene írni, hogy a tervezés egyfajta „környezeti leltárral” és az ehhez kapcsolódó célállapot megfogalmazásával kezdődjön.

A környezeti vizsgálat tematikájával kapcsolatos javaslatok

Javaslattevő intézmény	Javaslat	Tervezői válasz
ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal	„A megye területén jelenleg 21 olyan kút található, amelyek vizét hatóságom ásványvízzé, és 15 olyan, amelyet gyógyvízzé minősített. Ezek közül az alábbi 34 kútnál végezték el a védettségvizsgálatot...”	A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségi terület övezetben a 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet szerint az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek – külön jogszabály szerint – jelölt, illetve előzetesen lehatárolt belső-, külső- és jogerős vízjogi határozattal kijelölt hidrogeológiai védőterületei ábrázolásra kerültek.
Csongrád Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatal Állami Főépítész	Kéri a környezeti vizsgálat tematikájának oly módon történő kiegészítését, hogy az lehetővé tegye több változat elemzését.	A megyei területrendezési terv módosításakor nem készülnek változatok, miután azt sem a hatályos OTrT, sem a 218/2009. Korm. rendelet nem indokolja és nem is teszi lehetővé.
	Szükséges egy olyan vizsgálati fejezet kidolgozása, amely feltárja, hogy a településrendezés és a területrendezés között milyen feszültségek alakultak ki, és ezeket hogyan lehet orvosolni.	A településrendezés és a területrendezés között meglévő feszültségek és azok megoldási javaslata túlmutat egy megyén, a probléma országos szintű vizsgálatot és javaslatot igényel széleskörű szakmai háttér bevonásával. Ennek kezdeti lépéseit teszi meg az Országgyűlési Beszámolóhoz 2009-ben készített, „A területrendezési tervek érvényesítésének hatásai” című dokumentáció.
	A területrendezési terv keretében készüljön egy olyan kimutatás, mely településenként határozza meg a megyei területrendezési tervben előírt területhasználatok közigazgatási területre vetített arányát.	A megyei területrendezési terv módosításának részeként kidolgozott „Intézkedési javaslat” tartalmazza az egyes térségi területfelhasználási kategóriák településenkénti elemzésére alkalmas fájlok készítését.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Az anyag térjen ki arra, hogy a környezeti elemek rendszereire gyakorolt hatások vizsgálatán belül az erdő védelme mellett az erdei életközösségek védelme is jelenjen meg.	Az ajánlás figyelembe lett véve, és beépítésre került a 3.7-es fejezetben.
Csongrád Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája	„Világörökség-várományos terület övezetébe a megye területéről a tájház hálózat elemei, illetve a római limes magyarországi	Az OTrT módosításához elsődlegesen figyelembe veendő szakminisztériumi

	szakaszához tartozó területek tartoznak.”	adatbázis alapján Bács-Kiskun megyében nincs eleme a tájház hálózatnak. A Római limes megyei érintettsége (Dunafalva) szerepel az anyagban (Javaslattevő fázis II/18. fejezet).
	„A történeti települési terület övezetbe tartozóan a Tv. 22/B § (1) bekezdésének megfelelően a történeti településközpontokat, történeti kerteket, jelentős régészeti lelőhelyeket, az országos és helyi védelem alatt álló területeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét kell megjeleníteni.”	Figyelembe lett véve az anyag 5. fejezetében.
Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	„... Bács-Kiskun megyében is változtak a területek határai, új Natura 2000 területegységek is létrejöttek.”	A magterület, ökológiai folyosó és puffertérület övezetek lehatárolásánál figyelembe vételre került.
	A Homokhátság területére minimálisra javasolják szűkíteni az erdősítésre javasolt területek kijelölését.	A megye javasolt erdőterületei – éppen a terület környezeti érzékenysége miatt – a 75%-os pontosítási arány minimális betartásával kerültek kijelölésre. Így az OTTrT megyére eső erdőgazdasági térségénél 50000 ha-ral kisebb erdőterület szerepel a módosító javaslatban. A településeknek saját közigazgatási területükön belül lehetősége van a javasolt erdőterületek további 15%-os csökkentésére.
	Figyelembe kell venni a más tervekben, programokban foglaltakat.	Részletes koherencia vizsgálat történt a többi fejlesztési dokumentum vonatkozásában az anyag 2. fejezetében.
	Figyelembe kell venni a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendeletet az érintett területekre vonatkozóan.	Az övezeti lehatárolásnál figyelembe vételre került.